

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošti, ček. zavodi: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znana mesečno Din 25,—

za inozemstvo Din 40,—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor, Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje, Kocenova ul. 8. Tel. št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Sreski odbor JRKD za mesto Ljubljano
sklicuje za nedeljo, 11. t. m. ob 10. uri dopoldne v
veliko dvorano hotela Union

JAVNO ZBOROVANJE

Poročal bo ljubljanski poslanec minister dr. Albert Kramer.
Nadalje bodo na zborovanju govorili:

Nikola Uzunović, bivši ministrski predsednik, predsednik glav-
nega odbora JRKD;
dr. Kosta Kumanudi, predsednik Narodne skupščine;
Ivan Pucelj, minister za socialno politiko in narodno zdravje;
inž. Lazar Radivojevič, minister za promet;
Juraj Demetrovič, minister za kmetijstvo;
Ivan Mohorič, minister za trgovino in industrijo;
senatorji in narodni poslanci iz raznih krajev države.

Izvenljublanski udeleženci bodo imeli četrtinsko vožnjo v Ljub-
ljano in nazaj. Legitimacije dobe pri svojih sreskih organizacijah ali
pa pri sreski organizaciji JRKD v Ljubljani, Kazina.

Dva bloka v Stresi

Odgoditev konference preko nedelje — Za blokom
agrarnih držav je prišlo še do bloka uvoznih držav

Stresa, 9. sept. s. Na današnji seji finan-
čne komisije se delegati Madžarske, Jugo-
slavije in Rumunije podrobno obrazložili
finančni in valutni položaj svojih držav,
da je upokojen madžarski kapetan in se-
daj zaposlen v žrebnarstvu. Med tem pa se
je ugotovilo, da je aretirani Aladar Djer-
dianji aktivni madžarski oficir, dodeljen
špijonažnemu oddelku v Nagy Kanizsi. Go-
voril več jezikov, vendar pa je pri zla-
ščevanju zatrdil, da ne razume srbohrva-
ščine. Stražnik, ki ga je privedel v zapor,
pa je izpovedal, da se je z njim vso pot
gladko razgovarjal v našem jeziku.

Beograd, 9. septembra. M. Dne 31. avgu-
sta je bil aretiran na našem ozemlju v bli-
žini Koprivnice neki Aladar Djerdianji. Pri
zasiščanju je najprej izjavil, da se zove
Aladar Paici ter da je nadzornik žrebnar-
stva, pri drugem zasiščanju pa je izpovedal,
da je upokojen madžarski kapetan in se-
daj zaposlen v žrebnarstvu. Med tem pa se
je ugotovilo, da je aretirani Aladar Djer-
dianji aktivni madžarski oficir, dodeljen
špijonažnemu oddelku v Nagy Kanizsi. Go-
voril več jezikov, vendar pa je pri zla-
ščevanju zatrdil, da ne razume srbohrva-
ščine. Stražnik, ki ga je privedel v zapor,
pa je izpovedal, da se je z njim vso pot
gladko razgovarjal v našem jeziku.

Beograd, 9. septembra. M. Kakor se je
izvedelo, se nahajajo znani zločinci in vo-
jni begunci v bližini naše državne meje na
Madžarskem ter se skrivajo pod lažnim
imenom. Tako se zove Gustav Perčec na
Madžarskem Imre Jäger, Dorčec se skriva
pod imenom Peter Tolmoya, Anton Pavi-
čić se zove Gabor Tihonyi, znani Markovci
pa se skrivajo pod imenom Vilmoš Serkesi.
Iz morilskega procesa v Zagrebu znani
Ignac Domitrovič se zove sedaj Ferenc
Magyarossi, njegova sestra Matilda Do-
mitrovič pa Marinka Markič. Domitrovič
se nahaja na neki znani pusti, kjer vežba
druge v uporabi orožja, bomb in peklen-
skih strojev. Madžarskim oblastem je vse
to dobro znano, vendar pa dosedaj niso
storile prav ničesar, da bi te zločince iz-
ročile roki pravice.

Beograd, 9. septembra. AA. 7. t. m. ob
24. uri je več oseb vržlo bombo na oro-
niško postajo v Brušanah. Razen tega so
oddali tudi več streliv iz avtomatične pi-
stole. Med napadalci so opazili nekdanjega
orožnika Jakova Rukavino, ki je pred me-
secem pobegnil v Zadar. Za njim je bila
svoji čas izdana sodna tiralcica zaradi umor-
a. Med napadalci sta bila tudi brata
Devčića, ki sta takisto pobegnila v Zadar.

katerem bosta dve skupini, in sicer skupi-
na podunavskih držav, ki žito prodaja in
skupina držav, ki ga uvaža. Finančni odbor
je začel nato proučevati položaje posamez-
nih držav ter vzel na znanje obrazložitve,
ki so jih dali delegati Rumunije, Jugosla-
vije in Madžarske.

Paris, 9. septembra AA. Po poročilih
posebnega dopisnika iz Strese smatra
francoska vlada, da bi bilo predvsem po-
trebno zagotoviti povišanje cen agrarnih
pridelkov, ki jih proizvajajo podunavske
države. To bi se dalo doseči s kolektivno
uvvedbo preferencialnega sistema za ves vi-
šek žita, ki se izvozi iz tega dela Evrope.
V ta namen bi bilo treba skleniti več-
stransko kolektivno pogodbo po preferen-
cialnem sistemu v korist žita iz podunav-
ske Evrope. Poseben odbor pri Društvu
narodov naj bi skrbel za pravilno izvajanje
te pogodbe. V francoskem načrtu za re-
šitev agrarne krize o kakšnem skupnem
fondu, ki naj bi posredoval revalorizacijo
cen žitnim pridelkom, ni govora.

Po italijanskem načrtu pa naj bi se pla-
siranje presežkov žita zagotovilo s dvo-
stransko pogodbo ter razen tega ustano-
viti skupen fond, ki naj bi omogočil evro-
peizacijo žita in v katerega bi vse evropske
države vplačevale različne vsote v so-
razmerju z močjo svoje zunanje trgovine
skozni dobo treh let.

Nemčija doslej še ni predložila svojega
načrta o odpravi gospodarske krize ter se
v glavnem strinja s francoskim načrtom.
Če ta načrt ne bi prišel do realizacije, bi
Nemčija predložila svoj načrt, o katerem
pa v Stresi doslej javnost ne pozna še ni-
kakih podrobnosti.

Že zopet začenjajo

**Koncentrirana akcija veleizdajalcev, ki uživajo podpo-
ro »dobrih« sosedov, se je zaradi pozornosti naših obla-
sti zopet izjalovila**

Beograd, 9. septembra. M. Dne 31. avgu-
sta je bil aretiran na našem ozemlju v bli-
žini Koprivnice neki Aladar Djerdianji. Pri
zasiščanju je najprej izjavil, da se zove
Aladar Paici ter da je nadzornik žrebnar-
stva, pri drugem zasiščanju pa je izpovedal,
da je upokojen madžarski kapetan in se-
daj zaposlen v žrebnarstvu. Med tem pa se
je ugotovilo, da je aretirani Aladar Djer-
dianji aktivni madžarski oficir, dodeljen
špijonažnemu oddelku v Nagy Kanizsi. Go-
voril več jezikov, vendar pa je pri zla-
ščevanju zatrdil, da ne razume srbohrva-
ščine. Stražnik, ki ga je privedel v zapor,
pa je izpovedal, da se je z njim vso pot
gladko razgovarjal v našem jeziku.

Beograd, 9. septembra. M. Kakor se je
izvedelo, se nahajajo znani zločinci in vo-
jni begunci v bližini naše državne meje na
Madžarskem ter se skrivajo pod lažnim
imenom. Tako se zove Gustav Perčec na
Madžarskem Imre Jäger, Dorčec se skriva
pod imenom Peter Tolmoya, Anton Pavi-
čić se zove Gabor Tihonyi, znani Markovci
pa se skrivajo pod imenom Vilmoš Serkesi.
Iz morilskega procesa v Zagrebu znani
Ignac Domitrovič se zove sedaj Ferenc
Magyarossi, njegova sestra Matilda Do-
mitrovič pa Marinka Markič. Domitrovič
se nahaja na neki znani pusti, kjer vežba
druge v uporabi orožja, bomb in peklen-
skih strojev. Madžarskim oblastem je vse
to dobro znano, vendar pa dosedaj niso
storile prav ničesar, da bi te zločince iz-
ročile roki pravice.

Beograd, 9. septembra. AA. 7. t. m. ob
24. uri je več oseb vržlo bombo na oro-
niško postajo v Brušanah. Razen tega so
oddali tudi več streliv iz avtomatične pi-
stole. Med napadalci so opazili nekdanjega
orožnika Jakova Rukavino, ki je pred me-
secem pobegnil v Zadar. Za njim je bila
svoji čas izdana sodna tiralcica zaradi umor-
a. Med napadalci sta bila tudi brata
Devčića, ki sta takisto pobegnila v Zadar.

Pred poslopjem so našli poklopec bombe
tujega izvora z značko »S S«. Eksplozija je
napravila le malenkostno škodo. Izdani so
bili vsi potrebni ukrepi, da pridejo napa-
dalci v roke pravice.

Beograd, 9. septembra. AA. Nocoj ob
1.53 je na progi med postajama Mikanovci
in Vojdinci eksplodirala manjša količina
eksploziva pod lokomotivo vlaka. Eksplo-
zija je neznatno poškodovala eno kolo lo-
komotive. Oblasti so takoj odredile pre-
iskavo. Promet je redeo.

Beograd, 9. septembra. M. 6. t. m. okrog
9. dopoldne je poskušala skupina petih bo-
garskih komitov prekorati državno mejo
v bližini obmejne stražnice Tutorovice pri
selu Pančarevu. Komiti pa so tu naleteli na
zasedo naših obmejnih stražnikov ter so se
po kratki borbi morali umakniti nazaj na
bolgarsko ozemlje. Na naši strani ni bilo
žrtv.

Trgovinska pogajanja
z Nemčijo

Berlin, 9. sept. s. Dne 6. t. m. odpove-
dana nemško-jugoslovenska trgovska in
paroplovna pogodba bo izgubila s 7. mar-
cem 1933. veljavo. Državna vlada je ponov-
no izjavila, da je pripravljena stopiti z
jugoslovensko vlado v trgovsko-politična
pogajanja. Pri tem je izrazila željo, da bi
šest mesecev do poteka veljavnosti seda-
nje trgovske pogodbe porabila za to, da bi
zaključila novo trgovsko pogodbo in se
tako obenem izognila brezpogodbnemu
stanju po 7. marcu 1933.

Odkritje spominske plošče
Pilskudskemu na Šolti

Split, 9. septembra n. Včeraj so v Ro-
gaču na otoku Šolti priredili lepo mani-
festacijo jugoslovensko-poljskega bratstva.
Odkrili so spominsko ploščo maršalu Pil-
skudskemu na poljskem domu. Govorili so
zastopniki primorske bančvine in splitske-
ga mesta ter delegati poljskih društev, ki
so zbrani na Jadranu.

GOERING PRI HINDENBURGU

Zahteve predsedstva Reichstaga — Hindenburg nepopustljiv —
Sprejem Goeringa trajal komaj četrto ure

Berlin, 9. septembra. g. Današnji
sprejem predsedstva nemškega držav-
nega zbora pri državnem predsedniku
je trajal samo četrto ure. Ko je bilo
predsedstvo predstavljeno Hindenburgu,
se je državni predsednik zahvalil
gospodaru za obisk in jim izrekel naj-
boljše želje pri izvajanju njihovih na-
log. Nato je sledil kratek razgovor o
političnem položaju. Dasi o vsebini te-
ga razgovora v uradnem komuniqueju
ni nič omenjenega, se je vendar zvede-
lo, da sta predsednik državnega zbora
Göring in prvi podpredsednik Esser
sporočila državnemu predsedniku svoje
naziranje, da bo imel državni zbor
delazmožno večino. Temu naziranju pa
se nemško-nacionalni drugi podpred-
sednik parlamenta Graf ni priključil. H
koncu je Göring prosil državnega pred-
sednika, naj bi sprejel voditelje velikih
državnozbornskih strank. Državni pred-
sednik je odgovoril, da si v tem oziru
pridržuje odločitev, nakar je bil spre-
jem, ki se je pričel ob pol 12., malo po
trietrti na 12. uro končan.

O sprejemu samem se poročajo na-
slednje podrobnosti:

Predsednik parlamenta Göring se je
pripravil v predsedniško palačo v od-
prtém vozu. Pred palačo ga je sprejela
velika množica s klici: Živel Hitler!
Göring je izjavil Hindenburgu, da raz-
polaga z večino, ki bi bila zmožna vladati.

Nacionalistični podpredsednik parla-
menta Graf je pri tej priliki Göringa
prekinil z izjavo, da se predsedstvo
parlamentu ni prišlo pogajati s predse-
dnikom republike. Maršal Hindenburg je
pritril temu stališču, pristavil pa je
obenem, da bo vseeno prav rad vzel na
znanje predloge predsedstva.

Göring je nato nadaljeval in končal
s prošnjo, naj bi predsednik sprejel za-
stopnike velikih strank, da bi tako mo-
gel najti s parlamentom osnovo za
skupno sodelovanje.

Maršal si je pridržal odgovor. Če bo
predsednik republike sprejel voditelje
strank, ni izključeno, da bodo to toka-
čili kot nezaupnico Papenovemu kabi-
netu. Po dosedanjem običaju je namreč
predsednik sprejemal voditelje parla-
mentarnih skupin le v primeru sestave
nove vlade.

Vsekakor pa današnji sprejem pred-
sedstva Reichstaga pri predsedniku
Hindenburgu nikakor ni prinesel prič-
kovanega razčiščenja notranje-politič-
nega položaja v Nemčiji. Predsednik
Hindenburg si je sicer pridržal odločitev,
toda iz njegovega ugovora je bilo
videti, da ni naklonjen sestavi koalicijske-
ga kabineta med centrumom in na-
rodnimi socialisti.

Deljena mnenja o Hindenburgovi rezerviranosti

Berlin, 9. septembra. AA. Rezervira-
nost predsednika Hindenburga napram
predsedstvu državnega parlamenta pri
današnjem sprejemu tolnačijo politični
krogi različno.

Vladni krogi poudarjajo, da predsed-
nik Hindenburg ni skrival svojega za-
upanja napram sedanji vladi in da ne
namerava izvršiti osebnih izprememb.

Narodno-socialistični in centrumaški
krogi opozarjajo na dejstvo, da se
predsednik še ni definitivno odločil, ker
je izjavil, da bo še odgovoril, ali spre-
me voditelje parlamentarnih skupin. V
takih okoliščinah bosta obe stranki ra-
čunali resno z vsemi možnostmi, ki bi
lahko nastale po današnjem sprejemu.
Ni izključeno, da bosta obe stranki za-
htevali predsedništvo vlade s sodelo-
vanjem strank.

Po drugi strani pa centrumaški krogi
in nacionalni socialisti in tudi neki
gospodarski krogi ne marajo novih vo-
litev, ker bi utegnile prodrati proti-
kapitalistične težnje. Obe stranki raču-
nata zato z indirektno podporo gospo-
darskih krogov in bosta zato storili
vse, da prideta do oblasti.

Hitler je danes v Berlinu. Politični
krogi pričakujejo, da bo imel zado-
vno posveto s katoliškim centrumom.

Odgoditev ali razpust
parlamentu

Paris, 9. septembra. AA. Havas po-
roča iz Berlina, da govore vsi znaki
za to, da bo državni parlament razpu-
ščen prihodnjo sredo ali prihodnji četr-
tek.

Berlin, 9. septembra g. Vsako še tako
neznatno fazo v notranje političnem po-
ločaju v Nemčiji spremlja že nekaj dni brez
števila govoril, ki so si deloma v diame-
tralnem nasprotju. Tako je dal današnji
sprejem predsedstva državnega zbora pri
državnem predsedniku na eni strani po-
vod za kombinacije, da bo državni zbor
vendarle razpuščen, na drugi strani pa tu-
di za nove proroke, da bo parlament za
pol leta odgojen. Največ pristašev ima
nova verzija o razvoju bližnjih dogodkov
v državni zboru, po kateri državni zbor

sedaj ne bo razpuščen, temveč da bo pred
glasovanjem in predstavljenim predlogom
za nezaupnico in za razpust za nedoločen
čas odgojen. V tej zvezi se zatrjuje, da
narodni socialisti, ki računajo z možnostjo,
da bodo pogajanja s centrumom uspešna,
nečesto motiti nadaljevanja teh pogajanj z
razpustom državnega zbora in novo vo-
lilno kampanjo. Narodni socialisti zahtevajo
slej ko prej vlado, ne da bi vztrajali na
tem, da mora biti Hitler državni kancelar.
Razen tega gredo centrumu na roko tudi
s tem, da hočejo pogajanja nadaljevati tu-
di preko debate v državnem zboru. Ljudje,
ki brezpogojno računajo z razpustom drž-
avnega zbora, pa navajajo danes celo že
točen termin novih volitev, in sicer 13.
novembra.

Omembe vredna je beležka nemško na-
cionalne »Börsenzeitung«, po kateri so go-
vorice, da bi bilo v primeru daljše odgo-
ditve državnega zbora vendarle kmalu raču-
nati s kancelarjem, ki bi ustrezal žel-
jam narodnih socialistov, popolnoma ne-
osnovane. List zatrjuje, da so te vesti
spravili v svet najbrž pristaši centruma in
drugi interesirani krogi, ki jim je na tem,
da bi pridobili nardne socialiste za od-
goditev državnega zbora.

»Die Deutsche Allgemeine Zeitung« pi-
še, da prevladuje v uradnih krogih prav
tako kakor že ves zadnji čas mnenje, da
je izhod iz sedanjega političnega položaja
samo še razpust državnega zbora.

Po »Börsenkurierju« je državni predse-
dnik izjavil predsedniku državnega zbora
Göringu, da ne vidi nobene potrebe za iz-
premembe v državni vladi. V krogih, ki

so blizu vladi, se zatrjuje, da je državni
predsednik trdno odločen, da državni zbor
takoj razpusti, če ne bo hotel delati s se-
danjo vlado.

Taktika čakanja

Berlin, 9. septembra s. V krogih, ki so
blizu državni vladi, se zatrjuje, da je državni
predsednik v razgovoru popolnoma
jasno povedal, da ni voljan izvesti spre-
membe na kancelarskem mestu in da uživa
sedanja vlada njegovo zaupanje.

Na drugi strani se lahko pri centrumu
in narodnih socialistih ugotovi vtis, da bi
se s taktiko nadaljnega čakanja še bolj
približali svojemu cilju, to je, da bi imeli
prezidialno vlado z njihovo udeležbo.
Nadstrankarski krogi pa označujejo po-
ložaj tako, da je bližnja odločitev v rokah
narodnih socialistov. S tem je mišljeno, da
se mora Hitler sedaj odločiti, da bo bo-
disi z glasovanjem o nezaupnici ali drugi-
mi proti državni vladi naperjenimi pred-
logi — morda za ukinitev zaslišnih odredb
na Pruskem — pospešil razpust državnega
zbora, bodisi, da bo hotel z odgoditvijo
državnega zbora pridobiti na času in po-
čakati ali se bo konstelacija obrnila v prid
spremembe na kancelarskem mestu.

Po vsem tem se lahko sklepa, da se
bodo vršili med narodnimi socialisti in
centrumom o novem položaju z vsemi oko-
ličninami in možnostmi še dolgotrajni in
izčrpn razgovori. Gotovi znaki govore za
to, da se bosta pri tem oba tabora dogo-
ovorila za taktiko čakanja. Ali je ta do-
mneva točna, se bo najbrž pokazalo šele
v prvi polovici prihodnjega tedna.

Anglija na strani Francije

Angleži so spoznali zahtevne namene Nemčije in
popolnoma soglašajo s stališčem Francije — Italija
gre svoja pota

London, 9. septembra g. »Foreign Offi-
ce« je danes prejel francoski osnutek od-
govora na nemške oborožitvene zahteve.
Kakor se v političnih krogih zatrjuje, od-
klanja francoski osnutek kratkotalno vse
nemške zahteve. Zunanji minister sir John
Simon, je imel na izrecno željo Francije,
naj bi takoj zavzel stališče o nemških za-
htevah, že danes konferenco z Macdonal-
dom, na kateri je bilo določeno angleško
stališče. Francija je o stanju »mško-franco-
skih pogajanj v takem obveščala angle-
sko vlado, ne da bi bila slednja dosedaj
oficijelno psegla vmes. Kakor se zatrjuje
s poučne strani, se bo najbrž angleška
vlada izjavila zoper dosedanje, velenem-
skim izjavam naklonjeno politiko in proti
nemškim zahtevam ter osvojila francosko
stališče. Kot vzrok za to nenaadno spre-
membo razpoloženja se navaja cesarju vda-
ni govor ministra za brambo generala
Schleicherja. Njegove izjave v tem govo-
ru so odprle oči tudi onim krogom v an-
gleškem zunanjem uradu, ki so bili mne-
nja, da nemški sunek ni bil izveden v ko-
rist oboroževanja Nemčije, temveč samo
z namenom, da bi prisilila Francijo in ostale
države k razorožitvi.

Paris, 9. septembra. AA. Francoska vlada
bo poslala svoj odgovor na spomenico o
nemški oborožitvi v Berlin v soboto popo-
ldne ali v ponedeljek. Odgovor francoske
vlade bo nato objavljen v pariških listih.

Zeneva, 9. sept. p. V krogih razorožitve-
ne konference odločno demantirajo vesti,
ki so bile sredi razširjene v evropskem ti-
sku, da bo konferenca za del časa odgo-
dena. Nasprotno naglašajo, da se bo ko-
ferenca v kratkem zopet sestala, da nado-
ljuje svoje delo. Predsednik Henderson je
naročil tajništvu Društva narodov, naj ob-
vesti države, članice razorožitvene ko-
ferenca, da se bo razorožitvena konferenca
konec septembra zopet sestala v Zenevi.
Henderson je imel s tem očividnim namem
prehiteti odgoditev razorožitvene konfe-
rence še pred objavljenjem francoskega
odgovora na nemške zahteve za enako-
pravnost v oboroževanju, o čemer je bilo
v teh dneh v Zenevi večkrat govora. Va-
bila so bila takoj odposlana dotičnim drža-
vam.

Ostavka Venizelosa odklonjena

Atene, 9. septembra. AA. Avdiencia Ve-
nizelosa pri predsedniku republike je pre-
sekala splošno nestrpnost in pričakovanje,
ki je nastalo v političnih krogih v zvezi z
zahtevo opozicije, naj Venizelosova vlada
poda ostavko. Na avdienci je Venizelos,
kakor doznajavo poučeni krogi, izjavil, da
je pripravljen podati ostavko, da pa v tem
primeru svetuje predsedniku republike, naj
upravo države poveri vojaški ligi. Zaradi
te alternative predsednik republike Zaimis
ni sprejel Venizelosove ostavke. Venizelo-
sova vlada bo potemtakem izvedla sama
volitve. Dosedanja vlada vztraja na tem,
da ohrani Grčija brezpogojno svojo seda-
njo državno obliko. Opozicijske stranke
kritizirajo Venizelosa, da v sedanjih budih
gospodarskih časih tako pogosto in po ne-
potrebem poudarja vprašanje državne ob-
like. Zdi se, kakor da hoče Venizelos po
mnenju teh strank odvrti pozornost ljud-
stva od važnih gospodarskih vprašanj. Od-
kloni ostavka Venizelosa in neprestane
prepovedi opozicijskih šhodov s strani
vlade so opozicijo še bolj razkačile. Polo-
žaj na Gršim je sedaj zopet normalen.

Seja vlade

Beograd, 9. sept. p. Danes popoldne se je
vršila pod predsedstvom ministrskega pre-
sednika g. dr. Srđića seja ministrskega
sveta. Razpravljali so o tekočih zadevah.

Kraljeva rodbina na Jadranu

Beograd, 9. sept. p. Sinoči je kraljeva ro-
bina zapustila Bled in se odpeljala v No-
vi Vinodol na Gornjem Jadranu. Z dvor-
nim vlakom so sinoči odpotovali Nj. Vel.
kraljica s prestolonaslednikom Petrom in
princema Tomislavom in Andrejem, ter
knežinja Olga s princema Aleksandrom in
Nikolo.

Zahvala dvorne pisarne

Beograd, 9. sept. p. »Službene Novine«
objavljajo naslednjo zahvalo dvorne pi-
sarne: Ob priliki rojstnega dne Nj. Vis.
prestolonaslednika Petra so prejeli vzvi-
šeni slavilence in njegovi kraljeviški rodi-
telji nešteto čestitk, v katerih se izra-
ža globoka vdanost z željami za dolgo živ-
ljenje ter srečo in napredek vzvišenih ro-
diteljev. Prestolonaslednika in vsega kra-
ljevskega doma. Po najvišjem naročilu so
kraljeva pisarna za čestitke iskreno zahva-
ljuje.

iz blejskih govorov

„Danes za denar, jutri zastoj“ — „Trideset let sem bil radikal“ — Hrvati in Jugoslavija — „Vera, upanje in ljubezen“ — Politika narodne solidarnosti

Zaradi pomanjkanja prostora in časa nisimo mogli večeraj obširneje navesti govorov, ki so jih imeli gg. ministri in narodni poslanci na močnem manifestacijskem zborovanju v okviru kmečkega praznika na Bledu. Zato bomo danes naknadno opozorili na nekatera eplošno zanimiva izvajanja.

Minister g. Ivan Pucelj

Je, kakor smo že večeraj omenili, razkrinkal in označil način, kako skušajo užaljeni politični nasprotniki begati ljudi, svoje vedno bolj malostne pristaje na tolažiti z vedno novimi prorokovanji, da bo »režim padel« in da pridejo ta in ta dan zopet sami do državne moči. Viharno veselje je vzbudil g. minister, ko je to počel prav dobro primerjal z znano pripovedko o gostilničarju, ki je gostom sporočil, da je njegovo vino »danes za denar, jutri zastoj«. Enako kakor je ta gostilničar vlekel svoje goste, večeraj tudi politični nasprotniki one lahkoverneže, ki jim se verjamejo, čeprav so bili že nestrastno opreharjeni.

»Zato je dolžnost nas vseh«, je nadaljeval g. minister, »ki vemo, da je vse to le demagogija in varanje ljudstva ter umetno oviranje ozdravljenosti naših notranjih razmer, da na vsakem mestu in ob vsakem času poučujemo ljudi in jim povemo resnico. Vsem zapeljencem in zapeljivcem povejte odkrito, da se ne bodo nikoli vrnile stare razmere, pa naj naši nasprotniki omerizejo se s tako žalostnimi pripovedkami, kakor je svetovna gospodarska kriza.«

Nar. posl. Arandjel Nikodijević

iz Srbije je sporočil pozdrav Šumadije, ki ga je kot kmečkoga zastopnika poslala v Narodno skupščino. V svojem govoru je med drugim dejal: »Skrajni čas je že bil, da pozabimo na prošlost in da mislimo na bodočnost. Vsi vemo in čutimo, da smo eno in da nas ne sme ničesar več razdružiti. Nova politična stranka naj nas združi pod enim praporjem, pod enim kraljem in v eni domovini. Složni bomo močni in ničesar se nam ni bati 30 let sem bil radikal, toda ko sem videl, da naša stranka ne more prodrati v vse kraje naše domovine, sem jo zapustil, ker sta mi ljubša narod in država kakor pa stranka. Storitve tudi vi Slovenci vsi tako. Bodimo vsi Slovenci. Hrvati in Srbi resnični bratje, potem se nam ne bo treba bati nikogar.«

Nar. posl. dr. Ljudevit Auer

iz Siska je izjavil: »Znana je stvar, da so vsi naši veliki pesniki, umetniki, književniki in narodni voditelji bili na stališču, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod. Politiko pa je prišlo to vprašanje na dnevni red šele s svetovno vojno. Takrat se tega nismo dovolj zavedali in tako so se pojavile pri nas stvari, ki so šle popolnoma v nasprotno stran. Ob desetletnici obstoja naše države je izgledalo, kakor da bo vse propadlo. Šesti januar je naposled presekalo to nevarno stanje in postavil naše državno in narodno življenje na čvrste temelje narodnega edinstva.«

Dr. Auer je dalje s prave strani osvetlil nekatere »slaggerje«, s katerimi opozicija operira v slovenskih in deloma tudi v hrvaških pokrajinah. Zaključil je: »Ko sem iz naših posavskih nižin, iz Siska, odpotoval semokaj na ta vaš veličastni zbor, so mi nerodili, naj vam sporočim, da smo vsi tam dolji pripravljeni doprinesiti vse žrtve za veličino in moč Jugoslavije. Zato vam kličem iz vsega srca: Naj živi Jugoslavija!«

Nar. posl. Milan Dobrovoltar

iz Hrvatske je prepletel svoj govor s citati iz slovenskih narodnih pesmi in je s tem še posebej raznel poslušalce. Govoril je med drugim: »Vi ste vedno gojili slovensko in jugoslovensko misel, že v žrnožolci Avstriji ste vedno prepevali »Ljubim svoj očetnjavo« in »Slovenec sem«. Danes pojete enako in pristavljate še: »Jugosloven sem«. Vsi veste, kako je prišlo do osvoboditve in uedinjenja, veste tudi, kaj se je dogajalo potem. Nismo hodili od vsega početka po široki jugoslovenski poti, marveč po ozkih stezah in brat je bil proti bratu. Toda naš kralj nam je pokazal pravo pot, kam naj gremo. Nasprotniki nas včasih zmerjajo z dezertirji. Tudi dezertirji so oni, ki so pustili narod in državo na cedilu sedaj, ko preživljamo tako hudo krizo. Naš narod si bo to zapomnil in bo z njimi ob svojem času obratunal. Ne verujte, če vam pripovedujejo, da Hrvati niso za to državo in za ta režim. Pri nas je prav tako kakor pri vas. Vse, kar pošteno čuti in misli, ljubi in hoče ro in v tako državo, proti so le nekateri užaljeni bivši politiki. Naša dolžnost je, da se med seboj spoznavamo, da se vzljubimo, da delamo v bratski slogi za dobrobit prelepe naše domovine. Zupajte sami v sebe.«

Župnik g. Janko Barle

bivši narodni poslanec za krajnski srez, je bil od množic sprejet z dolginami in iskrenimi ovacijami. Začel je: »Danes vam hočem nekaj prav posebnega povedati, kar še morda niste nikdar slišali na javnem shodu. Veliki apostol Pavel je končal neko svoje velepomembno pismo takole: »Sedaj pa ostanite vera, upanje in ljubezen; največja med njimi pa je ljubezen.« S temi besedami je apostol Pavel povedal: temelj in bistvo krščanstva so vera, upanje in ljubezen. Kar je apostol govoril v nadnaravnem oziru, bratje in sestre, to bi vam rad povedal v naravnem.«

Nato je g. župnik v toplih besedah tolmačil, kako moramo imeti močno vero v svojo državo, trdno zaupanje v njen razvoj in napredek in veliko ljubezen do nje. Opozoril je na razmere, ki morajo v njih živeti naši rojaki izven Jugoslavije. Zaključil je: »Bratje in sestre! Vera, upanje in ljubezen ponesite ven med narod, med svoje ljudi, ki so morda še zaslepieni in zastrupljeni, ki jim sovraštvo zastra oči, da ne vidijo in ne spoznajo, kaj je prav. ki jim mrzina jemlje veselje do dela in voljo do te države. Slovence, Hrvate in Srbe veže ljubezen in nobena sila ne bo mogla raztrgati te vezi in nas ločiti. Zato, bratje in sestre se v tem svečanem trenutku obljubimo pred Bogom, ki nas spremlja, in iz dna srca zaključimo: Mi ljubimo svojo državo, svojega kralja, in damo zanj tu di življenja! Bog daj svoj blagoslov državi, kralju in narodu!« Govor g. župnika so poslušalci spremljali z vedno novim navdušenim odobranjem.

Senator dr. Valentin Rožič

ki je bil v narodni noši, je na kratko pozdravil zborovalce in čestital Gorenjcem, da so s sprevedom narodnih noš prekosili ljubljanski kongres narodnih noš. Nato je nadaljeval: »Naša nova, vsedrjavna stranka narašča vedno bolj in nasprotniki se nas tudi vedno bolj boje. V nedeljo bomo na novo manifestirali v beli Ljubljani. Moja iskrena želja je, da pridete tudi v Ljubljano tako polnoštevilno, kakor ste se danes zbrali tukaj. V imenu pridnih slovenskih rok, dela, sloge vas pozdravljam in vam kličem: V delu in slogi je naša zmaga!«

Minister dr. Albert Kramer

je bil ob svojem nastopu sprejet z viharnimi večminutnimi ovacijami. V svojem, ponovno po odobranju prekinjenem govoru je izjavil med drugim: »Mi tvorimo veliko vojsko, ki združuje ves narod od sivega Triglava do skrajnega juga v veliko fronto narodne solidarnosti, narodnega dela in narodne volje. Ta vojska je jugoslovanska; ona hoče, da obrani našo državo zunanjih in notranjih sovražnikov, ona hoče, da se Slovenci, Srbi in Hrvati v medsebojnem delu podpiramo in da v skupnem delu dosežemo ono veliko notranje pomirjenje, ki je potrebno, da se lahko gospodarsko, kulturno in socialno razvijemo, da bomo močni in neopragljivi napram vsakemu zunanjemu sovražniku.«

Danes ima ta vojska še poseben pomen. Vi veste, kako trese vihar gospodarske krize temelje vse Evrope in vsega sveta. Nam je danes bolj kakor kdaj potrebna močna, enotna in neopragljiva fronta, da gospodarsko krizo, ki je zajela naposled tudi naš narod, premagamo, da skozi te težke čase zopet pridemo v boljšo bodočnost. Ta naša velika vojska je naša enotna vsedrjavna jugoslovanska stranka in mi njeni predstavniki stojimo pred težkimi nalogami, kmečko vprašanje je danes postavljeno na dnevni red naše državne politike. Problem razdelitve našega kmeta, problem vnovčenja njegovih pridelkov, to sta dve glavni točki, s katerima se moramo baviti in jima usmeriti vse naše napore. V politiki narodne solidarnosti je treba dobro pretehtati interese posameznih slojev našega naroda. Samo v tej politiki pa je naš spas. Moramo pa strniti vse sile, da dosežemo najvišji cilj, ki nam mora biti vsem enako ljub in drag. Naša stranka je naša v širokih plasteh našega ljudstva velik odmev, veliko oporo in toliko dobrih pristajev, podpornikov in sodelavcev, ker je ta stranka vsedrjavna, jugoslovanska stranka. Pozivam vas, da v strnišnji vrstah stojite za nami, svojimi narodnimi poslanci in senatorji. Kolikor močnejše bodo vaše vrste, toliko močnejša bo naša volja in naša moč. Pri volitvah 8. novembra je tudi v Sloveniji več kakor polovica celokupnega našega naroda oddala svoj glas kandidatom te vsedrjavne stranke. Nikdar nobena stranka v Sloveniji še ni dobila tako ogromnega števila glasov. Mi smo s tem v prestolnici naše države in v vsaj državi dobili pozicijo, ki je močnejša, nego je števila naših izvoljenih poslancev. Naša skrb mora biti sedaj usmerjena na to, da te pozicije še ojačamo in da tako v neopragljenem sodelovanju z brati Hrvati in Srbi našo državno ladjo popeljemo v mirni pristan napredka in bodočnosti.

Take manifestacije, kakor je naša današnja, se redkokoli vidijo in s ponosom smemo mi člani vlade objaviti v naši državni prestolnici in na najvišjem mestu, da so danes tisoči in tisoči slovenskega kmečkega ljudstva, združenega z zastopniki vseh ostalih stanov, manifestirali svojo ljubezen do svojega vladarja in domovine, zvestobo in ljubezen do naše velike jugoslovanske ideje.«

Agrarna reforma v Španiji
Madrid, 9. septembra. Č. Korteze so danes sprejeli zakonski načrt o eksploataciji jezuitskih posestev in ostalega njihovega imetja. Kakor znano, je bil jezuitski red v Španiji razpuščen, njihovo imetje pa zaplenjeno. Po določilih novega zakona, bodo porabili jezuitsko imetje v dobrodelne namene.

Nato so po daljši debati izglasovali zakonski načrt o agrarni reformi z 227 : 2 glasovom. Po zakonu o agrarni reformi bodo razstili vse one španske plemiče, ki se niso odpovedali svojim privilegijem. Razlastitev se bo izvršila po gotovih pravilih. Ministrski predsednik Azana je izjavil, da je agrarna reforma do neke mere revolucija narenjena ukren novega španskega režima, s katerim hoče vlada v smislu španskega republikanskega in socialnega programa reševati socialno pravičnost.

Iz prometne službe

Beograd, 9. septembra AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je upokojen Zivan Stanković, upravni pomočnik generalnega ravnatelja državnih železnic v 2. skup. 2. stop.

Premestitve učitelstva

Beograd, 9. septembra P. Z odlokom ministra prosvete so premeščeni učitelji in učiteljice: Alojzij Lavrenčič iz Sostrega k banskim upravim v Ljubljani, Otilija Zemljak iz Krakarja v ogulinskem srezu v Poljane v logaškem srezu, Marija Plavšak iz Središča v Trbovlje, Stavlupluk Stoviček z Barja pri Ljubljani na šolo za našo izseljensko dečo v Eysdenu v Belgiji in Marija Azman na enako šolo v Harlemu v Belgiji.

Kazensko postopanje proti

zagrebškimi kavarnarjem
Zagreb, 9. septembra N. Občinska oblast je prepovedala zagrebškim kavarnarjem povzicati cene kavi. Ker so nekateri kavarnarji še nadalje prodajali kavo po višjih cenah, so uvedli proti 20 kavarnarjem kazensko postopanje.

Teniški dvoboj Zagreb : Bukarešta

Zagreb, 9. septembra N. Danes se je pričelo teniško tekmovanje med reprezentancama Zagreba in Bukarešte za pokal Nj. Vel. kraljice Marije. Jugosloven Pallada je igral z Rumunom Stanescom in zmagal s 7:5, 6:1, 7:5, 5:5, 7:5. V drugi igri sta nastopila Jugosloven Punčec in Rumun Reti, zmagal je Punčec s 3:6, 1:6, 6:1, 6:0. Po današnjih igrah vodi Zagreb z dvema točkama in mu manjka le še ena točka, da si pribori kraljičin pokal.

Odlični govorniki na nedeljskem manifestacijskem shodu v Ljubljani

V nedeljo bo Ljubljana pozdravila odlične goste, kakršnih v tolikem številu že dolgo ni imela. Na veliki manifestacijski shod, ki bo ob 10. dopoldne v hotelu Unionu, bodo prišli in bodo na njem govorili vodilni predstavniki jugoslovanske državne politike. Poleg vseh treh slovenskih ministrov ter večjega števila senatorjev in narodnih poslancev iz raznih pokrajin države, bodo zborovalci na shodu lahko pozdravili in slišali gg. Nikolo Uzunovića, dr. Kosto Kumanudija ter ministra inž. Radivojevića in Juraja Demetrovića.

Gosp. Nikolo Uzunović je vsej javnosti znan državnik in politik. Spadal je med najvplivnejše voditelje bivše radikalne stranke in med intimne sodelavce pokojnega Pašića. Ponovno je bil ministrski predsednik, ves čas pa je bil tudi vodilni član kabinetov v šestojanuarskem režimu. Po sestanku parlamenta je bil izvoljen za predsednika kluba narodnih poslancev in nato še za predsednika glavnega odbora nove vsedrjavne stranke, tako da zavzema danes eno najvažnejših mest v naši politiki.

Dr. Kosto Kumanudij je splošno znan in spoštovan politik in znanstvenik. Skupno z dr. Marinkovičem je bil med prvimi voditelji bivše demokratske stranke. Ponovno je bil minister v dobi pred 6. januarjem, več let tudi beograjski župan, ves čas pa član vlade po 6. januarju. Nova Narodna skupščina mu je poverila visoko funkcijo svojega predsednika.

Prometni minister inž. Laza Radivojević pred 6. januarjem, čeprav je bil poslanec, ni mnogo politično zastopal, znan in cenjen pa je bil kot odlični strokovnjak. Minister je neprestano od 6. januarja 1929 dalje in uravnja sedaj že dve leti železniški resor. Velike zasluge si je pridobil za stabilizacijo in ureditev našega prometa, enako velik ugled pa uživa tudi kot stvarjen in dalekoviden politik.

Kmetijski minister g. Juraj Demetrović je doslej, znan že tudi naši ožji javnosti, saj so ga že od nekdaj vezali s Slovenci nad vse pristranski stiki. Star borec je za jugoslovensko misel, ugleden publicist in politik, poslanec menda ves čas po osvoboditvi, prvi pokrajinski namestnik v Zagrebu, večkratni minister. Velja za enega najboljših gospodarskih strokovnjakov.

Odlični gostje bodo prišli v Ljubljano skupno s senatorji in narodnimi poslanci v nedeljo ob 8. jutraj. Ljubljanske organizacije JRKD jim pripravljajo na kolodvoru prijateljski sprejem.

Rekonstrukcija bolgarske vlade

Sofija, 7. septembra
Vladna kriza, ki je za kulturni trajaja že meseci in meseci zaradi notranjih sporov v zemljedelski zvezi, je bila danes rešena s kratko odločno potezo ministrskega predsednika Mušanova.

Še pred par dnevi je vse kazalo, da ne bo izpremembe vse do kongresa zemljedelske zveze, ki je navadno proti koncu meseca oktobra. Da se stvar zavleče vse dolje, je z vsemi svojimi močmi delovala ona struja v stranki, kateri stoji na čelu dosedanja zemljedelski ministar Jordanov in Zaharijev; ta struja se naslanja na doslej še namestirane emigrante, bivše najžejše pristaje Aleksandra Stambolijskega. Trejni zemljedelski minister Gičev pripada struji, ki ima za seboj sicer večino sedanega strankinega vodstva, ki pa ne more računati na večino na strankinem kongresu. Ta struja je ravno zato delala z vsemi svojimi moči na to, da bi izrinila Jordanova iz vlade in ga nadomestila z glavnim tajnikom stranke, Vergilom Dimovom. Jasne slike o tem medsebojnem boju v zemljedelski stranki si skoraj ni bilo mogoče ustvariti. Prihajale so razne izjave skoraj dan za dnem, sedaj Jordanova, sedaj Gičeva, Jordanov je izjavljal, da se ne umakne pod nikakršnim pogojem, dokler se o stvari ne izjavi zemljedelski poslanski klub, Gičev pa je pretil z ostavko, pa zopet preklicaval svojo izjavo, obenem pa vztrajno zahteval, da poda ostavko Jordanov. Tako je ostala stvar nejasna, dokler se ni pred par dnevi vrnil ministrski predsednik Mušanov a svojega odhoda.

Mušanov in sploh strankam, ki tvorijo poleg zemljedelcev vladni »Narodni blok«, je bilo medsebojno trenje v zemljedelski stranki, ki je onemogočalo redno delo vlade, na eni strani zelo nevarno, na drugi pa gotovo ravno tako zelo ljubo, ker je v veliki meri zmanjševalo vpliv, ki si ga je priklajala v vladi zemljedelska stranka kot najmočnejša stranka v državi. Ker je bila sprava med zemljedelci izključena, je ministrski predsednik presekalo vozlo z ostavko celokupne vlade.

Danes dopoldne se je s pravo filmsko hitrost izvršilo vse. Mušanov je predložil kralju ostavko vlade, kralj je ostavko takoj sprejel, ob ena pa poveril mandat za sestavo vlade zopet Mušanovu, ki je predložil »kralju« pripravnico ministrskega lista, na kateri so bili vsi dosednji ministri izvenjski Jordanova, na čigar mesto je stopil Vergilij Dimov. Vse ukaze je kralj tudi takoj podpisal, tako da se je stvar začela in končala v eni in isti avditenici.

Hitrejša rešitev krize si pač ni mogoče misliti, toda ravno ta hitrost se zdi tukajšnim političnim strokovnjakom precej nevarna za nadaljnji razvoj političnih dogodkov. Marsikomu se zdi nerazumljivo, kako in zakaj je bil izgnan Jordanov, ko je celo glavno glasilo vladnega bloka, demokratsko »Znamce«, odločno stalo na strani Jordanova proti Gičevu in Dimovu in ima Jordanov gotovo za seboj večino zemljedelskega noslanskega kluba, ker bi se drugače ne bil toliko skliceval nani. Zato se poudarja, da zna že prva seja Sobraja, na kateri se mu predstavi nova vlada, prinesiti velika presenečenja, morda celo izstop večjega dela poslancev zemljedelske stranke iz vladne koalicije. Mogoče pa je tudi, da se vse to prihrani za zemljedelski kongres, ki bo gotovo zelo burčen in se bo najbrž končal z razcepom zemljedelske stranke, kar mora imeti dalekosežne posledice tudi za vladni »narodni blok« in s seboj njegove vlade. Zato pravijo dobri poznavalci bolgarskih političnih razmer, da kriza vlade »narodnega bloka« z današnjo rešitvijo nikakor ni rešena.

Seja ljubljanske občinske uprave

Počastitev umrlih zaslužnih mož — Pogoji za zgradbo trgovske akademije — Nove cene na tramvaju — Regulacija Ljubljane — Nova pravila Mestne hranilnice

Ljubljana, 9. septembra.
Ljubljanski občinski svet je imel danes svojo redno sejo, ki jo je zupan dr. Puc otvoril kmalu po 5. uri. V svojem poročilu je najprej omenil, da so se zastopniki Ljubljane udeležili vaseskolskega zleta v Pragi, nato pa se je v toplih besedah spomnil v času od zadnje seje umrlih zaslužnih mož: univ. prof. dr. Jesenka, učejnika svetovnega slovesa, velikega sportnega organizatorja in navdušenega prijatelja naše Ljubljane, skladatelja Oskarja Deva, ki ima velike zasluge za slavo naše slovenske pesmi, in Josipa Pogačnika, prvega predsednika narodne vlade v Ljubljani. Občinski svetniki so spomin pokojnih počastili stoje in s trikratnim »Slava!«

Zgradba trgovske akademije

Na dnevnem redu so bile najprej zadeve finančnega odseka, za katerega je poročal njegov načelnik Ivan Tavčar.

Na prošnjo društva za zgradbo trgovske akademije predlaga fin. odsek: 1. mestna občina najame za zgradbo šolskega poslopja državne trgovske akademije in državni dvorazredne trgovske šole v Ljubljani pri Državn. hipotekarni banki posojilo v znesku 6.500.000 Din proti 8-odstotni obrestovanju in 3-odstotni amortizaciji, 2. posojilo se najame, ako društvo »Trgovska akademija« prepiše svoja zemljišča na ime mestne občine in sklene s državo vsaj 20-letno najemniško pogodbo, v kateri bo določena najemnina v letnem iznosu 400.000 Din; 3. k ostalemu znesku 250.000 Din, ki bo potreben za letno obrestovanje in amortizacijo prispeva mestna občina 150.000 Din, za 100.000 Din pa naj se izposluje obveza banke uprave za redno letno prispevanje za do 20 let; 4. proračunska vsota (6.500.000 Din) se ne sme prekoračiti; 5. v svrhu kontrole imenuje mestna občina po dva zastopnika v gradbeni odbor in v nadzorstvo. Predlog finančnega odbora je bil soglasno sprejet.

Sprememba voznih cen na tramvaju

Nato se je občinski svet bavil s prošnjo maloželezniške družbe za spremembo tarife. Finančni odsek je predlagal, naj občinski svet odobri spremembo tarife električne cestne železnice naslednje: 1. uvede se namesto sedanjih cen na delne proge enotna cena 1.50 Din v mestu, na Vič in Zgornjo šiško do remize za otroke na teh progah 1 Din; preko remize do St. Vida pa za odrasle 3 Din, za otroke pa 2 Din; 2. uvedejo se mesečne karte do treh delnih prog za dvakratno vožnjo dnevno za 60 Din in za štirikratno vožnjo na dan 90 Din. Predsednik maloželezniške družbe, obč. svetnik dr. Fetič, je priporočal, naj občinski svet sprejme predlagano spremembo tarife, ki je bila nato pri glasovanju tudi soglasno odobrena.

Druge finančne zadeve

Nadalje je občinski svet rešil več prošanj zasebnikov za prodajo mestnega sveta in določil ceno za kvadratni meter na 20 Din. »Zadruha državnih uslužbencev« za nabavo stanovanj je bila oproščena plačevanja pripraskarine v svojstvu prodajalke in kupovalke, kar pa ne velja za posamezne članke zadruge. Slednjič je poročal načelnik finančnega odseka še o prošnji »Kola jugoslovenskih sester« v Ljubljani za odpis dolga v znesku Din 40.200, ki jih je svoj čas prejelo od mestne občine za nakup hiše v Kraljevići. Kolo dolga še ni moglo povrniti in prosi, da bi mu ga odpisali. Finančni odsek predlaga, naj se dolg ne odpisuje, pač pa naj Kolo na račun tega dolga prevzame v svojo kolonijo v Kraljevići letno najmanj 10 otrok, ki jih bo mesto predlagalo. Soglasno odobreno.

Gradbena zadeva

Za gradbeni odsek je poročal njegov načelnik podžupan Jarc. Ugodeno je bilo parcelacijskim prošnjam Antona in Josipa Lovšina v Japljevi ulici, Marje Poznič v Dermotovi ulici, Ivana Šimenca v Tobacijski ulici, Filipa Podbevška v Triglavski ulici, Jožeta Pelikana v Kolezijski, Antona in Eližabete Velkavrh v Verovškovi ulici in Josia Tonija v Domobranski ulici. Formalno se ugodijo prošnji za parcelacijo Inž. Dučića in inž. Sterna v smislu razsodbe banke uprave na rekurz Knezovih dedičev proti zadavci Puharjeve ulice v tem smislu, da se vogalne hiše znižajo za eno nadstropje, zato pa zvišajo ostala poslopja za eno nadstropje. Zavrnjeni sta bili dve ponudbi za zamenjavo odnosa odkup sveca.

Pokojniški zavod je zapravlil, naj bi se regulacijska črta Dunajske ceste potegnila vzporedno s črto Knezovega poslopja, tako da bi prišel nebotičnik do polne veljave. Prošnja je bila odklonjena z motivacijo, da bi se s tem prevergl že od banske uprave odobreni regulacijski načrt in da nima občina sredstev za odkup sveta. Nikesar pa ne bi imela občina proti temu, ako bi se Pokojniški zavod v tem smislu soodrzal z inž. Dučićem, ki namerava zadržati svet med Gajevu in Puharjevo ulico. Francu Kunovarju v svetokriškem okraju se začelo dovolj naprava vrtnarje na onem delu zemljišča, ki je po regulacijskem načrtu določen za javni park.

Smrad iz Ljubljane

Načelnik gradbenega odseka je končno spričo ponovnih pritiskov zaradi smrada iz Ljubljane ugotovil, da Ljubljane ne regulira mestna občina, ampak skupnost države, mesta, občine in banjskega odbora. Vsa dela vodi terenska sekcija, ki je organ države, in ne mestni gradbeni urad. Pred mesecem dni je šlo za to, da se reši kredit enega milijona dinarjev iz lanskega državnega proračuna. Država je dovolila tudi naknadni kredit 750.000 Din, pogoj pa je bil, da bo delo dovršeno do 31. julija letos. To se je posrečilo na ta način, da se je napravila zatvornica; lamed občanov ni nihče zbolel, dobil pa se je vendarle kredit 750.000 Din. V tej dobi, ko se dela niso smela prekiniti, se je zatvornica odprla samo enkrat na teden, sedaj pa, ko so končana, se bo po dvakrat na teden. V drugi etapi se bodo vršila regulacijska dela od kavarne Prešeren do šentpeterske vojašnice, torej v tistem delu Ljubljane, kjer obstajajo že glavni odvodni kanali, zaradi česar ne bo nobene nevarnosti več, da bi povzročala regulacija Ljubljane še tak smrad kakor doslej. Oferte za ta nadaljnja dela bodo že jutri odprte.

Sprememba pravil Mestne hranilnice

Občinskemu svetu je bil predložen načrt novih pravil Mestne hranilnice Ljubljanske

ki ga je izdelal njen upravni odbor, ter dodatni predlogi, ki jih je izdelal personalno-pravni odsek občinskega sveta. O načrtu in dodatnih predlogih je obširno poročal občinski svetnik dr. Bohinjec, ki je utemeljeval in pojasnjeval predlagane spremembe.

V debati je predlagal obč. svetnik in predsednik Mestne hranilnice ga. Sušnik več sprememb, na katere je referent pristal. Obč. svetnik Urbas je predlagal, naj se določi, da v upravni odbor ne morejo biti voljene osebe, ki so člani uprave drugih večjih denarnih zavodov. Obč. svetnik Pippenbacher je predlagal, naj se črta določba, po kateri upokojeni mestni uslužbenci ne bi smeli biti člani upravnega odbora Mestne hranilnice.

Zupan dr. Puc je v kratkem govoru med drugim podčrtal, kako Mestna hranilnica uživa polno zaupanje javnosti in da je to zaupanje prestalo tudi težko preizkušnjo gospodarske krize. Pojasnil je nato tudi s svoje strani glavne točke spremenjenih pravil. Poročevalec dr. Bohinjec je pristal na sprejemljivi predlog obč. svet. Sušnika, odklonil pa predlog dr. Pippenbacherja. V tem smislu so bila tudi nova pravila sprejeta soglasno razen točke, na katero se je nanašal Pippenbacherjev predlog in ki je bila sprejeta z večino glasov.

Za obnovo III. realne gimnazije

Po končanem dnevnem redu je podžupan prof. Jarc vložil in utemeljeval nujni predlog, naj mestno načelstvo posreduje pri kompetentni državni oblasti, da ob obnovi ukinjena tretja realna gimnazija v Ljubljani. Sedanji dve realni gimnaziji imata 60 razredov, kakor so jih imele prej vse tri realne gimnazije. Razredi, posebno nižji, pa so prenapolnjeni, tako da imajo razredi preko 50 in celo preko 60 učencev, kar je za kbristen pouk nemogoč položaj. Nadalje se godi Ljubljani krivica, ker ima Ljubljana le tri državne gimnazije, dočim ima Zagreb pet moških in dve ženski, Ljubljana pa nima sploh nobene ženske državne gimnazije. Slednjič je podžupan omenil še materialno škodo, ki jo bo morala utrpeti država, ko razveljavi najemno pogodbo za lokale tretje realne gimnazije in bo morala šolsko poslopje vzpostaviti v prejšnji stan, kar bo stalo državo preko pol milijona dinarjev.

Pri glasovanju je bil podžupanov predlog soglasno sprejet.

Tajna seja

Javni je sledila tajna seja, na kateri je razpravljali občinski svet o poročilih personalno-pravnega odseka. Odobren je bil pravilnik o funkcijskih in gradbenih dokladah, o nagradah za čezurno delo in o potovalnih pristojbinah, ter so bile tudi sprejete razne spremembe smernic za službeno kvalifikacijo, končno pa rešene nekatere personalne zadeve.

Ljubljana v jeseni

Naši veleseljski dnevi se bližajo zaključku. Za jutrišnjo nedeljo sta pripravljene dve zanimivi prireditvi, namreč tradicionalna tekma slovenskih harmonikarjev in velika razstava plemenskih konj; v ponedeljek pa je že zadnji veleseljski dan.

Kupčijsko poslovanje je v polnem teku. Pomembnejše prodaje so bile danes zabeležene v električnih aparatih. Zanimanje je nadalje za kožuškovino, za dragocene preproge, za pletenice in domače usnjarske izdelke, za čipke in radijske aparate. Pozornost vzbujata tudi fino nepremičljivosti juht-usnje in prvostinski kruponi (Dreisatzkruponi). Vse polno prodaj je zabeleženih v raznih drobniških izdelkih in praktičnih novostih. Nadaljevali pomembnejše kupčije pa so bile sklenjene tudi v poljstvu, v keramiki in v kotlih za žganjkuhu.

Konjska razstava na veleselju mo jutri

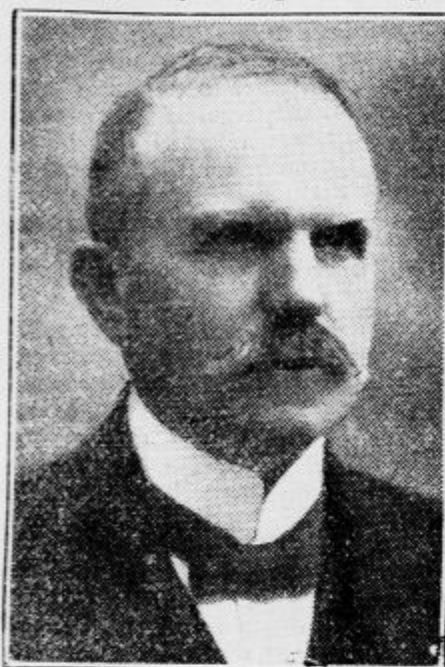
V nedeljo 11. septembra. Konje dovedejo na razstavo ob 8. jutraj, kjer ostanejo do 6. zvečer. Ob 9. prične s svojim delom ocenjevalna komisija, ob 5. popoldne pa bo javno razglašen rezultat ocen. Ocene bodo naslednje: Odlično (zlata kolajna in moder trak), prav dobro (srebrna kolajna in rumen trak), dobro (bronasta kolajna in zadostno (beli trak), poljivo (zeleni trak) in zadostno (beli trak). Prijavljenih je točno 100 konj. Med njimi bo mnogo zelo lepih plemenitih in gospodarskih, pa tudi sportnih živali. Ogled razstavo pripravljamo vsakomur. Za konjsko razstavo ni nobene posebne vstopnine. Kuncje bodo imeli dovolj prilike, da si ogledajo posamezne resnično lepe konje, ki bodo na prodaj. V posameznih skupinah bodo naslednje številke: 10 kobil, 11 tri- in štiriletnih žrebčev, 8 dvoletnih žrebčev, 11 enoletnih inihalnih konj ter 28 banovinskih žrebčev. Na razstavi bo na razpolago seznam razstavljenih živali z vsemi potrebnimi podatki.

— Harmonik

Naši kraji in ljudje

Ob 40letnici slovenjebistriške CMD

Slov. Bistrica, 9. septembra.
Z glavno letno skupščino Družbe sv. Cirila in Metoda, ki bo 11. t. m. v Slov. Bistrici, bo praznovala domača podružnica pomemben jubilej svojega 40letnega delovanja.

Dr. Urban Lemež

Ustanovljena 13. septembra 1892, ob 40. obletnici narodnega delavca dr. Urbana Lemeža je podružnica v tesni zvezi z borbami, ki so jih morali naši ljudje vršiti za narodne pravice v vsem slovenjebistriškem okraju. Takrat se mladi odvetnik dr. Lemež se je ob svojem prihodu k nam z mežljičim idealizmom lotil dela in je skupno z dr. Josipom Vošnjakom, ki je živel v tej dobi na Visolah pri Sl. Bistrici, kot prvo narodno organizacijo v nemški trdnjavi osnoval podružnico naše šolske družbe. Ustanovni občni zbor se je vršil ob lepi udeležbi v tedaj edini slovenski go-

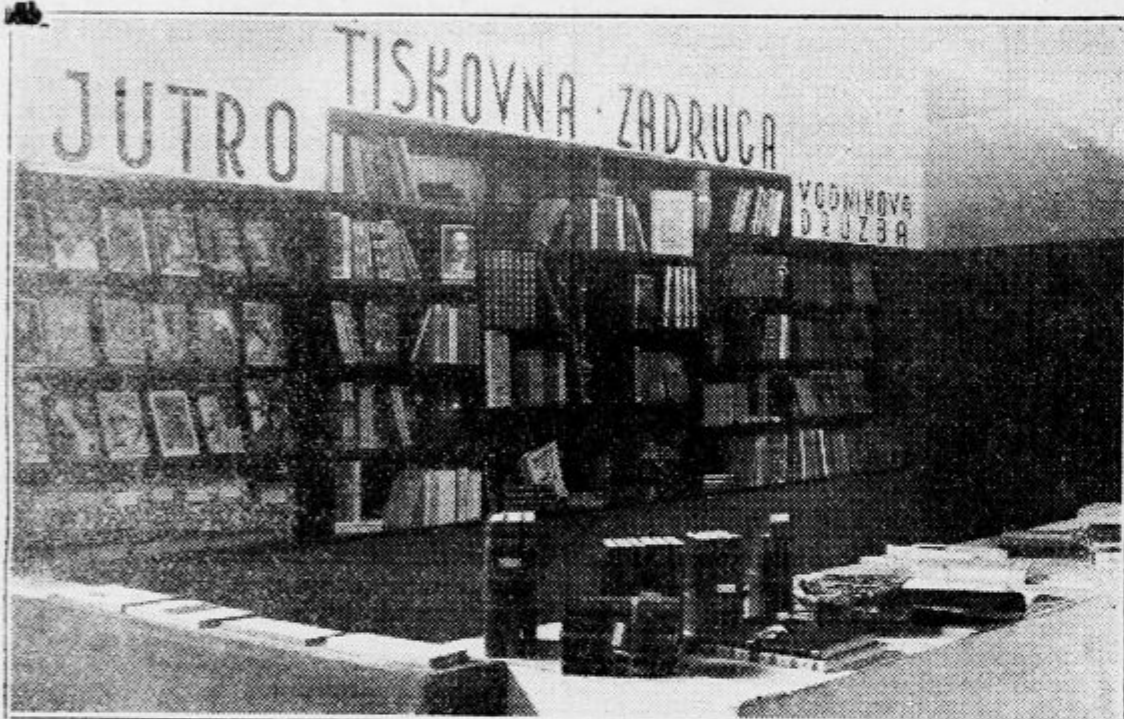
stili Petra Novaka. Kot govornika sta nastopila dr. Vošnjak in takratni lastnik celjske tiskarne, poznejši predsednik Zbornice za TOI Dragotin Hribar. V prepričanju, da je politično delo neplodno brez širjenja prosvete med ljudstvom, se je načelnik mlade podružnice vneto oprijel prosvetnega dela in v okrilju podružnice CMD je že naslednja leta osnoval pevski in tamburaški odsek.

Ozka vez med gospodarsko odvisnostjo in narodno nezavednostjo je dovela že leta 1894. dr. Vošnjaka in dr. Lemeža do tega, da sta ustanovila slovenjebistriško Posojilnico, ki je že dve leti kasneje kupila od Petra Novaka hišo. Tu je nastalo torišče vsega narodnega gibanja zlasti še, ko se je istega leta ustanovila Narodna čitalnica z lastnim odrom ter z dr. Vošnjakovo knjižnico. Leta 1908. se je poslopje na pobudo dr. Vošnjaka povečalo v dvoje nadstropij in preurenilo tako, da je postalo za ves okraj zbirališče narodno zavednih Slovencev. Ustanovitve Sokola v letu 1912. je bila podružnici CMD ob njeni 20letnici zadosten dokaz njenega plodonosnega dela in tvorne sile.

Tako je iz skromnih početkov naša podružnica prehodila trnjevo pot neustrašno in zmagovito. Iz nje so nastala vsa društva in korporacije, ki se danes po 40letih delujejo za ljudski blaginjo in utrjujejo narodno zavest. Zato bo jubilej, ki ga bomo praznovali 11. t. m. v zvezi z veliko skupščino naše šolske družbe, ne le dogodek za ozki krog naših meščanov, temveč praznik vsega okraja od vrha zelenega Pohorja pa tja do zadnjih kotičkov pestre Dravinjske doline.

Ustanovitveni in prvemu načelniku naše podružnice g. dr. Urbanu Lemežu, ki je dosegel že 74 let, pa želimo ob tej priložnosti, da bi se dolgo čil in zdrav užival sadove življenja in vztrajnega dela med svojimi Bistričani!

„Vsak dom svojo knjižnico!“

Na velesejmski razstavi slovenske knjige vzbujajo posebno pozornost prostori Tiskovne zadruge. Kakor nam kaže slika, so opremljeni prav okusno in že s svojo dekorativnostjo vabijo občinstvo, da naj se ustavi pred temi slikovitimi polkami. V sredini je razstavljena svoje knjige Tiskovna zadruga, na levi strani so izložene knjige »Jutra«, na desni pa izdanja Vodnikove družbe. »Jutro« je razstavilo svoje popularne romane in priljubljene mladinske knjige »Vodnikova družba« pa knjige, ki so izšle v prejšnjih letih in se dobivajo po zelo nizkih cenah. Najodličnejše je zastopana »Tiskovna zadruga«. Njene knjige odlikuje poleg elegantne opreme velika literarna vrednost. Tu dobiš po izjemnih ce-

nah spise Tavčarja, Jurčiča in Podlimbarskega, dalje prevode Sienkiewiczovih velikih romanov in izbor raznih knjig trajne literarne vrednosti. Posebno vabljuje so nekatera najnovejša izdanja, namreč romani Juša Kozaka »Šentpeter«, pesmi Srečka Kosovega, prevodi Tagoreja, Voltaira, Flauberta, Baroja, Stevensona, Duhamela in drugih pisateljev svetovnega slovesa. Lčna je tudi nova zbirka domačih pisateljev »Slovenske poti«. Razstava Tiskovne zadruge prinaša do poizrtvovalnem in uspešnem delu za dobro in lepo slovensko knjigo. Naj bi se uresničilo geslo »Vsak dom svojo knjižnico«, ki je zapisano na vidnem mestu tega razstavišča.

Ob 40letnici učiteljske mature

Ugledni možje, pionirji prosvetnega napredka, ki so pred 40 leti položili maturo na ljubljanskem učiteljskem, so to obletnico praznovali 7. t. m. v hotelu »Metropol« v Novem mestu. Sedeli ob levi proti desni so: g. Mirko Pretnar, šolski nadzornik v pokouju v Ptuj, g. Engelbert Gangl šolski nadzornik v pokouju in prvi podstarosta SKJ, g. Škulj Franc, šolski nadzornik v pokouju v Ljubljani. Stojali ob levi: g. Vozel Janko, šolski upravitelj v pokouju v Trebnjem, g. Ljubič Kornelj, šolski upravitelj v pokouju v Dolnem, g. Matko Martin, šolski upravitelj v pokouju v Novem mestu, g. Ivan Benedičič, šolski upravitelj v pokouju v Višnji gori.

Za uboj na Šentpeterski cesti 5 let robije

Razprava proti Francetu Hočevarju, ki je zaklal Ivana Žumra

Ljubljana, 9. septembra.
V dvorano št. 79 deželnega sodišča je bil danes ob 9.30 velik naval občinstva, večinoma stanovanecv iz Šentpeterskega predmestja. Pred malim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj ter sta bila sodnika dr. Leon Struškalič in g. Branko Goslar, se je namreč pričela razprava proti 29letnemu samskemu delavcu Francetu Hočevarju, doma iz Primče vasi pri Zagradcu na Dolenjskem. Obtožen je uboja oženega delavca Ivana Žumra. Uboj se je zgodil 6. avgusta okoli 23. izvršil v Mencingerjevi gostilni na Sv. Petra cesti. O tragičnem dogodku je »Jutro« takrat obširneje poročalo. Razprava sama je podala nekatere prav značilne momente, ki osvetlujejo, kam privedeta človeka alkohol in strast, da nastane iz malenkostnih stva-

ri pokol. Obtožnica navaja, da je France Hočevar dvakrat zabolzel Žumra v levo stran prsi in je en suneč zadal naravnost v srce, da je Žumer kmalu izkrmel in umrl. Kako se zagovarjate? Ali ste to storili? Kako je prišlo do tega? Gospod sodnik! Tisto soboto popoldne do pozne noči sem hodil od gostilne do gostilne in naposled prišel na Šentpetersko cesto. Hotel sem že iti domov, pa mi je moja znanica rekla: »Pojmo še tja, tam je zbrana mladost! Pomagal sem peti, a so mi prepovedali. Bil sem užaljen. Mislim sem, da je ženska poleg moškega, ki je bil brez suk-njica, kaka natakarka. Samo šalil sem se z njo. Žena je to možu povedala na uho in udaril me je po nosu, da se mi je kri pocedila. Razburjen, jezen in malo pijan sem vstal in pograbil za stol. Sam pa ne vem,

kako je prišel v moje roke nož. Začel sem se braniti. Ne vem, kdaj sem ga udaril. Začuden sem se na policiji, ko so mi povedali, da je mrtev.

Stražnik Daniel Kos je določeno izpovedal, kako je naletel na obtoženca pri vratih, ko je hotel pobegniti. S pomočjo dveh civilistov ga je obvladal. Mirno je Hočevar med potjo pravil, kako je prišlo do uboja: bil je jezen in vinjen, a ne toliko, da ne bi vedel, kaj dela.

Trgovski zastopnik Hugo Marinković je od bližnje mize, kjer je čital časopis, mirno opazoval razvoj tepeža. Pri obtožencu je najprej videl v rokah stol. Potem je prišel neki mladenič in začel miriti. Žumer se je stisnil v kot. Hočevar pa je nato z nožem planil za njim in ga dvakrat sunil.

France Boncelj je bil v predsobi ter je opazoval družbo skozi stekleno ograjo, ki deli oba prostora. Ko je šel Žumer ven, je Hočevar govoril njegovi ženi: »Srček! Golobček! Pozneje je žena to možu povedala, ki je vstal in udaril Hočevarja s ploščo roko po ustih. Ta je skočil in zagrabil stol. Drugi so zbežali. Boncelj sam je zagrabil Hočevarja, mu vzel stol in ga podrl na tla. Nato pa je Hočevar vzel nož in navalil na Žumra, ki je bil v kotu. Dvakrat ga je sunil z nožem. Boncelj mu je hotel izbiti nož, pa je tudi njega malo obrezal po roki. Žumer je nato napravil še nekaj korakov in se zgrudil.

Žumrova žena Marija je kratko opisala zadnje momente moževe smrti. Bila je zelo razburjena. Sama je tudi prišla za stol. Rekla je Hočevarju: »Zakaj ste to storili?« Odvrnil ji je: »Vam vsa čast gospa! On je krjen, jaz bom pa svojo pre-stal.«

Zdravniški izvid navaja, da je bil suneč v srce zadan z vso silo z dolgim nožem. Smrt je nastopila v eni ali dveh minutah. Vsaka uspešna zdravniška pomoč je bila izključena. Po govorih državnega tožilca dr. Ogoreutza in ex-offo branilca dr. Urbanca je mali senat obsodil Franceta Hočevarja na 5 let robije. Senat je zlasti upošteval obremenilni okoliščini: nož in velik surovost. Po sodbi je Hočevar pripomnil: »Se hočem pritožiti, ker je kaznen previsoka in ker nisem kriv.« Državni tožilec: »Ali hočete še zlato medaljo in zlato uro?« Naposled je obtoženec prijavil samo priziv zaradi previsoke kazni. Razprava je bila končana ob 10.45.

Grčička Hunyadi Janos je najzanesljivejši in najidealnejše odvajalno sredstvo.

Nadučitelj Srečko Majcen †

Maribor, 9. septembra.

Pred dvema letoma baš v teh dneh so vsi naši stari učitelji z mnogimi mlajšimi tovariši radostno čestitali dragemu tovarisu, upokojenemu nadučitelju Srečku Majcenu za 70. rojstni dan, ki ga je dočakal zdrav in duševno tako svež, kakor je bil skozi dolgo dobo svojega učiteljevanja in v davnih dijaških letih, na katere so se častilci ob tej priložnosti posebno radi spominjali. Več letnikov mariborskega učiteljskega od 1. 1875. naprej je namreč imelo baš po zaslugi Srečka Majcena svojo idealno dobo, ki je vsem za vedno ostala v spominu. Srečko Majcen je bil, kar se tiče narodne

prosvete, priznan in čestit voditelj, vzornik svojih tovarišev in srednješolskega dijaštva sploh. S pokojnim dr. Ivanom Dečkom sta ustanovila tehnik »Slovenski dijak« in društvo »Slovenski zborček« in so se okrog tega lista in društva zbirali vsi slovenski tovariši ter se vneto pripravljali za delo med narodom. Inicijativni voditelj Srečko Majcen je maturiral 1879, ostal pa je tudi pozneje vodja tovarišev in učiteljskega nanašanja. Ki je stopil v zaslužni pokoj, je v Mariboru vedril učiteljske veterane in je bil duša krožka upokojenih učiteljev. Po kratki bolezni pa je v sredo ponoči ugrabil smrt tudi tega zaslužnega šolnika, njegovo delovanje pa klubje vsaki minljivosti in v srcih vseh, ki so ga spoznali v življenju, si je s svojim blagim značajem postavil nebroj spomenikov.

Prva učiteljska služba pokojnega Srečka Majcena je bila v Ormožu, kjer so ga tovariši že l. 1881. izvolili za predsednika okrajnega učiteljskega društva. Potem je kratko časa služboval v Brezli in v Radvanju pri Mariboru, v Lehnu na Pohorju pa dolgi 26 let do svoje upokojitve. V tem majhnem idiličnem kraju je bil najboljši vzgojitelj mladine, obenem pa tudi najpoizrtvovalnejši delavec za javnost. Za obino je opravljal tajiške posle, dolga leta je bil občinski odbornik, par let tudi vodja občinske uprave in prebivalstvo se je v mnogih svojih skrbnih zatekalo k njemu. Ko je nastopil službo, so bile šolske in splošne razmere v Lehnu zelo primitivne. Za delo na pravi ledni se je zavzel s tolikim ognjem, da ni niti mislil na kako boljše službeno mesto, ki bi ga po svoji odlični kvalifikaciji prav lahko dosegel. Po upokojitvi se je preselil v Maribor in so se ga tam mnogi upokojeni tovariši oklenili z enakim zaupanjem in ljubeznijo, kakor nekdanj v mladih letih.

Za blagim pokojnikom žalujejo poleg soproge, štirih hčer in sina, znanega mariborskega kirurga dr. Josipa Majcena, mnogi stanovski tovariši in prijatelji. Šele pred dvema tednoma je legel v grob Majcenov sošolec šostanjski ravatelj Trobej, danes popoldne pa je tudi njega zakrila gomila.

Član Vodnikove družbe! Postani in ostani

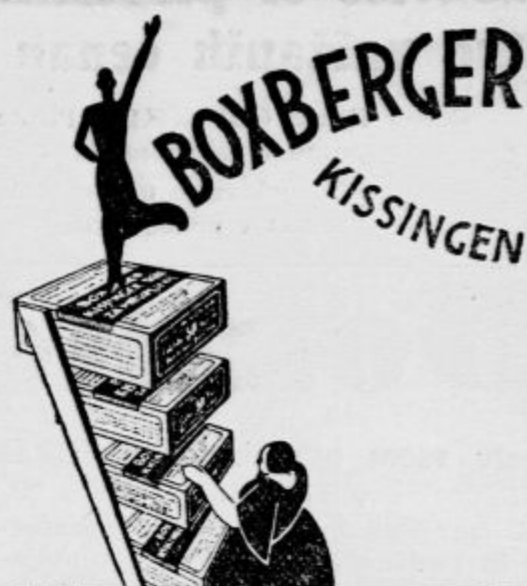
Lepa prireditev napredne kmetske mladine

Celje, 9. septembra.

Letošnje prireditve društva kmetskih fantov in deklet so bile včeraj zaključene s praznikom kmetske mladine v Celju. Takoj po poludnevu je Celje oživel. Na okusno okrašenih vozovih so pričeli prihajati številni fantje in dekleta iz raznih krajev celjskega sreza, konjeniki, kosci, grablji in kolesarji. Zbirališče je bilo poleg gostilne pri »Zelenem travniku«. Ob 15. je krenil veličasten sprevod mimo pošte in kolodvora po Aleksandrovi in Prešernovi ulici. Ljubljanski cesti in Gregorčičevi ulici na tekmovališče na travniku gospe Majdičeve ob Tavčarjevi ulici. Sprevod sta otvorila dva kmečka konjenika z državno zastavo. Sledilo je 11 konjenikov, celjska železničarska godba, zmehzi prapor kmetskih fantov in deklet, kosci in grablji, osem do deset kolesarjev, voz s kmetsko godbo ter 14 voz iz Celja, St. Jurja ob Taboru, Orle vasi, kmetijske šole pri St. Jurju ob južni železnici, Dramelj, St. Jurja ob južni železnici, voz članice celjskega pripravljalnega odbora, ki je predstavljali trgalev, ter vozovi iz St. Lovrenca, Skofje vasi, Trnoveli, Zgornje Hudinje in Frankolovega.

Ob 16. se je na tekmovališču pričela tekma koscev, ki ji je prisostvovalo veliko število občinstva iz Celja in okolice. Tekmovanja se je udeležilo 20 koscev. Prvo nagrado, srebrno žepno uro, darilo bana dr. Marušiča, je prejel Fran Golihleb iz Zgornje Hudinje, drugo nagrado 150 Din in diploma Stanko Jakopin iz Dramelj, tretjo nagrado 100 Din in diploma pa Josip Ličar od Sv. Lovrenca pri St. Pavlu v Savinjski dolini.

Po tekmi koscev se je vršilo manifestacijsko zborovanje, na katerem so govorili in vpodbujali zavedno kmečko mladino g. Hajšek v imenu celjskega pododbora, na čegar predlog je bila banu dr. Marušiču poslana pozdravna brzojavka, nadalje predsedniku Zveze društev kmečkih fantov in deklet Ivan Kronovšek, dr. Janže Novak, župan dr. Gorican, poslanec Prekorski in v imenu ljubljanskega pododbora Alojzij Kramer. Sledila je tekma kmečkih kolesarjev na 10 km dol-

TABLETE ZA SHUŠANJE

so nad pol stoletja po vsem svetu znane kot neškodljivo in učinkovito sredstvo

profi odebelenju.

Delujejo brez bolečin in so lahko zaužitne. Dobivajo se v vseh lekarnah.

Odebrene po Min. s. p. in n. z. S. št. 623 od 29. III. 1932.

gi progi Celje—Zalec. Izmed domačinov je zmagal Fran Dubrovnik iz St. Jurja ob Taboru v času 37.50, izmed članov ljubljanskega pododbora pa Josip Stražisar iz Notranjih Goric v času 28.40. Na okusno urejenem veseličnem prostoru se je razvila zelo prisrčna kmečka veselica, ki je trajala pozno v noč. Občinstvo iz Celja in okolice je z mnogostevilno udeležbo pokazalo, da pravilno ceni važno delo napredne kmečke mladine.

Gitta Alpar

v svoji prvi filmski opereti

Če srce izpregovori

Film, ki bo ocaral vse poslušalce in izzval vihar navdušenja!

Nov Ufin zvočni tehnik! Pogrebne svečanosti v Zlino povodom smrti veleindustrijalca T. Bat'e.

Danes ob 4., 1/8 in 1/10 zvečer.

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

Dva neboljena neznančka

Ljubljana, 9. septembra

Na hodniku, pred durmi nekih uradov, je dopoldne zajokalo. Jok so čuli uradniki pred vrati in ljudje, ki so prihajali tja gor po opravkih. Naenkrat je nastala po sobah zmešnjava. Vse je hitelo na hodnike, kjer so opazili med odraslimi dvoje otrok: dvoje malih blondink, prvo staro okrog 3, drugo pa morda šele okrog leto dni, ki je kobacalo po hladnem kamenitem tlaku. Prihajali so skupaj sefi oddelkov, vse se je spraševalo, kaj se tu dogaja. Zgrajanje. Nekdo je na glas vprašal: »Nu, kje pa je mati?« — Matere ni bilo... pač pa so prisotni opazili v rokah starejše deklice listek, na katerem je bilo napisano: »Prihajala sem prosit podpore, vsepovsod sem moledovala, pa nisem našla odziva. Zato vam puščam tukaj otroka, kakršna sta...«

Zdaj šele so se zavedli ljudje, sami zreli možje, da gre spet za skrajno žalostno zadevo, dogodek, ki ga tu pa tam porajajo današnji dnevi. Sprva sami niso znali, kam z malima, nedolžnima otročicama. Jeli so spraševati starejšo deklico, ki se je solzilo venomer in odgovarjalo na vprašanja samo z besedico: »Mičika, Mičika.« Seveda so se pozanimali tudi za mlajšo, ki sama ni mogla odgovorjati, pa ji je zopet pomagala Mičika in zajecjala: »Anič, kar se je čulo tudi kakor Fani.

Kaj so hoteli ukreniti z nedolžnima angelkoma? Sledila so posvetovanja, naposled pa so vendarle ukrenili in ju oddali v Dečji dom v Strelški ulici. Tam so ju sprejeli kakor že stotine drugih otrok, ki jih doma niso mogli hraniti in ki so pokukali v svet, da jih je že takoj ob rojstvu zajela mizerija. Oba otroka se nahajata tamkaj pod nadzorstvom sester in vzgojiteljic. Dan za dnem ju sprašujejo to in ono, pa Mičika ne zna odgovorjati. Le kadar privozi mimo poslopja škroplini avto, pristopica Mičika do ograje in zavpije: »Ata, ata!« Mlajša gleda enako proti cesti, a maha samo z ročico.

Oba otroka sta bila, ko so ju našli, dobesedno izstradana, mlajša deklica se vse bolj nogo starejša. Pristojno oblastvo je seveda nemudoma ukrenilo vse potrebno, da izsledijo starše otrok, vendar doslej se ni imelo uspeha. Pričezvedovale se vršijo na vse strani.

Huda prometna nesreča

Litija, 9. septembra

Davi ob 5.28 se je pripetila pred litjsko postajo huda prometna nesreča, ki pa k sreči poleg velike materialne škode ni zahtevala človeških žrtv. Takoj po 5. je s postaje Save krenil tovorni vlak št. 1146 proti Litiji. To je bil brz tovorni vlak iz Madžarske, namenjen v Italijo. Imel je 40 vagonov, od katerih so bili nekateri natovorjeni s konzervami paradižnikov in razno vrtnino. V trzi tovorni vlak je trčila garnitura strojnega vlaka, obstoječega iz dveh lokomotiv in službenega voza. Karambol je bil tako silen, da so se trije zadnji vagoni tovornega vlaka prevrnili, iztiril pa se je tudi službeni voz strojnega vlaka. Od brzega tovornega vlaka so razbiti trije zadnji vagoni, 11 pa jih je lažje poškodovanih. Pa tudi pri sprednjih vagonih so zaradi silnega sunka pustili vijaki in železne pregrade so se upognile. Nesreča ni zahtevala človeških žrtv. Na

Slavnostna številka

»Lovca«

Slovensko lovsko društvo je izdalo za 25letnico odlično opremljeno številko svojega glasila »Lovec«. Marljivi urednik »Lovec«, znani lovski pisatelj Vladimir Kapus je poskrbel, da je 80 strani obsegaajoči zvezek, ki se dobiva tudi kot posebna knjiga, vsebinsko prav tako na lepi višini, kakor je po opremitvi. Številko odpravlja »Njih Velikanstvo kralj in kraljica po lovu v Krm«, nakar se vrsti urednikov uvodnik »Naša domovina«, topel, poetičen slovespev lepoti slovenske dežele, ki ima v sodobnem lovcu častila in varuha, ne pa brezobzirnega uničevalca domače favne.

Predsednik SLD dr. Ivan Lovrenčič je prispeval daljši članek »Iz anolov«, ki je oris začetkov in četrtsotletnega razvoja organizacije naših lovcov. O postanku samega pa podaja svoje reminiscence soustanovitelj SLD Karel Mayer. O delovanju mariborske podružnice poroča Bogdan Pogacnik, poročili gorenjske in ljutomerske podružnice pa izpopolnjujeta sklopi današnjega stanja SLD.

Za širše občinstvo, t. j. za nelovske kroge je najzanimivejši članek Vladimirja Kapusa »Divjad in lovstvo na naših tleh«, prispevek, ki daje te priložnostni publikaciji trajno vrednost. Pisec je skrbno zbral vse podatke iz zgodovine naših tal ter opisal divjad in lovstvo od dobe jamskega medveda do novejšega časa. Članek Vladimirja Kapusa nam odprava prav interesantno poglavje naše kulturne zgodovine in ne bo ga čitatelja, ki ne bi bil z resničnim zanimanjem čital tega prijetno napisanega pregleda, ki je — kakor vsi prejšnji članki — primerno ilustriran.

Slikovito črtico iz lovskega življenja mostičarjev z naslovom »Iz sive pradober« je prispeval profesor F. Bračun, prevod po vesti »Slovanov pisavi« iz knjige pisatelja Egona v. Kapherja na nam pokaže, kako nemški lovski pisatelj opisuje slovenskega kmeča in skupen lov starih Slovanov in Nemcev.

Ing. Janko Urbas je zastopan s člankom »Gamsi na Pohorju«. M. Hafner se spominja v svojem »Prispevku k zgodovini domačega lovstva« dveh lovcov: Janka Keršnika in Nika Lenčeka. Številko zaključujejo članki: Državna nižja gozdarska šola v Mariboru (inž. L. Zierfeld), »Delo in napredek strelskih družin«, »Lovska zadruga« (Ivan Zupan) in »Ornitološki observatorij« (dr. I. Ponebšek).

Vmes med tem gradivom sta kakor dve daleč vidni planinski cvetlici na beli gorski skali ljubki pesnici V. Kapusa, izražajoči pesnikovo globoko zanimanje za prirodo in nje življenje.

Skratka: slavnostna številka »Lovec« je publikacija, ki je dostojno počastila jubilej SLD.

Nabavite si pirotskih preprog po neverjetno znižanih cenah na velesejmu!

Braća GODEČKI iz Pirota oddajata danes prekrasne in pristne preproge v paviljonu F, koja 134, po silno znižanih cenah.

Državnim uradnikom olajšana plačila. Odprodaja se vrši danes, jutri in v ponedeljek.

Domače vesti

Poziv vsem organizacijam JRKD v Ljubljani

K sprejemu gg. ministrov, senatorjev in poslancev, ki pridejo v Ljubljano v nedeljo ob 8. z beograjskim brzim vlakom, se naj zberejo vsi odborniki krajevnih organizacij in čim večje število članstva. Zbirališče na peronu.

Velika skupščina Ciril Metodove družbe bo v Slovenski Bistrici jutri, v nedeljo. Polovična vožnja dovoljena. Udeležite se v obilnem številu zborovanja našega šolskega obrambnega društva.

Velik javen shod JRKD pri Sv. Marku niže Ptuj bo v nedeljo 18. t. m. ob 7. zjutraj v gostilni župana Bežjaka. Na shodu bo poročal narodni poslanec g. Lovro Petrovar.

Imenovanje v kmetijski stroki. Z odlokom banske uprave v Ljubljani je bil imenovan za banovinskega kmetijskega svetnika v I. kategoriji V. skupine g. Kureč Vladimir pri sreskem načelstvu v Mariboru, a za banovinskega kmetijskega višje pristave I. kategorije IV. skupine g. Sustič Josip pri sreskem načelstvu v Kranju, in Wernig Franc v Slovenjgradcu, vsi z veljavnostjo od 1. januarja l. 1930.

11. sept.

Imenovanje v državni službi. Referent dr. Fran Ratelj je imenovan za inspektorja v 4. položajni skupini I. stopnje v oddelku za trgovino, obrt in industrijo pri kr. upravi dravske banovine.

Osebnosti v pošti. Za poštne uradnike pripravilnice so imenovane Brigita Bašca v Cirknici, Draga Starec v Rogatcu, Angela Tomažin na Pragerskem in Zorana Fischinger v Novem mestu, premeščeni pa so uradniki, oziroma uradnice: Olga Moser iz Ljubljane na Bled, Ivan Jamnik v Mariboru 2 na Maribor 1, Marija Globočnik iz Ribnice na Dolenjskem na Ljubljano 1 in Karel Hribemir v Mariboru 2 na Maribor 1 ter manipulanti Ana Hudales iz Ljubljane na Bled in Ivana Kosovine iz Ljubljane k D. M. v Polju; zvršitelj Bernard Podreberšek iz Kranjske gore v Ljubljano; služitelj Josip Kók iz Maribora v Poljčane, Ignac Kravcar iz Ljubljane v Kranjsko goro in Ana Stergar od D. M. v Polju v Ljubljano. Manipulanti Marija Ramšak v Gornji Radgoni je podala ostavko na državno službo.

Izlet v Južno Srbijo priredi društvo »Frška gor« v Novem Sadu s pomočjo »Putnik« od 17. do 21. t. m. Cena vožnje po železnici Beograd-Skopje-Beograd stane v E. razredu 225 Din in v III. razredu 135 Din. Izletniki iz Slovenije bodo plačali do Beograda in nazaj samo eno tretjino vožne cene, in sicer tako, da si kupijo pri izhodni postaji dvotretjinsko vozovnico od svojega mesta do Beograda, ki velja za brezplačno povratek. Olajšava velja od 15. do 24. t. m. Prijava sprejema »Putnik« v Ljubljani, Gajeva ulica, do 13. t. m., kjer se dobe točnejše informacije in programi.

Proučevanje šar planine. Profesor mineralogije na zagrebški univerzi dr. Fran Tučan je v spremstvu svojega asistenta dr. Luke Marića odpotoval v Skopje, odkoder se bo popel na šar planino, kjer bo nadaljeval svoje že lani pričeto mineralogično proučevanje. Profesorju dr. Tučanu se je pridružil tudi profesor geologije na filozofski fakulteti v Skoplju dr. Pera Jovanović.

Novi grobovi. V Leonišču je včeraj umrl g. Nikolaj Dolenc, poslovođa mizarске zadruge v Trnovem in hišni posestnik. Pogreb bo jutri ob 16. izpred mrtvašnice na Stari poti 2 k Sv. Križu. — V Koseskega ulici 20 v Ljubljani je umrl g. Matija Kralj, železniški uradnik v pokoj. Pogreb bo danes ob 17. — Pokojni ma blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Davčna uprava za ljubljansko okolico razglasa, da bodo napredaj razne prejemnice 10. in 14. t. m. od 9. dalje na dvorišču mestnega načelstva v Ljubljani (Mestni trg).

Elitna damska konfekcija

od prelestnih, modernih modelov do preproštih, a okusnih ter moške obleke po meri, modernih vzorcev. 11347

NOBLESSE,
Ljubljana, Aleksandrova c.

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda v Ljubljani

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblakost 1-10, 7. vrsta padavin, 8. padavine v mm. — Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

9. septembra 1932.

Ljubljana 7. 761,6, 15,0, 80, SW1, megla, — Ljubljana 13. 760,1, 20, 50, SW2, 3, — Maribor 7. 769,9, 15,0, 80, mirno, jasno, — Zagreb 7. 760,6, 19,0, 80, SW2, jasno, — Beograd 7. 761,7, 21,0, 80, SE6, jasno, — Sarajevo 7. 762,1, 16,0, 70, E2, jasno, — Skopje 7. 761,5, 19,0, 80, mirno, jasno, — Split 7. 759,9, 23,0, 70, E2, jasno, — Kumbor 7. 758,9, 22,0, 90, ESE2, 1, — Rab 7. 761,2, 23,0, 70, mirno, 1, —

Ljubljana 26,0, 15,0. Maribor 23,0, 15,0. Zagreb 27,0, 17,0. Beograd 29,0, 17,0. Sarajevo 28,0, 16,0. Skopje 28,0, 15,0. Split 30,0, 20,0. Kumbor —, 21,0. Rab —, 20,0.

Sonce vzhaja ob 5,30, zahaja ob 18,24. Luna vzhaja ob 16,11, zahaja ob 23,47.

VSE MADEŽE

na oblekah kakor tudi na svili, posebno pa na barvastem usnju Vam očisti

CISTEN

(ni vnetljivo).

Zalogo ima staroznana

Drogerija Kanc, židovska 1

za fine keramične izdelke, ki bi služili splošnim potrebam, pri tem pa odgovarjati tudi umetniškimi zahtevam. Na ustanovni občni zbor so bili povabljeni naši slikarji, kiparji in arhitekti. Obrat se je pričel še tedaj, ko enega leta po ustanovnem obnem zboru, razvila se prav lepo, vodstvu tovarne pa pomagajo s svojimi načrti in modeli znani umetniki, kakor Tone Kralj, Tine Kos, Maksim Gaspari, Mira Kraljeva, Hinko Smrekar, arhitekti Omahen, Sejanik, Jože Mesar in stavebnik Karlovšek. Tudi v finančnem pogledu je podjetje popolnoma v domačih rokah, v današnjih težkih časih pa je ta obrat važen tudi zaradi tega, ker zaposluje poleg domačih delavcev tudi več domačih umetnikov. Ljudi izdelki te tovarne so razstavljeni v velesejskem paviljonu »F« ter vzbujajo splošno pozornost.

Če ste potrti, onemogli in nervozni, če trpite na glavobolu, omotičnih napadih in slično, potem je skrajni čas, da pomorete do redkih funkcij svojim notranjim organom (želodcu, jetram, ledvicam) s tem, da zauživate nekaj tednov vsak dan pol kozarca Saxlehnerjeve naravnne grenčice HUNYADI JANOS. Pazite na etiketo z rdečim srednjim poljem! Dobiva se v lekarnah, drogerijah in vseh boljših trgovinah.

Očala proti peni. Tvrška »Črna glava« sporoča: Nova očala proti peni oddajajo vsak zavojček »Črne glave« s »Haarglanz« Samponom. Očala varujejo pri umivanju glave in las pred vodo in peno in bo to olajšavo in ugodnost znala ceniti vsaka dama, za otroke pa je umivanje las s takimi očali veliko veselje.

Primerjajte »Dianac« pasto za zobe s katerokoli drugo, pa boste stalno samo njo uporabljali. Cena: normalna tuba 5 Din, dvojna tuba 8 Din.

Lysoform — prijatelj ženj. — Jugo-Lutz peči, Ljubljana, šiška. — Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobijeno perilo v najlepšo izdelavo.

razstava koni

Iz Ljubljane

U. Iz Maribora v Ljubljano prestavljene policijski svetnik g. Alojzij Geržič je nastopil 6. t. m. službo pri upravi policije. Upravniki mu je dodelili vodstvo IV. oddelka, ki ga je doslej vodil zdaj upokojen policijski svetnik g. Del Linz.

Sokol Ljubljana-šiška obvešča, da se vrše danes skušnje vseh oddelkov k javnemu nastopu za jutrišnje nedeljo. Pričetek ob 18. Po skušnjah bo bakladni sprevod po šiški, ki kateremu so vabljeni vsa bratska društva. Zbor ob 20. na letnem teletovarišču v krajih. Šišenski hišni posestniki razobesite zastave. Spreved se bo vršil po prosti kakor pretekli ponedeljek.

Pevcem Hubadove župe JPS v Ljubljani. V nedeljo dopoldne od pol enajstih zbirališče vseh zborov na teletovarišču šišenskega Sokola v Dermotovi ulici, malo pred Kmetovo gostilno. Pri otvoritvi Sokolskega doma zapojemo s sodelovanjem godbe Sokola I. E. Adamičeve »Molitev«. Zadnjega skupnega našega nastopa se udeležite v čim impozantnejšem številu. — Uprava Hubadove župe JPS.

Danes poje
Gitta Alpar
v svojem prvem zvočnem filmu!

U. Ljubljanske moške zbere vltudno vabimo, da se udeležijo slavnostnega odprtja Sokolskega doma v šiški jutri ob 11., kjer zapojemo E. Adamičeve »Molitev« s sokolskimi fanfarami. — Hubadova župa.

Društvo »Soča« se udeležijo z zastavo otvoritve Sokolskega doma v Spod. šiški. Vabimo člane, da se otvoritve udeležijo in zberejo ob 9.30 pred Narodnim domom.

Gitta Alpar poje v Ljubljani. Ljubljanci so na glas zelo muzikalni ljudje. Veliki penci jih edini morejo spraviti iz vsakdanjega ravnotežja v viharno navdušenje. Zato bo tudi današnji filmski debut Gitta Alpar v Elitnem kinu Matiči senzacija za naše mesto. Gitta Alpar je pevka po božji volji. Njen kristalno čisti glas očara slehernega poslušalca, zastoni ji ne pravijo »berlinski slavček«. Alpar je popularna na Dunaju, v Budimpešti in v Berlinu kakor nobena druga pevka veličina. Kadar poje ona, je aplavza in navdušenja kakor edino še takrat, kadar jo Richard Tauber. In to pevko, kraljico glasu in lepih arif bomo danes slišali v njem prvem zvočnem filmu »Če srce izprepori«. Z njo nastopata v filmu Gustav Fröhlich, njen mož, in Tibor Holmay, ki ga poznamo kot izbornega komika. Film, ki je bil vespoved velika senzacija, bo nedvomno užgal tudi pri nas. Krasne popevke bodo navdušile zadnjega dvomilijevca. Ker vlada za premiero tega filma veliko zanimanje (telefon v blazniji Elitnega kinu Matice je pel večer ves dan), svetuje občinstvu, da si vstopnice nabavi že v predprodaji. V Elitnem kinu Matiči bodo predvajali danes med drugimi zanimivostmi predporeda tudi zvočni film, ki nam predstavlja velike svečanosti v Zilnu ob pogrebu veleindustrija Tomaža Batve. V filmu vedimo ogromno množico ljudstva, ki se posiljavajo od velikega pionirja-prijatelja, sirene vseh tovarn tulijo zadnji pozdrav in vse mesto je v največji žalosti.

Po preteku dolgih let
stric v Ljubljani bil je spet,
zdaj navdušen pravi nam:
»Jutri v »Daj-Dam« vse peljam!«

Neokusno barvani zobni oblohe izl-ne, zobje postanejo bleščeče beli po večkratnem čiščenju s priljubljenim Clorodont zobno pasto. Poskus vas bo prepričal. Tuba Din 8.— 11436

U. Akademsko podružnica CMD. Danes ob pol 10. bo jako važna seja. Jutri se bo vršila glavna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda v Slovenski Bistrici. Seje naj se udeležijo poleg vseh odbornikov tudi zastopniki slov. akademskega okteta. Udeležba obvezna! — Odbor.

U. Pripravljalni odbor za krajevno organizacijo JRKD, VIII. volišče (Kolezija) poziva članstvo in somišljenike, da se nedeljskega velikega shoda JRKD v veliki dvorani hotela »Unionac« ob 10. v čim večjem številu udeležijo.

U. Za jetniške paznike-zvaničnike so postavljeni: Fran Kveder v Ljubljani, Alojzij Florijančič, Avgust Lešnik, Ivan Matoh in Rupert Bučar v Mariboru, Fran Potonik v Celju in Boris Hribar v Novem mestu.

U. Skupina čeških narodnih nož iz Piznje, ki je te dni zapustila naše kraje, je bila v nedeljo 4. t. m. pri sprevedu narodnih nožev večkrat fotografirana. Gospodje fotomateriji bi ljubeznivim gostom iz českoslovaške republike zelo ustregli, če bi jim odstopili kakšen posnetek njihove skupine, odnosno posameznikov. Fotografije naj blagovolijo izročiti na českoslovaškem konzulatu (Erjavčeva cesta).

U. Izlet Zveze za tujski promet v odprtih avtobusih. Jutrišnje nedeljo bodo naslednji izleti: v Logarsko dolino s prehara 125 Din, odhod ob 5. z dvorišča Figovca; nato: Jezersko 69 Din, odhod ob 7. Daje na Vršč 120 Din, odhod tudi ob 7. od Figovca. Torej: Ljubelj 69 Din. Četrtek: Logarska dolina, pogoji kakor 11. t. m. Sobota, 16. septembra: izlet v Bakar 120 Din, Logarska dolina odhod popoldne ob 16. in povratek drugi dan zvečer, cena 120 Din. V nedeljo 17. septembra enak spored kakor v nedeljo dne 11. t. m. Opozarjamo na izlete na Jezersko in Ljubelj, ki se vrše za časa trajanja velesejma vsako popoldne ob 13.15 izpred velesejma. Cena vožnje tja in nazaj 69 Din. Prijava in vozovnice se dobe pri »Putniku«, ali pa pri odhodu avtobusa pri šoferju.

U. Predavanja za gospodinjce. O sušenju sadja in zelenjave za domačo porabo predava inž. Lukman Fr. na velesejski razstavi »Domače ognjišče« danes ob pol 18., nato predava ravatelj gosp. Martin Humek o snovi »Naš vsakdanji kruh«. Jutri ob 16. bo kuhanje z elektriko, ob pol 18. »Vkljenje zelenjave«, predava ravatelj g. J. Strekelj; ob 18. predava inž. Fr. Pavlica o mlečnih izdelkih. Predavanja so brezplačna, plačati treba samo 2 Din vstopnine za razstavo »Domače ognjišče«.

U. Sokol Ljubljana II. poziva članstvo, di se v čim večjem številu udeležijo drevi ob 20. družabnega večera v hotelu Bellevue. Ob tej priliki se poslovimo od br. Sartorija, ki odhaja v Ameriko, in od podstaroste br. Franca Struklja, ki odhaja na no-

in tekmovalne

vo službeno mesto v Niš. Obtem proslavimo 10letnico tehniškega delovanja br. Vinka Kocjana v našem Sokolu. Uprava pričakuje, da bo vse članstvo storilo svojo dolžnost.

U. Zaključna prireditev državnega strelskega tekmovanja v Ljubljani po drevi ob 20. v veliki dvorani Kazine, kjer bo komerz z razdelitvijo nagrad. Pri komerzu bo sodelovala vojaška godba. Vstop prost. Obleka poljubna.

U. CM družba je prejela iz nabiralnika gostilne pri Bragantu, Trnovo, 167.95 Din in pri Josku Jelačinu, Dolenjska cesta 74.80 Din. Lepa hvala!

U. Še nekaj šolske statistike. Na vseh ljubljanskih gimnazijah je po podatkih prosvetnega oddelka banske uprave 2523 dijakov in 1722 dijakinj, skupaj 4245. Upoštevati je namreč tudi zasebno gimnazijo pri uršulinkah, v katero se je vpisalo 221 učenec, v I. razred 95, II. 56, III. 43 in IV. 27. Ljubljanske meščanske šole izkazuje 585 učencev in 927 učenk. Tudi v 2 zasebni meščanski šoli pri uršulinkah in v Lichtenurnovem zavodu je bilo precej navala, zavod je moral otvoriti vzporednice. Pri uršulinkah se je v meščansko šolo vpisalo 175 učenk, v I. razred 59, v Lichtenurnovo meščansko šolo pa 308, v I. razred 106.

U. Lepa jesen še zadržuje lastovke. Solčni septembarski dnevi so v naših krajih še zaznali lastovke, ki se navadno selijo za Mali smarem. Po ljubljanski okolici, zlasti okoli Črne vasi, Brezovice, Vnanjih in Notranjih goric se zbirajo lastovce v ogromnih gruzah. Mladice se trenirajo za prekomorski polet. V nekaj dneh pa bodo gotovo zapustile naše kraje. Ker se pozno selijo, pravijo ljudje, ne bo hude zime.

U. Dva poklicna vlomilca sta včeraj stala včeraj pred malim senatom. Obsojena sta bila mlada krojaška pomočnika Viljem Kodejla na 14 mesecev ter Julij Golob na 9 mesecev strogega zapora, oba v izgubo častnih pravic za 3 leta. »Jutro« je v začetku julija obširneje poročalo o njihlin tatinskih podvigih v Kranju. Viljem Kodejla se je spizlal 10. julija v stanovanje profesorja dr. Simona Dolarja. Neopažen je odnesel razno zlatinno in druge stvari v skupni vrednosti okoli 2000 Din. Golob pa sam je pomagal in stal na preži. Kodejla sam je 7. julija v Ljubljani ukradel komplet obloko Milanu Ferencaku. Stražnik je sicer prijel, a mu je utekel. Oba sta kaznen sprejela.

U. Nesreče. Na novi stavbi v Bogiščevih ulici se je včeraj okrog 14. udo ponesrečil 19letni delavec Ferdinand Čuden, doma iz Notranjih goric. Imel je opravke na visokem zidarskem odru, na katerem je izgubil ravnotežje in strmoglavil na tla. Dobil je poškodb lažjih zunanjih zelo hude notranje poškodbe. Dopoldne se je pripetila enaka nesreča na Glinčah, kjer je padel z odra neke nove stavbe 27letni tesar Alojzij Ahlin. Podsluše so ga tudi deske in tramovi ter je poškodovan hrbtni koš. Ahlin je bruhal kri in ima poškodbe tudi na glavi. Včeraj zjutraj se je pripetila nezgoda na progi: v šiški. Okrog 4. se je vračal domov kurjač državne železnice Ivan Pogacar, ki pa je na železniškem tiru tako nesrečno padel, da si je prebil glavo. Iz Medvoda so prepeljali v splošno bolnico mesarskega pomočnika Franceta Meglana, ki je padel s kolesa in se hudo ranil na glavi.

U. Obnemogel na cesti. Na Vidovdanskim cesti je v noči na včeraj tam službojoči stražnik zaslišal neko stokanje. Po nekaj korakih je našel v temi na tleh nezginega človeka, ki je bil videti popolnoma oslavljen. Po celem telesu je imel praske, na glavi pa tudi več ran. Stražnik je o zadvi obvestil reševalno postajo, ki je onemolega neznanca odpravila v bolnico.

Novi »Adresar Ljubljane« izide.

Stane Din 160, naroča se v tiskarni »GRAFIKA«, Ljubljana, Resljeva cesta št. 4. 11179

Tam so ugotovili, da gre za mesarskega pomočnika Karla N. iz Štepanje vasi, ki je najprej navedel, da ga je podril luto, pozneje pa, da so ga pretepli neki fantje v St. Vidu. Kaj je na reči, bo pokazala uvedena preiskava.

U. Vlom v stanovanje. V shrambo železnikega uračnika Ivana Petka v Pokopalski ulici 8 se je v četrtek ponoči splazil skozi malo okno neznan tat in ukradel 4 kg masti, steklenico borovničevega soka in nekaj kg sladkorja.

U. Ljubljančanom na ljubo prodaja danes in jutri Cirilova knjigarna na velesejmu vsako knjigo samo za polovično ceno!

Iz Maribora

a— 37letnik maturo je praznoval letnik 1895 mariborskega samostanskega učiteljskega pretekli terek. Sestanka se je udeležilo 11 tovarišic, 5 pa se vabilu ni odzvalo. Pri skupni večerji pri »Orlu« so obujale spomine na srečna dijaška leta drugi dan pa so obiskale tovarišico Ogričovo v Šivnici, ki jih je gostoljubno sprejela.

a— Pevsko društvo »Poštni rog« privlači jutri izlet k Sv. Urbanu in vabi vsa svoje podporne člane kakor tudi prijatelje petja in narave, da se izleta udeležijo. Zbirališče bo na koncu Korosčeve in Vrbanove ulice ob 7. Ob slabem vremenu bo izlet prihodnje nedelje 18. t. m.

a— Na državnem učiteljskem se je letos vpisalo 430 gojencev in gojenk. V petem letniku je v treh oddelkih 113 gojencev in gojenk, v četrtem v treh oddelkih 114, v tretjem v treh oddelkih 101, v drugem v dveh oddelkih 83, v prvi oddelku pa se je vpisalo samo 19 gojencev in gojenk.

a— Iz »Nanosca«. Za kongres zveze v Beogradu, ki bo jutri, v nedeljo, je dovoljena četrtinska vožnja. Legitimacije se dobio pri »Nanoscu« v Grajski ulici 5 — zlati teden se bo zaključil s parastosom, ki bo jutri, v nedeljo, ob 10.30 v tukajšnji pravoslavni kapeli (v vojašnici v Melju). Udeležba za člane »Nanosca« strogo obvezna.

a— Promenadni koncert bo jutri v mestnem parku ob 11. Izgala bo godba »Dravce«.

a— Občni zbor stavbene zadruge »Ribniška koča« bo v nedeljo 18. t. m. ob 10. v Seniorjevem domu z običajnim dnevnim redom.

a— Svarilo. Mestna občina navaža in sklada velike kupe kamnitih kock v raznih ulicah in krajih. Po teh kupih plezaotroci in se igrajo. Pri tem se pa kaj lahko zgodi nesreča s hušnimi posledicami. Zaradi tega opozarja mestna občina starše in vzgojitelje otrok, naj prepovedo skakanje in plezanje po kupih teh kock.

harmonikarjev

a— Huda nezgoda je doletela na praznik okrog 11. ure dopoldne v Studencih 65letnega Ivana Temberla, voznika pivovarne »Union«. Ko je nameraval obrniti voz in je pognal konje, mu je po nesrečnem naključju voz zdrknil v obcestni jarek. Pri tem je dobil voznik težke notranje poškodbe, hudo pa je bil poškodovan tudi konj. Reševalci so izveklili konja in voz iz jarka, voznika pa odpeljali v bolnišnico.

a— Večerni in nedeljski šivalni tečaji ženskega društva v Mariboru se začnejo 19. t. m. Prijava in pojasnila v trgovini ge. Zlate Brišnikove.

Iz Celja

a— Poslovilni večer g. direktorja Zupana prirede ob priliki njegove upokojitve maturanti celjske realne gimnazije letnika 1931 in njihovi bivši sošolci, ki so maturirali drugje. Poslovilni večer bo v torek 13. t. m. v Mučevi gostilni pri Sv. Primožu nad St. Jurijem ob južni železnici. Odhod iz Celja v torek z vlakom ob 16.17. Vse informacije dajejo tov. Fink, Mastnak in Gorinšek, ki pobirajo tudi prispevke.

a— Osebnost. G. dr. Jože Gračnar, večletni koncipient pri odvjetniku g. dr. Kalanu v Celju, se je preselil iz Celja na Vransko in tam otvoril odvjetniško pisarno. Ob odhodu iz Celja mu želijo številni prijatelji, stanovski tovariši in znanci mnogo uspehov v bodočem delu!

Danes poje
Gitta Alpar
»ČE SRCE IZPREGORI«

a— 40letnico obstoja slavi te dni znana cvetličarna Gradišar v Celjskem domu.

a— Izkaznice za četrtinsko vožnjo na veliko zborovanje JRKD v Ljubljani v nedeljo 11. t. m. se dobe za mesto Celje in celjski JRKD pri predsedniku sreske organizacije JRKD g. dr. Ernestu Kalanu, odvjetniku v Celju.

a— Župni prosvetni odbor bo imel danes ob 16.30 tretjo redno sejo v knjižnični šoli v Narodnem domu v Celju.

a— Nagradno streljanje strelske družine v Celju bo v nedeljo 11. t. m. ob 9. dopoldne na vojaškem strelišču v Zagradu pri Celju.

a— Pooblastila za veliko skupščino CMD 11. t. m. v Slovenski Bistrici se bodo dobila v nedeljo pred prihodom jutranjega vlaka na celjskem kolodvoru pri tajniku celjske podružnice CMD.

a— Nočni požar na Babnem. Opolnoči od četrtka na petek se je vnel kozolec posestnika Ložničarja, po domače Tišlarja, na Babnem pri Celju. Gasilec, ki so prišli iz Celja in Gaberja ter domačemu gasilnemu društvu zaradi pomanjkanja vode ni preostalo drugo, kakor da so razdrligoreči del kozolca. S tem so rešili ostali del kozolca. Ogenj je bil očividno potaknjen.

a— Umrla je včeraj v celjski bolnici 50letna služkinja Terezija Repišnikova iz Celja.

a— Nesreče in napad. V Marijagradcu pri Laškem je neka krava podrla 64letno previtkarico Marijo Čepušovo na tla in ji zlomila levo nogo pod koleno ter jo poškodovala po vsem telesu. — 7letna stražnikova hčerka Doroteja Dobrotinškova iz Celja si je pri padcu nalomila desno roko

Najboljše, garantirano nepremočljivo, specialno izdelane GOJZERJE

moške za Din 320.—
ženske za Din 295.—

BRATA NAGLIČ, ŽIRI

Zahtevajte cenik turistične in sportne obutve!

v ramenu. — Pri Sv. Petru na Medvedjem selu sta 7. t. m. dva moška napadla 62-letno dinarico Nežo Rebernikovo ter jo hudobno ranila na glavi in poškodovala po vsem telesu. — 23-letni tesar Franc Martinčič iz Celja se je 7. t. m. pri obiskavanju hlobov vseknil s sekuro v levo koleno in se hudo poškodoval. — Vsi poškodovanci se zdravijo v celjski bolnici.

— Mestni kino bo predvajal drveni ob 20.30 izvrstni zvočni film »Velika zapeljivka« z Brigito Helm, Gustavom Fröhlichem in Fritzem Kampersom.

Iz Kranja

— Izkaznice za četirinsko vožnjo na manifestacijski shod JRKD v Ljubljani 11. t. m. se dobijo pri sreskem tajniku dr. Sajovcu Stanku v Kranju (v pisarni) proti plačilu 2 Din za vsako izkaznico.

Iz Trbovelj

— Članom in članicam Sokola. Prišlo je z rednimi vajami. Moški oddelki vadijo ob torkih in četrtkih in ženski ob sredah in petkih ob običajnih urah. Ker se Sokol pripravlja že na akademijo 1. decembra, je reden poset telovadnih ur obvezen za vse članice in članice.

— Kolesarji in motociklisti že zopet dirjajo po cesti. Zgodilo se je že več manjših nesreč. Posebno nevarno je tako divjanje sedaj, ko hodijo otroci v šolo, in je v splošnem interesu strogo kaznovanje vseh brezobzirnih vozačev.

— Kanal pred Fortjevo gostilno še vedno ni popravljen. Provizorično je pokrit z desko, kar pa seveda ne more preprečiti nesreč, na katere ta nedostatek kar čaka.

Iz Hrastnika

— Legitimacije za četirinsko vožnjo v Ljubljano ob priliki nedeljskega javnega zborovanja JRKD se daje v Dolinskovi in Roševi gostilni.

— Kino Narodni dom predvaja danes ta jutri film vesele vsebine »Marijana«.

Iz Novega mesta

— Kino »Dom« v Sokolskem domu bo predvajal drveni ob 20.30 in v nedeljo 11. t. m. ob 18.30 in 20.30 ur zvočni film »Sinji Anjele. Predigra zvočna! Mladini in dijaštvu obisk ni dovoljen.

Iz Šoštana

— Požari neprestano uničujejo domače je po Saleški dolini. Pred osmimi dnevi je gorelo na treh krajih hkratu, na Mali Šmarjen je pa postalo gospodarsko poslopje pri Peterku v Skalnih žrtve plamenov.

— Alarm sirene velenjskega rudnika ob 1. uri zjutraj so prihiteli na pogorišče gasilci iz Družmirja, Šoštana in Velenja in rudniški gasilci. Posrečilo se je ogenj lokalizirati in sosedna poslopja obvarovati pred ognjem.

Tudi pri tem požaru vse kaže, da ga je zanimala zlobna roka.

— Smrti izid padca v vrelo apno. Pred tremi tedni je padel 5-letni Tonček, sin gostničarja Terčeta v Belih vodah, v apno jamo, v kateri so gasilci apno. Zaradi hudih opeklin je bil deček prepeljan v bolnico v Slovenjgradec, kjer je v sredo umrl.

— Sprejem v šoštansko občinsko zvezo. Občinski odbor je sklenil na zadnji seji sprejeti v občinsko zvezo Steinbacha Kristijana, Kovarja Franca, Melanška Ivana, Topolška Franca in Turinkovo Terezijo.

Iz Ptina

— Legitimacije za četirinsko vožnjo na shod JRKD v nedeljo 11. t. m. v Ljubljani se dobijo pri predsedniku sreske organizacije dr. Sentarju.

— Občrni občin Stojincev in Bukovec se zahvaljujejo g. banu dr. Marušiču, narodnemu poslancu Lovru Petovarju in sreskemu načelniku dr. Bratinju za darovno podporo plačano po zadnjem neurju najhujše podrotet. Gospodje so si osebno ogledali na licu mesta strahotne posledice hudega neurja.

— Požar v Pohorju pri Sv. Vidu v nedeljo 4. t. m. je nastal baže zaradi nepravilnosti. Zena pogorela Slovenska Jerneja se je kritičnega dne nahajala, kakor so nekateri meščani izjavili, v svinjaku pri svinji, ki je povzročila, ter je tam uganjala čarovnice, od katerega je polagala pačevino, delala vrole in jih metala na žerjavico in s tem kadila okoli in svinjo. Pri tem je naravnost padel kak ogorok v stelo. Sveneškova je pri zaslišanju po orožniških priznala, da se je omenjenega dne nahajala v svinjaku pri svinji, odločno pa je zanikala, da bi z ognjem hodila okoli in podkajevala svinjo.

Izjavila je, da svinje podkajujejo le tedaj, kadar so bolne. Sodišče bo ugotovilo, ako res zadene krivda na požaru Sveneškovo.

— Renoviranje ptujske bolnice. Za kanalizacijo in napravo modernih stranišč dobi zdaj bolnica tudi moderna okna. Dala so se že pričela. Treba pa bo misliti tudi na razširjenje bolnice, kar je že nujno potrebno.

Iz Gornje Radgone

— V avstrijski Radgoni bodo imeli se-deč bivši bojovníki 47. pehotnega polka. Za 11. t. m. je napovedan sestanek bojovníkov, ki so služili v času vojne pri bivšem mariborskem 47. pehotnem polku. Pričetek prireditve bo 10. t. m. ob 18. s počastitvijo spomina padlih vojakov in

bakladi po mestu. Čisti dobiček te prireditve je namenjen za nakup in postavitve spomenika vsem padlim vojakom bivšega 47. polka.

Z Vranskega

— Jubilej. G. dr. Edvard Šerko, ki izvršuje že nad 22 let zdravniško prakso v našem okrožju, praznuje danes v ožjem domačem krogu svojo 50-letnico. G. dr. Šerko je zaradi svoje vestnosti in požrtvovalnosti v svojem poklicu splošno priljubljen, velik ugled in zasluge pa si je pridobil tudi s svojim delom za javnost in občinskem odboru, v važnih ustanovah, pri Sokolu in v raznih dobrodelnih organizacijah. Posebne zasluge ima pri napravi vodovoda, preuredbi gasilskega doma in še pri raznih drugih, za javnost važnih napravah. G. dr. Šerku za rojstni dan iskrene čestitke z željo, da bi preživel še mnogo srečnih in plodovitih let.

Iz življenja na deželi

— BLED. Hišni posestniki na Bledu se opozarjajo, da morajo vložiti prijave za zgradarino za l. 1933. do 15. t. m. Društvo hišnih posestnikov na Bledu bo v ta namen uradno in na željo tudi napravilo prijave in tudi najeminske pogodbe v hotelu »Union« danes in jutri 10. in 11. t. m. Vsak naj pri-se prejšnje napovedi in davčne predpise s seboj.

Sokol

Sokolski dnevi v Šiški

Šiški sokolski teden je v polnem razmahu. Na telovadišču in okrog novega Sokolskega doma je vse dni življenja vrveč. Občinstvo pridno zasleduje in poseba sokolske prireditve. Vse dosedanje prireditve so bile izvedene brezhibno, kar je znak, da je vodstvo v pravih rokah.

V četrtek zvečer je mnogostevilno občinstvo z najvidnejšimi predstavniki Sokolstva na čelu fraprala prvovrstna telovadna akademija na telovadišču, ki je bilo razsvetljeno z reflektorji. Nastopili so vsi telovadni oddelki društva. Moška deca je izvajala vaje s puškami, ženska deca je nastopila z grabljicami, moški naraščaj je pokazal vlečaje, ženski naraščaj vaje s cvetličnimi obroči, člani so nastopili z gorečimi kij, članice z vajami s trakovi, starejši člani pa s Trševimi vajami. Moški naraščaj in člani so nastopili skupaj še s posebno vajo in napovedali člani s turškimi maršem, ki je učinkovito zaključil akademijo, vstevši še levje skoke naraščaja.

Sinoči se je vršil v veliki dvorani novega Sokolskega doma prosvetni večer z izbranimi točkami. Nastopil je domači salonski orkester, pevski zbor, sledile so deklamacije in recitacije, solisti. Sodelovala je med drugimi gđ. Jeanette Perdanova, po rodu Amerike, ki sedaj študira na ljubljanskem konservatoriju, operni pevec g. Burja Peter, šiškiški rojak, bivši član opere v Bratislavi in znani ljubljanski kvintet. Prosvetni večer je bil prvovrstna prireditev, ki je nudila občinstvu umetniški užitek.

Danes popoldne bodo na telovadišču skušnje vseh oddelkov za jutrišnji javni nastop. Po skušnjah bo baklada po šiškiških ulicah. Jutri dopoldne ob pol 11. uri bo povorka po Šiški, ob 11. na slavnostna otvoritev Sokolskega doma. Zbirališče za ljubljanska in okoliška društva na vrtu Narodnega doma v Ljubljani, odkoder bo skupni odhod z godbo na čelu v Šiško. Vabljeni vsi, ki premorejo narodno nošo, da se slavnosti udeležijo v njej, hišni posestniki v Šiški pa naj okraše hiše z zastavami. Vsi prijatelji Sokolstva, vse občinstvo je vabljeno, da se sokolskih prireditev v Šiški udeležijo v častnem število. Zdravo!

— Zupa Maribor ob zaključku Tyrševega leta

Po intenzivnem notranjem in zunanjem delu v Tyrševem letu bo Mariborska zupa slovesno zaključila letošnje proslavo dne 18. t. m. z velikim množičnim statstefim tekom iz skrajnih mej župe, kar bo prva slična prireditev v takem obsegu v savezu. Teklo bo na progh: Črna-Maribor, Šalovci v Prekmurju-Maribor, Središnje-Maribor in Vitanje-Maribor čez 900 tekačev-Sokolov 306 km in je prihod stafet v Maribor pričnan okrog 10.30, nakar bo zaključna slavnost Tyrševega leta.

Dne 1. in 2. oktobra bodo v Mariboru prve župne laikoatletске tekme za vse oddelke društev in čet v obveznih in prostih panogah. Člani: tek na 100 m in 1500 m, met krogla ter skok v višino in troskok. Članice: tek na 60 m, met krogla in skok v višino. Moški naraščaj: tek na 100 m, met krogla, ter skok v višino in daljino. Ženski naraščaj: tek na 60 m, skok v višino in met žoge v tarčo z daljave 10 m (Tarča 1 dm v premeru). Posamezniki lahko tekmujejo v poljubnih disciplinah, ako se prijavi iz iste najmanj 3 tekmovalci. Vsa tekmovalci je obvezan tekmovalci še v prostih vajah. Istega dne bodo tekmovali okrožni prvaki v švedski stafeti (800 m 400 m, 200 m, 100 m) za prvenstvo župe. Prvaki posameznih oddelkov (člani, moški naraščaj, članice, ženski naraščaj in četisti) za obvezne panoge dobe plakete, ostali pa diplome. Župni T. O. bo odslej vodil seznam o vsakoletnih laikoatletskih rekordih župe. Za laikoatletске tekme bo razpisana natečaj fotomaterijev za najlepše slike. Trže najboljši dobe nagrado, ostali šli župa ne bo vračala.

Tekme se bodo vršile na letnem telovadišču Sok. dr. Maribor 1. in bodo po možnosti združene z dvodnevni taborem. Pričakuje se obilne udeležbe društev in čet.

— Lep sokolski praznik v Retačah. V nedeljo popoldne je priredila sokolska četa v Retačah javni telovadni nastop na vrtu pri Tilhu. Slavlja so se udeležili v lepem številu tudi škofješko Sokoli. Telovadišče z veseličnim prostorom vred je bilo v mlajih, zelenju in trobojnicah. Pri javni telovadbi so nastopili vsi društveni oddelki razen ženske dece. Vodil je nastop br. Rudolf Horvat. Mladji četi so izdatno pomagali tudi loški telovadci. Res posrečen nastop si je ogledalo lepo število ljudi. Sokolska misel sicer tu okrog počasi prodira, a vendar prodira.

Sokolsko društvo Beltinci. Premeščena je na lastno prošnjo iz Doležljova vrzema sokolska delavka s. Halka Colnar. Z njo izgubijo vaščani zelo priljubljeno učiteljsko in prosvetno delavko. Beltinski Sokol pa dobro sestro in odlično prevodkinjo, ki je 5 in pol km daleč od vsakem vremenu prihajala k vajam. Prav iskreno ji k premostitvi čestitamo, čeprav nam je za njo zelo žal. Želimo, da bi tudi na novem mestu bila zadovoljna in znaniška Tyrševa ideja. V slovo ji kličemo: Hvala ti sestra za tvojo požrtvovalnost!

Gospodarstvo

Pomen naše industrije

V četrtek se je vršil v Beogradu občni zbor tamošnjega Udruženja industrijcev, na katerem je bila izvršena presnova združenja v obvezno združenje po novem obrtnem zakonu. V poročilu, ki je bilo podano na tej skupščini, je vzbujal pozornost zlasti oni del, ki skuša prikazati pomen naše industrije v okviru našega narodnega gospodarstva. Poročilo naglašja, da interesi kmetijstva in industrije niso nasprotni. Zato je neupravičeno tudi borba agrarnih krogov proti industriji in proti principu zaščitne carine s tendenco, da pokaže industrijo kot nekako sovražno kmetijstvu.

Obstoje industrije omogoča preko plač in mezd delavcev in nameščenecv znaten konsom agrarnih proizvodov in zmanjšuje v nemali meri potrebo izvoza na mnogo težje pristopna zunanja tržišča. Vrh tega porabi industrija mnogo domačih sirovin. V preteklem letu je bilo po statistiki Osnrednega urada za zavarovanje delavcev v naši državi 600.000 zavarovanih delavcev (brez rudarjev) od tega jih je bilo 70% ali 420.000 zaposlenih v industriji. Pri povprečni mezd 800 Din mesečno je tani naša industrija izplačala temu delavstvu 4 milijarde dinarjev na mezdah. Privatnih nameščenecv je v naši državi okrog 60.000, od tega 18.000 v industriji. Pri povprečni plači od 2250 Din mesečno je lani industrija svojim nameščenecv izplačala 500 milijonov Din. Če upoštevamo še 300 milijonov Din, ki so jih naši rudniki izplačali rudarjem, tedaj vidimo, da se z industrijsko delavstvo ustvari na leto kupna moč od približno 5 milijard dinarjev. Vrednost vsega našega izvoza (ne samo agrarnege) pa je lani znašala 4.8 milijarde dinarjev. Svetovno tržišče predstavlja torej za našo narodno gospodarstvo manjšo kupno moč, kakor pa jo ustvarja industrija preko plač in mezd delavcev in nameščenecv.

Optimizem

Optimistično razpoloženje glede bodočega razvoja svetovne gospodarske konjunktore prehaja polagoma tudi na evropsko celino, čeprav ne v tako izraziti meri, kakor se to opaža v Zedinjenih državah, kajti težkoče, ki jih je treba še prebroditi, zlasti v Srednji Evropi, niso majhne. Evropske države so se ogradile z visokimi carinskimi barjerami in preden tu ne bo olajšav glede izmenjave dobrin, tudi splošno zboljšanje svetovne gospodarske konjunktore ne bo moglo prinesiti sorazmernega olajšanja situacije. Vsekakor pa je smatrali gibanje v Ameriki kot zrcalo, ki najbolj izrazito kaže začetek preokreta.

Optimizem v Ameriki traja dalje. Najnovejša tedenska poročila newyorške Federalne rezervne banke je pisano v tonu, kakoršnega ni bilo čuti že 2 leti. Poročilo ugotavlja, da se vidno zopet dviga podjetnost. Borzni krediti so se prvokrat po 18 mesecih zopet dvignili, in sicer od 242 milijonov dolarjev ob koncu julija na 323 milijona ob koncu avgusta — Dvig tečajev na newyorški efekti ni borzi v juliju-avgustu pomeni povečanje vrednosti na tej borzi kotiranih efektov za 12.2 milijarde na 27 milijard dolarjev, od tega samo v avgustu za 7 milijard. To je največji teoretični dobiček, dosežen v enem mesec, od avgusta 1929 sem, in se da torej primerjati le z gibanjem, ki je vladalo pred izbruhom krize.

Tudi mesečno poročilo National City Bank of New York je pisano zelo optimistično. Poročilo pravi, da je divljanje cen ustvarilo v trgovskem svetu nov val zaupanja in poguma. Seveda teh znakov ni tako razumeti, da bodo v kratkem vzpostavljene zopet normalne razmere, kakor da ne bi bilo nobenih vzrokov več, ki bi polet zadrževali. Vendar bodo gospodarski krogi zadovoljni tudi s počasnim boljšanjem situacije, zlasti če bodo prihodnji meseci prinesli nedvomne dokaze za trajno izboljšanje konjunktore.

Znaki izboljšanja v proizvodnji so še redki. Zaposlenje v ameriških dejavnostih se je dvignilo komaj od 13 na 14.5% kapacitete. Na drugi strani pa je ameriška industrija umetne svile, kjer je vladalo daljša časopopolno mirovanje, znova pričela obratovati. Nekatera podjetja delajo že s polno kapaciteto.

Hmelj

Zalec, 9. sept. Na večerajšnji praznik je kupnja do malega počivala. Danes pa se je v majhnem obsegu vršilo nakupovanje nemoteno dalje in tudi cene so ostale nespremenjene. Letošnji pridelek prodajajo po 18 do 22 Din za kg. Za slabše blago, ki ga kupujejo na angleški račun, so se cene dvignile na 1 Din. Računajo, da je že 40% letošnjega pridelka prešlo v roke prekupevalcev.

O položaju na hmeljskem trgu poroča »Slovenski hmeljar« v svoji današnji izdaji: Na vseh inozemskih tržiščih zlasti na Češkem, kjer se kupnja razvija svobodno brez vsake intervencije, je položaj zelo čvrst in cene še vedno kažejo tendenco navzgor. Letošnja letina na kontinentu je precej manjša, nego potreba. Že to dejstvo, ne glede na okoliščine, da se kupuje in se bo še kupovalo tudi na račun uklenjenja prohibicije v Ameriki, jasno dokazuje, da bo hmelja primanjlovalo in bi bilo zato vsako nazadovanje cen neopravičeno. Hmeljarji! Povsod se producenti drže zelo dobro in prodajajo počasi in vedno le po najnovejših dnevnih cenah. Tako je bilo tudi pri nas, dokler je bilo povpraševanje živahno. Zato so se tudi cene dvigale. Ko pa je nekoliko ponehalo nakupovanje, ker so kupci vzemali in urejali viljo blago, je samozavest hmeljarjev začela omahovati in hmeljarji so pričeli nasaditi razburljivim vestem, ki so se širile glede hmelja in njegovih cen. Najbolj nestrasti so izgubili vso možnost in začeli že deloma ponujati in vsiljevati blago izpod dnevnih cen. To je tržno tendenco zelo oslabilo in preprečilo nadaljnji razvoj cen. Kupci so nestrpno hmeljarjev izbrabli in začeli tekmovali med seboj kdo bo ponudil naš hmelj po nižjih cenah v inozemstvu. Ali ni sramota za dolino, da se naš savinjski golding danes v inozemstvu prodaja že ceneje, kakor volvodinski. In po čigavi krivdi? Po lastni krivdi producentov, ki so izgubili vso možnost in trenutku, ko je bila najbolj potrebna.

Hmeljarji! Se je čas, strnite svoje vrste in ne prodajte niti enega kobula izpod dnevnih cen, ki je za savinjski golding še vedno 18 do 22 Din. Ohranite potrebno možnost in vsaj nekoliko strpljivosti! Glede na položaj na svetovnem trgu, moremo računati, da se bo cena hmelja že dvignila. Kdor pa vsiljuje in prodaja hmelj izpod dnevnih cen, ne škoduje le sebi, nego celokupnemu našemu hmeljarstvu. Ne nasadajte kupovalcem, ki jim gre vedno le za to, da kupijo poceni, dočim so jim vaše koristi čisto postranska stvar.

— Spor zaradi kakovosti češkega hmelja. Predsednik zateškega združenja hmeljarjev

dr. Hartig in predsednik oznamovalnice za hmelj Rud. Bachmann sta se te dni obrnila v posebni izjavi proti v inozemstvu razširjenimi vestmi o slabi kakovosti letošnjega zateškega hmelja. V izjavi ugotavljata, da je letošnji pridelek prav dober in težak. Barva ustreza dobremu povprečju. Res se dobi letos, kakor druga leta, hmelj, čigar barva ne odgovarja zahtevam, toda tudi ta hmelj ima obilo lupulina in dober aroma. Sicer pa je le malo hmelja slabe barve, ker so hmeljarji po navodilih organizacij obrabli le lep zeleni hmelj. V potrditev teh navedb predlagata dr. Hartig in Bachmann, da se naj na nevtralnem mestu priredi razstava hmelja raznih provenjenec in naj se izvrši poizkusno varjenje piva po posebni komisiji, ki ne sme vedeti za provenjenec posameznih uporabljenih vrst hmelja.

Gospodarske vesti

— Mednarodna lesna konferenca na Dunaju. V četrtek se je na Dunaju pričela druga mednarodna lesna konferenca šestih držav, ki so sklenile znano resolucijo glede sodelovanja pri ureditvi izvoza lesa. Zastopane so delegacije Jugoslavije (inž. Mil. Lenarčič, dr. M. Ulmansky, ekspert dr. Makso Mantner), Avstrije, Češkoslovaške, Rumunije, Poljske in Letonske. Namen konference je sklenjanje o izdelanih predlogih češkoslovaške delegacije glede statuta centralnega urada in glede reelementiranja izvoza mehkega lesa.

— Švicarsko-jugoslovnski kliring. Po pravkar objavljenem izkazu švicarske Narodne banke je bilo v švicarsko-jugoslovnskem kliringu doslej vplačanih v Jugoslavijo 3.915.100 frankov, v Švici pa 1.150.600 frankov, tako da znaša dobiroboletje švicarskih izvoznikov v Jugoslaviji 2.764.500 frankov.

— Pošna hranilnica v avgustu. V teku avgusta so se hranilne vloge pri Pošni hranilnici povečale za 7.4 na 391.2 milijona Din, tako da znaša sedaj ves prirastek od konca decembra 57.1 milijona Din, od lanskega avgusta na 95 milijonov Din. Čekovne vloge so se kakor običajno v avgustu zmanjšale, in sicer od 846 na 778.3 milijona Din (lani so znašale ob koncu avgusta 806.6). Čekovni promet se je nekoliko dvignil, in sicer na 4.803 milijone Din, nasproti 4.667 milijonov v juliju.

— Za zblizbanje trgovinskih odnosov z Italijo. Ob priliki tretjega vzhodnega velesejma v Bariju, je naš Zavod za pospeševanje zunanje trgovine izdal dve zanimivi publikaciji v italijanskem jeziku. Brošura »Economie speciale del corriere economico commerciale — III. Fiera del Levante. Bari, 6 do 21. settembre 1922.« ima zanimivo in poučno gradivo z uvodnimi besedami trgovskega ministra Ivana Mohorčiča. Vrh tega je zavod izdal lčno knjižico »La Jugoslavia economica 1932.« ki kaže zanimiv pregled strukture našega gospodarstva in naše produktivne sposobnosti.

— Slaba bombažna letina. Kmetijski urad Zedinjenih držav v Washingtonu je izdal tretje cenilec letošnjega pridelka bombaža, ki znaša 11.3 milijona bal nasproti 17.1 milijona bal v letu 1931, in 13.9, 15.8, 14.5 in 13.0 milijona bal v letih 1930., 1929., 1928. in 1927.

— Zborovanje novomeških trgovcev. V nedeljo 28. avg. se je vršil v mestni sejni dvorani v Novem mestu redni letni občni zbor Gremija trgovcev za politični okraj Novo mesto. Zborovanje je otvoril načelnik gremija g. Edmund Kastelic, ki je poročal o delovanju gremijskega odbora v preteklem letu, kakor tudi o ukrepih, ki jih je odbor izvršil v zaščito trgovstva. Izbrano poročilo je nato podal tajnik gremija g. Ljudevit Papež, ki je navedel, da je številni gremijski članovi lani znašalo 344, od tega 32 protokoliranih trgovcev. Trgovcev s mešanjem blagom je bilo 129, trgovcev s špecijero in kolonialnim blagom 5, z marnufakturo 15, z galanterijskim blagom 9, z lesom 32, z deželnimi pridelki in sadjem 30, z jajci in perutnino 35, trgovcev raznih drugih strok pa 102. Trgovskih pomočnikov je bilo skupaj 85, vajerstov kadeer pa je štel 82 oseb. Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal član gremija g. Jurij Picek, je razvidno, da je imel gremij v preteklem koledarskem letu 23.785 Din dohodkov in 19.488 Din izdatkov. Po odobrenih poročilih odborovih funkcionarjev se je obravnavalo vprašanje preosnovne gremija po novem obrtnem zakonu v »Udruženje trgovcev za sres Novo mesto«. Načelnik je nato prečital v glavnih točkah pravila, ki so bila nato sprejeta. Soglasno je bil sprejet tudi predlog glede prenosa poslov udruženja na dosedanja upravo, in sicer do prihodnjega občnega zbora, ko poteče triletna funkcijaska doba sedanjega odbora. V smislu novih pravil se je konstituiral tudi nadzorstveni odbor, ki ga tvorijo trije člani. Ker ima gremij še sedaj dva računska preglednika g. Adolfa Pauserja in g. A. Reitzja, je bil izvoljen še tretji član g. Koba Julij. Pročrati izdatkov za tekoče poslovno leto znaša 20.729 Din. Po lepo začetnem in obsežnem referatu g. zveznega tajnika o obilgatornem bolništem in starostnem zavarovanju, je bila izvedba tega važnega zavarovanja v načelu sprejeta. Ker pa je v smislu zakona za veljavnost sklepa potrebna polovica članstva, ki je pa na zborovanju ni bilo, se ima izvesti v najkrajšem.

Dobave. Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema od 15. t. m. ponudbe glede dobave 2000 m jeklenih vrvi Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema od 10. t. m. ponudbe glede dobave 4000 komadov bukovih toporišč, od 12. t. m. glede dobave 50 komadov lopat za prenos, 50 komadov jeklenih zgrič, 50 m platna, 50 kg mila, 50 kg pralne sode, 40 komadov ribaric, 20 komadov sirkovih metel, 10 komadov smirnovih plošč, 1 diamanta za rezanje šip in 5 komadov azbestovih plošč, od 15. t. m. glede dobave 400 kg panirnatih vreč, 2600 kg irža, 1200 kg mila, 1200 kg bučnega olja, 4000 kg kave, 49.000 kg pšenične moke in 6000 kg koruznega zdroba, od 19. t. m. pa glede dobave 500 m žične vrvi in 30 komadov kalijevih patron. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI).

— Oddaja adaptacijskih del v Novem mestu se bo vršila potom ofrtne licitacije 16. t. m. pri inženjerskem oddelku komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v Zbornici za TOI, pogoji na pri omenjenem oddelku).

— Dobave. Dir državnega rudnika Banja Luka sprejema od 15. septembra ponudbe glede dobave materiala za popravilo avtomobilov. (Pogoji so na vpogled v Zbornici za TOI).

— VSAK NAROČNIK »JUTRA« je zavarovan za 10.000 dinarjev!

„Ne razumem, kako moreš“

s hemoroidi opravljati to težko delo.« — Jih nimam več, moj ljubi. Mojster mi je priporočil neko izborno sredstvo. Uporabljal sem ga 14 dni in rešil sem se hemoroidov ter sem kakor prerojen. Sredstvo se imenuje Posterisan in se dobi v vsaki lekarni. Tuba Posterisan mazila stane 31 Din, skatlica začepkov pa 39 Din.

Odobreno od min. soc. pol. in narodnega zdravja S. br. 936 od 10. 5. 1932. 263

Borze

9. sept.

Na ljubljanski borzi sta devizi London in New York po večerajšji okrepitvi zopet oslabil. Nekoliko nižje notirajo tudi skoro vse ostale devize, razen Trsta, ki se je za malenkost dvignil.

Na zagrebškem efektum tržišču je ostala vojna škoda brez prometa in je bil zabeležen tečaj za kaso od 195—199. Pri čvrsti tendenci se je 8% Blairovo posojilo trgovalo po 45.50 in pozneje po 46. Promet je bil še v investicijskem posojilu po 47 in v delničah Privilegirane agrarne banke po 225.

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2302.13—2316.48, Berlin 1361.25 — 1372.05, Bruselj 795.52 — 799.46, Curih 1108.35 — 1113.85, London 199.75 — 201.35, New York ček 5722.14 — 5750.40, Pariz 224.93 — 226.05, Praga 169.79 — 170.65, Trst 294.24 — 296.64.

Zagreb. Amsterdam 2305.13—2316.49, Berlin 1361.25—1372.05, Bruselj 795.52—799.46, London 199.75—201.35, Milan 294.24—296.64, New York kabel 5722.14—5750.40, New York ček 5744.14 — 5772.40, Pariz 224.93—226.05, Praga 169.79—170.65, Curih 1108.35—1113.85.

Curih. Pariz 20.2950, London 18.0550, New York 518.25, Bruselj 71.80, Milan 26.59, Madrid 41.70, Amsterdam 208.05, Berlin 123, Stockholm 92.55, Oslo 90

KULTURNI PREGLED

Demagogija z „raso“

Ljubljana, 9. septembra. V celotnem jugoslovenskem kulturnem življenju zadnjih mesecev menda ni bilo značilnejšega pojava kot je članek dr. Buća v »Jutarnjem listu« z dne 7. avgusta z naslovom »Germansko podrijetlo Hrvatov«. Povod temu članku je dal slovenski znanstveni spis (dr. Rus »Kralji dinastije Sveladičev«), zato ne bo odveč, če se zdej, ko se je zaključila polemika zaradi izjavljanja dr. Buća, zaustavimo ne ob članku samem, marveč pred stališčem dr. Buća kot značilnim kulturno-političnim pojavom. Vnanji povod nam je dalo to, da je tržaski »Il piccolo della sera« priobčil minule dni prevod navedenega članka z velikim naslovom »I croati non sono slavi... ma di origine germanica«.

Naravno je, da nas tu ne zanima strogo znanstvena plat tako zvane »gotske teorije«, ki jo zagovarja dr. Jože Rus v svojih knjigah »Kralji dinastije Sveladičev« in »Krst prvih Hrvatov in Srbov«. O tem naj razpravljajo zgodovinarji; mi lajki samo pozdravljamo vsak resen poskus, da se osvetlijo temni in zamotani časi davne preteklosti naših plemen. Toda pisec članka »Germansko podrijetlo Hrvatov« je šel mnogo dalje nego slovenski raziskovalec. Iz teze dr. Rusa, da je med slovenske prebivalce rimske Dalmacije prodrla plast gotskega plemena, ki je nosila hrvatsko ime in da je le-ta ustanovila z že prej naseljenimi Goti prvo dinastijo skupne države Hrvatov in Srbov, skuša dr. Buć iztisniti znanstveno pač zelo negotovi material za sedanjost in pokazati, da je skupnost današnjih Hrvatov s Srbi samo lingvistična, ne pa rasna. Pri tem označuje slovenski element za inferiornega, nekako v onem smislu, kakor obravnavajo slovanstvo današnji hitlerjevski teoretiki (ki ponavljajo in zaostrojujejo stare pangermanske teorije).

Pojav se nam vidi značilen zaradi tega, ker bi se utegnulo zgoditi, da bi zbog krivo umevanih ali pretirano razširjenih »gotskih teorij« nastali pri nas še kakršni koli rasisti in da bi hrvatski politični krajenci začeli poudarjati svojo »germansko raso« z mnogo opasnejšimi akcenti nego nekateri na srbski strani podčrtejo tako zvano dinarsko raso. Treba je povedati enkrat za vselej, da Jugoslovenci niti malo ne potrebujejo »rasnih« sporov in »rasne čistosti«. Kako nezanesljiv in raztegljiv pojem je »rasa« celo v strogo znanstvenem svetu, je pred leti pokazal naš antropolog dr. Božo Škerlj v »Naši dobi« (»Slovenska rasa«). Tudi če bi obveljala gotska teorija, kaj potem? Iz tega, da so Jugoslovenci sestavljeni iz raznih ras, ki so se v teku zgodovine, procesa amalgamiranja z našim slovenskim jedrom in prevzele naša načela in pismene jezike; iz tega, da imajo n. pr. Bolgari močno primes onega rasnega elementa, ki se nanj sklicujejo Madžari ali da smo zapadni Jugoslovanci (Hrvatje in Slovenci) pomešani z germanskimi živili, ki jih je absorbiralo vase naše etnično jedro, ne sledi, da Bolgari ali Hrvatje in Slovenci nismo Slovani. Kakor je pokazala polemika, bi izjavljanje dr. Buća veljalo tudi za Srbe, ki pretrečno naseljujejo ozemlje, okoli katerega se suče »gotska teorija«. Ničesar ne more dokazati, da je tako zvani gotski »trebelj«, če je res prodrl v »slovensko« etnično maso, bil rasno ekspanzivnejši, tako da bi v »hrvatsv« (čigar trdnih meja ni mogoče določiti), premagal slovensko raso in ustvaril narod z germanskim jedrom, ki bi se samo jezikovno vključil v južno slovanstvo. Baš to, da je ta problematični tujerodni element srecel jezik »Slovenov« in da so se ohranile na čistem hrvatskem ozemlju — izvzemši morda meščanstvo, plod poznejših naseljevanj — vse značilne slovenske lastnosti, priča o biološki in sociološki sili slovanstva, ki je »gotski« element že zdavnaj absorbiral v toliki meri, da je danes abotno govoriti o germanstvu Hrvatov.

Sicer pa radi prepuščamo antropologom, zgodovinarjem in sociologom, da tavajo po tem labirintu, prosimo pa razne, politično prevnete pristaje »gotske teorije«, da nas nikar ne osrečujejo z rasnimi problemi sedanjosti. Slovanstvo, hrvatstvo in srbstvo je že zdavnaj prenehalo biti rasni problem. Praktično nam je danes kaj malo mar, kakšne rasne znake imamo v sebi; naša narodna vsebina je danes duhovno-kulturna, vezana z jezikovnimi in drugimi elementi, ki razodevajo ozko sorodnost naših kulturnih individualnosti. Zdej, ko smo po tisočletjih združeni v isto državo in zlit v eno narod-politično celoto in naš problem v tem, da stikamo za svojimi rasnimi sestavinami in te latentne elemente precejujemo v škodo duhovno-kulturnih, marveč je problem v tem, da najdemo pravilne in pravične oblike narodnega sožitja v sedanjosti in bodočnosti. Težki socialni in gospodarski problemi, ki pretresajo

svet, ne dovoljujejo zlasti malim narodom luksuza z ločevanjem (in notranjim razkrazjenjem) po nekih problematičnih rasnih sestavinah; dopustite, da vržemo tudi »raso« med staro šaro in gremo preko nje k važnejšim in aktualnejšim zadevam. (Kajpak to velja za javno življenje, ne za znanost).

Brez dvoma pa je zelo značilno — in prav to značilnost smo hoteli poudariti — da se danes v onem Zagrebu, ki je bil v

19. stoletju središče slovanske misli na slovanskem jugu, z debelimi črkami naglašala germanski izvor Hrvatov in da nekateri njegovi »kulturni delavci« brez strahu pišejo o kulturni manjvrednosti Slovanov. Pazimo, da se antislovanstva »ferdinandovščina«, ki je okužila Bolgare, ne zanese po krivdi nekega rasnega hohštapljarstva, ki veruje v superioriteto germanstva, tudi v naše dovolj razčlenjene in od »problemov« sorodnega kova oslabiljene vrste! —o.

Croce o liberalizmu 19. stoletja

Benedetto Croce je eno najpomembnejših imen v Evropi najbolj znanih imen sodobne intelektualne Italije. Pisec mnogih literarno-teoretičnih in estetskih studij, ki so utemeljile ne samo v avtorjevi domovini, marveč tudi v drugih deželah posebno kritično smer in močno oplojile raziskovanje pesniških in ostalih umetnostnih del, je tudi globokoumen zgodovinar in filozof zgodovine. Croce je v vsej Italiji znan kot idejni nasprotnik fašizma in posebej se njegove šovinistične nestrpnosti do drugih narodov, a po zaslugi njegovega slovesa ga fašistični režim trpi nekako tako kot je nekdo ruski carski režim toleriral svojega nasprotnika Leva Tolstega.

Croce je letos izdal v Bariju svoj novi znanstveni spis, ki o njem poročava ves evropski tisk, namreč knjigo »Storia di Europa nel secolo decimonono«. Knjiga je prav za prav zgodovina svetovnega liberalizma, ki je v tem stoletju doživela največji procvit in se trajno vtisnila v zgodovino naše celine. Liberalizem je po Croceu kompromis med racionalizmom 18. stoletja in idejnimi posledki francoske revolucije; na nekem mestu ga pisec imenuje »sverstvo svobode«. V posameznih poglavjih svojega obsežnega spisa opisuje Croce z metodo znanstvenika in z intuicijo filozofa, kako je to novo zgodovinsko načelo v teku prejšnjega stoletja napredovalo in pronicalo v narode, države, družbo, dokler ni jelo nazadovati in prehajati v krizo, katere priča smo prav v današnjem času.

Liberalizem je po Croceu izvršil veliko in pomembno poslanstvo v evropski zgodovini. Tako je svojega nasprotnika katoličanstvo izpremenil v liberalno katoličanstvo, kakršno je danes absolutno monarhijo pa pretvoril v ustavno; obvladal je demokracijo, ki je vodila v terorizem, jakobinizem in komunistično diktaturo, ukrotil je revolucionarne tendence socializma, premagal romantizem in dekadentstvo ter ustvil spoštovanje svobode med človeške vrline in kulturne dolžnosti.

Proti liberalizmu se je dvignil nov nasprotnik, aktivizem, ki je po Croceu svoboda brez moralnega smotra, boj zaradi boja. Aktivizem je pripravil in povzročil svetovno vojno. Najslabše je bil v Nemčiji, ki se ni zedinila — kakor Italija — na osnovi liberalnih načel, marveč s politično umetnostjo in v vojaško akcijo. Aktivizem je oblika slepega in blaznega nacionalizma, ki vidi samo lastni narod in v njem samo interese onega, ki vlada. Liberalizem je bil vedno nasprotnik omejenosti, ki ne pozna obnih ciljev in skupnih vrednot narodov, takisto nasprotnik brezobzirnega vladanja v narodu samem.

Croce je v svoji knjigi opisal boje liberalizma z ostalimi miselnimi smermi od 1. 1815. do 1914. Zanimivo je dodatno poglavje, v katerem premotri položaj po svetovni vojni. Croce vidi tudi zdaj v svobodi večni ideal in edino sredstvo, ki približuje narode in države ter ustvarja med nasprotujočimi si nazori celoti prospero, kulturno-pozitivno tekmovalje. Zoper ta

ideal sta se predvsem zrotila boljševozem in fašizem. (Iz cenzurnih ozirov se slednji v Crocevi knjigi ne omenja s pravim imenom.) A. Haller je v »Novi Evropi« takole strnil Crocejeve poglede na sedanji evropski položaj:

»Ugodne sile, ki so izzvale svetovno vojno, nastopajo po vojni še bolj srborito. Nacionalizem in imperializem pretresata v enaki meri zmagovite in porazene narode. Komunistem, ki je pod imenom socializma vstopil v konstruktivno politiko, se je zopet pojavil v vsej svoji surovosti in je kot aktivizem (v katerega čisto prethaja) zavzel sovražno stališče nasproti mišljenju, umetnosti in religiji. Le-te je hotel podrediti sebi, vendar mu ni uspelo, ker jih ne more zaslužiti, ne da bi jih hkrati uničil. Komunistična ideja se v praksi ni pokazala taka, kakršno so hoteli njeni teoretiki. Ne samo da ni uspelo ukiniti države in preiti »k kraljestvu nujnosti in kraljestvu svobode«, o čemer je teoretiziral Marx, marveč je po ironiji razvoja nastalo baš nasprotno: ustvarili so najokornejšo državno obliko, kar si jih sploh lahko mislimo... Komunisti problematiko ne morejo rešiti osnovnega problema človeške skupnosti, problema svobode; on marveč nastaja iz strogih potreb same stvarnosti in morajo tudi boljševočki čutili, kako trepete v človeškem mesu, ki bi ga sicer hoteli izločkovati do celja po svojih pojmihi.

In vendar je svetovna vojna, ki bodo o nji bodoči zgodovinarji nemara sodili, da je nacionalizem privedla do absurda, zblizala narode (dasi je med posameznimi državami zaradi mirovnih pogodb zaostala odnose). Narodi se bodo čedalje bolj zbliževali, zavedajoč se, da imajo enake vrline in zablode, enake sile in slabosti, da so podvrženi isti usodnosti, da vzdihujejo za enakimi ljubeznimi, da jih mučijo enake bolečine in da so ponosni na isto idealno dedščino. V vseh deželah Evrope čuti, da kali neka nova zavest, zavest nove nacionalnosti. Kakor je pred 70. leti postal Napolitane ali Piemontez Italijan, ne da bi se bil odrekol svojemu prejšnjemu bitju, marveč ga je bil v novem stanju celo povzdignil in sprostil, tako se utegnejo Francozi, Nemci, Italijani in vsi drugi povzdigniti v evropsko... Iz te nove Evrope bodo zrastle novi ljudje z nekoliko drugačno mentaliteto, ki bodo začeli reševati tako zvane socialne probleme, — ki niso nastali danes, marveč pripadajo vsem časom, samo da so v 19. stoletju vzbujali večjo pozornost in skrb — in ki bodo morali povzročiti produkcijo, obenem pa skrbeti za pravičnejšo razdelitev bogastva...«

Ni nezanimivo, da je ta Crocejeva knjiga izšla v Italiji in da je celo fašistična cenzura ni mogla preprečiti: Zgodovina liberalizma kot največjega idejnega pokreta 19. stoletja in najizrazitejšega nositelja starega večnega hrepenenja po svobodi, je živ kontrast še mladi zgodovini fašizma, pokreta, ki je zlasti po svoji praksi zelo daleč od Crocejeve plemenito-demokratske in iskreno liberalne miselnosti. —o.

40 let literarnega dela Maksima Gorkega

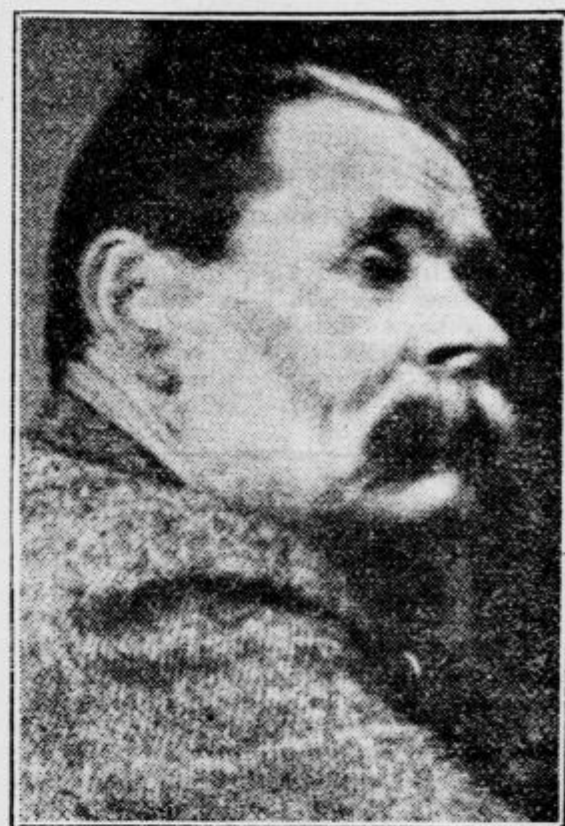
Dne 12. t. m. bodo v Rusiji velike, Gorkemu posvečene kulturne prireditve. Počast gre možu, ki vtelesa v svoji osebi in odseva v vsem književnem delu značilne lastnosti sodobnega proletarskega pisatelja. Dopolnilo se bo namreč 40 let, kar je postopal in sezonski delavec Aleksander Pjaškov iz Nizheje Novgoroda objavil v provincialnem listu svoj prvi lepovestni sestavek. Uspeh prve povesti ga je vzpodbudil k nadaljnjemu delu; posiljal je njegov močni epski talent vidno zorel in opozarjal na se javnost in literarne kroge. V dobrem desetletju je bil ta mož, ki je sprejel psevdonim Maksim Gorkij, že evropsko znan pisatelj.

Gorkij je zlasti v krasnih spominih na detinstvo in v poznejših spisih memoarskega značaja (n. pr. »Moja vseučilišča«)

opisal svojo mladost. Ti spisi so močni dokumenti, globoko človeški in obenem značilni za okolje, v katerem se je naraven talent boril za svoje polno spoznanje in priznanje. Tudi mnoge njegove novele, osobito še izza prve dobe pisateljstva, imajo avtobiografski značaj. Gorka »vzore in boje« v trdi, a visoki kiti življenja je opisal Ilija Gruzdev v svoji znani biografiji Gorka, ki jo čitaš kakor roman.

V ruski književnosti je Gorkij nastopil v času, ko se je zdelo, da je močno potrebna osvežitve: to, kar je bil motivično prinesel vanjo, je imelo vonj svežega, skoraj še neodkritega sveta. Njegov talent sta opazila Vladimir Korolenko in Lev Tolstoj, v A. P. Čehovu je imel nežnega prijatelja, zato je Gorkij pozneje posvetil tej trojici učiteljev izredno tople strani v svoji prezanjivni knjigi »Moji sodobniki«, eni najmočnejših svojih knjig. Ko je Gorkij pokazal ruskega bosjaka, se je tudi Evro-

pa, okorela v dekadentni ali suhoparno-intelektualistični književnosti, v razpoložnosti svojega fin de siecla nostalgčno zazrla vanj. Ni slutila, da bo temu bosjaku sledil tip požrtvovalnega ruskega proletarca (roman »Mati«) in da za prozo Gorka tiči ideologija aktivnega osvobodjevanja vseh »ponižanih in razžaljenih«. Nasičeno in zagrenjeno ozračje ruske družbe pred revolucijo in po revoluciji l. 1905., v katerem se je poleg Blokovih otočnih, mističnih sanjavih pesmi Neznani gospej razpasla — kot izraz nasprotne skrajnosti — za sanjnovskim seksualizmom bolna proza Arcybaševa, je Gorkij osvežil s pozitivizmom proletarske akcije in obrnil pozornost mladine k resničnemu človeku in k materialističnim problemom.

Zato je bil Gorkij v literaturi Janez Krstnik onih, ki so prevzeli rusko usodo po oktobru l. 1917. in njegovo ime danes mnogi pregnanci omenjajo z mrznjo, ki je psihološko umljiva, dasi objektivno nevedna. Gorkij je kot pisatelj prerasel meje, do katerih je lahko dvomljiv pisatelj pomen. Vzlic temu, da je v njegovi prozi ideja ali celo tendenca včasih večja od strogo književnih odlik (Gorkij le-te priznava in zabčuje proletarskim pisateljem, da jih ne pozabijo!), je njegovo mesto daleč vidno v ruski enako kot v evropski književnosti. Znano je, da je med revolucijo čisto interveniral pri Leninu zaradi persekucij politično nedolžnih književnikov in znanstvenikov. Z vidika posestnika z desetstisoč orolov zemlje, ki zdaj v tujini kolportira liste in spi v nočnem azilu, pa je Gorkij — umljivo — zgolj zaničevanja vredni hujskač in izdajica. Objektivno ga je mogoče presojati samo sredi med skrajnostima oboževanja in zaničevanja; tu mu je težko odreči umetniško in človeško samobitnost in vrednost.

Gorkij živi polet v Rusiji, pozimi pa v svoji vili na Capriju. Je še vedno prav svež in venomer snuje nove načrte, piše nove spise. Njegovo vsakdanje življenje je letos v pariskih revijah lepo opisal Vladimir Pozner. Prav te dni so listi zabeležili, da je med potjo v Berlinu zbolel; po naravi pa je žilav, zato že kakih 40 let uspešno kljubuje tuberkulozi, ki ji je bil odprl pljuča s ponesrečenim samomorom v sletih bosjaskih. —o.

Dvajsetletnica smrti Jaroslava Vrchlickega

Pred dvajsetimi leti je umrl po daljšem bolehanju, ki mu je zmrčilo prej tako bistri um, slavni češki pesnik Jaroslav Vrchlický. Češki tisk se v teh dneh s presrečnimi besedami spominja njegove obitnice; v ponedeljek so tudi otvorili v Pragi pietetno razstavo s spomini na velikega pokojnika, čigar ogromno življenjsko delo varuje in proučuje posebno društvo prijateljev Jaroslava Vrchlickega. Založništvo J. Otta nadaljuje z izdajanjem njegovih spisov, vendar smo prav minule dni čitali v nekem intervjuu, da za te knjige ni pravega zanimanja. Kaj čuda; največji del spisov Vrchlickega je v vezani besedi in pesništvo, zlasti se ono v dovršeni, klasični preganantni obliki, kakor ga je gojil Vrchlický, preživlja v naših dneh zelo neprijetne čase.

Vrchlický je vreden skromne, a tem bolj pietetne omembe tudi pri nas, ne samo kot velik, izjemno plodovit duh bratskega češkega naroda, marveč tudi zato, ker je imel stike s Slovenci: Kot delegat češke akademije je bil navzoč pri odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani in se je bil tu seznanil z nekaterimi našimi književniki, osobito z Aškercem. V slavnost-

nem razpoloženju je spesnil sonet o Prešernu, pozneje pa je v »Slov. Přehledu« obširno opisal svoje vtiske iz Ljubljane. Ta neposredni stik s Slovenci ga je zainteresiral za slovensko književnost in se je lotil prevajanja Aškercjevih pesmi. Namestila je izdala izbor iz Aškercjeve poezije, toda v tem ga je zatekla bolezen ki je kruto prekinila njegovo vprav neverjetno obsežno delo. O Vrchlickem je pisal pri nas dr. Vinko Zupan v »Ljublj. Zvonu« l. 1912.

Jaroslav Vrchlický (Emil Frida) se je rodil l. 1853 v Lounech, kot visokošolec je bil domači učitelj v aristokratskih rodbinah; tu je imel priloiko, potovati po svetu in se učiti tujih jezikov. L. 1893 je postal profesor modernih jezikov na Karlovem vseučilišču.

Literarno delo Vrchlickega je ogromno. Zapustil je 246 knjig v 280 zvezkih; več knjig pa je izšlo po njegovi smrti. Izdal je dolgo vrsto lirčnih zbirk, večjih epskih pesnitev (»Twardowski«, »Bar Kochba« l. dr.), okrog trideset dram (med njimi trilogija »Hipodamija« in komedija »Noč na Karlejštejnu«), knjigo proze »Barvaste črepinje« (ki jo je Gestrin poslovenil) in nepregledno vrsto prevodov. Prevel je Čehom vsega Dantea, Tassa, Ariosta, Carducia, doberšen del Hugojeve poezije in izbore iz dela vseh vodilnih poetov romantične smeri, potem mnoge pesnitve in drame Camoensa, Calderona, Byrona, Shelleya, Whitmana, Pola, Goethejevega »Fausta«, Mickiewiczve »Dziade« itd. Tako plodovitega pesnika slovanstvo sploh ni imelo in nima, pa tudi za ostalo Evropo je bil Vrchlický fenomenalen pojav. Primerjali so ga Špancu Lopezu de Vegi.

Vrednost njegove izvirne poezije je bila že za njegovih časov problem, ki je zanimal mnoge kritike in povzročal številne polemike ter konflikte med »starišmi« in »mladimi«. Umljivo je, da spričo tolike plodovitosti niso prihajali iz njegovega peresa sami dovršeni verzji in biseri poezije, vendar se je tudi v najslabših pesmih razodevalo poetično občutje in vidno stremljenje po formalni dovršenosti. Izbor iz poezije Vrchlickega, kakor je izšel pred vojno v Pragi, (če se ne motim, v dveh zvezkih) je mogoč tudi zakrknjenega nasprotnika preveriti, da je v Vrchlickem deloval močan pesniški duh in da ogromni skladovi njegove poezije čuvajo marsikak dragocen biser. Kot človek in kot pesnik je Vrchlický še med Čehi samimi premalo ocenjen pojav in morda ga bo šele bodočnost postavila na trdno mesto. Vsekakor pa je v novih literarno-zgodovinskih spisih že opaziti mnogo pravičnejše presoje Vrchlickega nego je sploh bilo mogoče v literarnih borah ob nastopu Moderna. Po svoji pesniški usodi spominja Vrchlickega na našega Aškercu, vendar je bil česki pesnik za razliko od slovenskega manj tendenčen in bojeviti: bližji arizmu po okusu francoskih parnasovcev. —o.

K poročilu o uprizoritvi »Sna kresne noči« v »Jutru« z dne 8. t. m. dostavljamo, da ni sodeloval pevski zbor »Ljubljanskega Zvona«, marveč operni zbor pod vodstvom dirigenta dr. Švare. Pomotoma je nastala po krivdi gledališkega lepaka, ki je napovedal nastop »Ljublj. Zvona« dramski poročevalec pa po glasovih docela zakrtili, občinstvu nevidnih pevk ni mogel prepoznati opernega zbora. Zeleti bi bilo, da bi gledališki lepaki v bodoče ne zapeljivali k zmoti v škodo — gledališča.

Knuta Hamsuna »Potepuh« so pravkar izšli v slovenskem prevodu Otona Zupaniča pri založbi »Modra ptica« v Ljubljani.

Razstava jugoslovenske umetnosti na Holandskem. Dne 4. septembra se bo otvorila v Amsterdamu velika razstava jugoslovenske umetnosti. Otvorjena bo do 24. oktobra. Na Holandsko je bilo iz Beograda odposlanih 252 del. Udeleženi so med drugim kiparji: Meštrović, Rosandić, Dolinar, Tine Kos, Fr. Kralj in Sreten Stojanović, slikarji in grafiki: Celebonović, Lj. Ivanović, B. Jakac, R. Jakopič, M. Jama, Konjović, A. G. Kos, brata Kralj, Milunović, Nastasijević, Josić, Parać, Z. Petrović, Petrov, Prancić, Pomorišac, Radović, B. Stevanović, Fr. Stipčević, Milivoj Uzelac, Hakman, Fran Vesel, brata Vidmar, Vidović i. dr. (Navajamo po »Politiki«.) V Amsterdamu sta se ob tej priloiki ustanovila dva odbora: častni in pripravljalni. Tudi pri nas sta bila ustanovljena dva odbora. V častnem odboru, ki mu predsedujeta ministar dr. Kojčić in E. Jevtić ter poslanik dr. M. Stražnički, zastopa Slovence upravnik Narodne galerije Iv. Zorman.

»Mala Floram« v Parizu? Gospa Bekova prevaša s sodelovanjem Henryja Faberta v francosko besedilo. Tjardovičeve opere »Mala Floram«. Opereto bo uprizorilo neko pariško gledališče, ki jo je baje že uvrstilo v repertoar.

Goethejevo kolajno je dobil izmed Slovanov poleg Ivana Meštrovića tudi znani poljski kulturni zgodovinar Tadeusz Zieliński.

Drobne vesti

Emil Ludvig, avtor znanih biografij o Napoleonu, Bismarcku, Goetheu i. dr., piše sedaj novo knjigo z naslovom: »Nil, življenjski reke«.

Björnsonove slavnosti. Ob koncu letošnjega leta (8. decembra) bo Norveška slavila stoletnico rojstva svojega velikega pisatelja Björnsterna Björnsona. V deželi s tremi milijoni prebivalcev, kjer pa dobre knjižne novosti izhajajo v nakladi deset tisoč in še več izvodov, nas ne more presesteti, da je jubilejno izdano Björnsonovih spisov subskribiralo že zdaj več kot 100.000 naročnikov. Društvo »Norden«, ki je nekakša prosvetna zveza petih skandinavskih dežel, med njimi Finske in Islandske, je priredilo sedemdesetletni björnsonovski tečaj v Hunropu, srcu Norveške. V jeseni bodo večje slavnosti v Oslu. Sedem in devetdeset let stara Björnsonova vdova živi še danes v Anlestadu, krasni graščini, ki je izpremenjena v Björnsonov muzej. Tu so jo pred leti obiskali nekateri udeleženci kongresa PEN-klubov v Oslu, med njimi tudi naš pesnik Oton Zupančič.

Hudožestveni teater v Moskvi je pričel sezono 1. septembra z najuspešnejšo igro lanskega repertoarja »Strahe«, delom Afogenova. Premiera prve nove igre bo sredi oktobra, ko se bo Stanislavski vrnil iz tujine. Inscenirali bodo Gogoljeve »Mrtve duše«, vrhu tega studirajo Ostrovskega »Talenti in častilci«. Izmed novih iger so si Hudožestveniki izbrali Ertmanovega »Samomorilca«. Igra je spisana, kakor izjavlja Kačalov v nekem intervjuu, »stilizirano v jezik, ki ga govori današnja Rusija«. Kmahu bo uprizorjena tudi nova igra Bulgakova »Molière«. — V Umetnostnem gledališču, je izjavil Kačalov, so se pojavili novi igralci z uvaževanja vrednimi

talenti. To so Livanov, Hmeljov in Kedrov ter igralke Babanova, Grizerjeva in Zinalda Reichova. Udeležujejo se tudi novi režiserji. »Samomorilca« režira Sudakov, »Molière« pa V. Sahnovskij.

Roman o mladosti T. G. Masaryka je spisal češka pisateljica Milena Novakova. Izšel je pod naslovom »Muž a boje« v Pragi.

Kako si graška gledališča pomagajo v času krize. Prijatelj lista nam je bil poslal propekt gledališkega društva (Theaterverein) v Gradcu, ki kaže, kakšnih ugodnosti so lahko v času sedanje krize deležni njegovi člani. Sistem graškega »Theatervereina« obstoji v naslednjem: Interesent si nabavi blok in sicer po izbiri; ali za vse predstave, vstevši premiere in posebne predstave ob povišanih cenah, ali pa za normalne predstave brez premier in izrednih predstav. Vsak blok vsebuje 25 belih, 25 rdečih in 4 modre karte in stane: v prvi seriji 30 šillingov, v drugi pa 20. Z belimi kartami dobi pri gledališki blagajni vstopnice po polni ceni, z rdečimi jih dobi zastojni, z modrimi, ki veljajo za koncerte, pa plača polovično vstopnico. Blok ne veže ne na datum niti na predstave v operi ali v drami; vsak lahko izbira po svoje. Na bloku, ki se izdaja na določeno ime, je za beležen on si sedež, ki ga želi abonent. Samo za lože so določene posebne cene. Rdeče karte pa veljajo šele tedaj, ko so izčrpane bele. — Zanimivo je, da je avstrijska železniška uprava dovolila vnanjim posetnikom graških gledališč 50% popusta. Tako na sosednem avstrijskem štajerskem pomagajo kulturnemu konzumentu v času gospodarske krize. Ali ne bi bilo to tudi pri nas mogoče?

Maurice Maeterlincku je podelil belgijski kralj ob pisateljevi sedemdesetletnici v priznanje njegovega literarnega dela plemiški naslov (comte).

Obletnice umetnostnih del. Jubilejna manija je prešla od oseb na dela. Tako so v Amsterdamu priredili razstavo Rembrandtovih del v priložo tristoletnice njegove znamenite slike »Predavanje iz anatomije«.

V pariški Nacionalni biblioteki imajo pravkar Rabelaisovo razstavo ob priliki 300letnice njegovega romana »Pantagruel«. Letos je tudi 200letnica Voltairjeve »Zaire«.

Knjiga o Azevu. V Berlinu je te dni Boris Nikolaevski izdal pod naslovom »Azew, die Geschichte eines Verrats« biografijo tega glasnega ruskega agenta-provokaterja, ki si je z nešteti, rafinirano zasnovanimi zarotami in izdajami v zadnjih desetletjih carske Rusije pridobil sloves največjega špijla in izdajalca sveta. Knjiga je podprta z vsem dokumentarnim materialom in podaja pretresljivo tragično sliko tega nenavadnega človeškega življenja.

Nemška igra o Verdunu. V času, ko Nemčija preseneča svet z novim rožljanjem svojega imperialističnega meča, utegne zanimati to-le: Nedavno umrl mlad nemški pisatelj Hans Chlumberg je zapustil dramo »Čudež pred Verdunom«. V nji si zamišlja, kako v lepi avgustovi noči, 25 let po svetovni vojni, vstanejo iz skupnega groba vsi, ki so padli pred Verdunom: Francozi, Nemci, Angličani, Italijani in Američani. Vrnejo se v svet živih, kjer povzročijo nezaslišane zmešnjave. Rodbine so se že zdavnaj sprizajzile s tem, da jih ni, samo tu in tam vztrpeče kakšno žensko srce. V splošnem pa ti od mrtvih vstali verdunski junaki postanejo vsem neznošno breme. Kaj naj v dobi krize store s to tisočji, morda milijoni novih brezposelnih nezadovoljcev? Zakaj vsi tarnajo eno in isto: »Čemu smo v najstrašnejši izmed vseh vojn morda padli v grob, če se na svetu ni nič izboljšalo? Povsod vlada sebičnost, močnejši zatira slabšeje, glumaštvo, laži in pretvarjanju ni meje. Kri padlih junakov ni niti malo izčistila predvojne vzdušja. Vse je ostalo po starem, samo življenje postaja čedalje težje in žalostnejše.« Delu se pozna, da ga je bil spisal človek iz one generacije, ki je dala Remarqueja, Chlumbergovo igro sicer v Nemčiji malo igrati, toda čitajo jo zelo mnogo, kar priča, da je v zlit nadutemu hitlerjanstvu v nemškem narodu čvrsto ukoreninjena tudi evropska pacifiistična misel.

Kako na Madžarskem »pospešujejo« književnost. Marcel Dubois je v najnovejšem zvezku revije »Europe« objavil nekoliko zanimivih podatkov o tem, kako madžarska vlada praktično spoštuje svobodo tiska in literature, ki se je za njo angažirala ob letošnjem svetovnem kongresu Pen-klubov v Budimpešti. Prepovedano je javno recitiranje pesmi velikega Adyja, če so le količjak politične, takisto je v nemilosti stari Petöffy poleg cele vrste živčih, napredno usmerjenih književnikov. Prevod spisa Panaila Istratija »Vers l'autre flamme« je bil zaplenjen, Glaeserjev roman »Razred 22« in Haskov »Dobri vojak Švejc« sta izginila s knjižnega trga takoj, ko sta se pojavila v madžarskem prevodu. Drama »Svetovni šampijone« je bila prepovedana, ker baje smeši sport, prav tako knjiga nekega noviste, ki je zbral anekdote o madžarskih aristokrati, češ, da se z njo »smeši« zgodovinski razred madžarske družbe. Tako je bila zaplenjena zbirka slik svetovnih umetnikov, češ, da nasprotuje morali, a nekega knjižarja so preganjali, ker je razstavil reprodukcijo Venere Milonske. Razstava risb Georga Grosza je imela posledico, da so dva organizatorja obsodili vsakega na dva meseca ječe, češ, da sta se pregrešila zoper armado.

Kolektivna razstava Mikulaša Aleša, enega največjih čeških slikarjev, se bo otvorila v Pragi v drugi polovici oktobra. Razstavo prirejajo v priložo mojstrvo 80letnice,

kov ni niti malo izčistila predvojne vzdušja. Vse je ostalo po starem, samo življenje postaja čedalje težje in žalostnejše.« Delu se pozna, da ga je bil spisal človek iz one generacije, ki je dala Remarqueja, Chlumbergovo igro sicer v Nemčiji malo igrati, toda čitajo jo zelo mnogo, kar priča, da je v zlit nadutemu hitlerjanstvu v nemškem narodu čvrsto ukoreninjena tudi evropska pacifiistična misel.

Kako na Madžarskem »pospešujejo« književnost. Marcel Dubois je v najnovejšem zvezku revije »Europe« objavil nekoliko zanimivih podatkov o tem, kako madžarska vlada praktično spoštuje svobodo tiska in literature, ki se je za njo angažirala ob letošnjem svetovnem kongresu Pen-klubov v Budimpešti. Prepovedano je javno recitiranje pesmi velikega Adyja, če so le količjak politične, takisto je v nemilosti stari Petöffy poleg cele vrste živčih, napredno usmerjenih književnikov. Prevod spisa Panaila Istratija »Vers l'autre flamme« je bil zaplenjen, Glaeserjev roman »Razred 22« in Haskov »Dobri vojak Švejc« sta izginila s knjižnega trga takoj, ko sta se pojavila v madžarskem prevodu. Drama »Svetovni šampijone« je bila prepovedana, ker baje smeši sport, prav tako knjiga nekega noviste, ki je zbral anekdote o madžarskih aristokrati, češ, da se z njo »smeši« zgodovinski razred madžarske družbe. Tako je bila zaplenjena zbirka slik svetovnih umetnikov, češ, da nasprotuje morali, a nekega knjižarja so preganjali, ker je razstavil reprodukcijo Venere Milonske. Razstava risb Georga Grosza je imela posledico, da so dva organizatorja obsodili vsakega na dva meseca ječe, češ, da sta se pregrešila zoper armado.

Kolektivna razstava Mikulaša Aleša, enega največjih čeških slikarjev, se bo otvorila v Pragi v drugi polovici oktobra. Razstavo prirejajo v priložo mojstrvo 80letnice,

Položaj četrtinske glasbe. Nedavno je izšla v nekem praškem dnevniku izjava prezidenta Češke akademije, znanega skadatelja I. B. Fo

ŠAH SPORTR

Urejuje dr. Milan Vidmar

V Karlovi Varah sta v avgustu odigrala dr. Euwe in Flohr drugo polovico svojega dvoboja. Z zanimanjem je sledil ves šahovski svet temu spopadu. Hotel je zvedeti, ali je res Flohr najmočnejši med mladimi velemojstrosko garde.

Dvoboj je bil dobro prirejen. Odmernih mu je bilo 16 partij. Prvo polovico, prvih osem partij, je prevzela Euwejeva domovina, druga polovico, drugih osem partij Flohrova. V aprilu sta se nasprotnika spopadla v Amsterdamu, v avgustu v Karlovi Varah.

Na holandskih tleh sta velemojstra zmagala vsak dvakrat, štiri partije so ostale neodločene. Na češkoslovaških tleh je bila nasprotnikoma usojena samo po ena zmaga. Šest iger je ostalo neodločenih.

Dvoboj potekal ni prinesel odločitve. Po tri zmage in deset remijev! Euwe je pokazal, da se v najmlajši mojsterski generaciji tudi najmočnejšega ne ustraši. Pokazal pa je tudi, da je mladim kos, dočim s starejšimi velikani ni uspel. Capablanca in Aljehin sta ga ponovno potola v dvoboju.

Spielmann ima prav, če opozarja, da nima smisla postavljati svetovnih vrstnih list za velike mojstre po občutku, po simpatijah. Dvoboj, pravi, naj jih zvrstí. Dvoboj niso tako dragi kakor turnirji. V takih časih, pravi, naj dvoboji opravijo koristno delo in nadomestijo turnirje.

Naši šahisti me neprestano sprašujejo, kdaj izide moja slovenska knjiga o šahu. Tudi na vsebino so silno radovedni. Vedeli bi radi, ali bo dovolj preprosta, da bo koristila tudi začetnikom, ki pogosto niti ne poznajo vseh pravil.

Knjiga je že v tisku in bo izšla v drugi polovici novembra. S prvim novembrom poteče subskripcijski rok, ki nudi subskribentom ugodno ceno 100 dinarjev. Kasnejši bodo predvidoma plačali 120 dinarjev.

Knjiga je pisana za začetnike, tudi take, ki se niso imeli šaha v rokah. Vsa pravila upošteva. V prvem poglavju govori o posameznih figurah, opisuje njihove lastnosti in pravila, ki jim določajo premikanje. V drugem poglavju obravnava zelo izčrpno osnovne končnice: trdnjava in kralj proti kralju, dama in kralj proti kralju, kmet in kralj proti kralju.

Tretje poglavje govori o osnovnih pojmih srednje igre, o zamenjavah, napadih, obrambah, slabotnih točkah, vezanju in razvezavanju. Četrto poglavje je obširnejše, ker opisuje otvoritve. Toda ta opis ni mehanizem. Ni mu namen nanizati toliko in toliko variant. Smisel otvorenih potez mu je poglavitna stvar. Začetnik naj otvornitev razume, ne pa zna na pamet.

Peto poglavje je posvečeno kombinacijam v srednji igri. V njem sem opisal take kombinacije, ki jih potrebujemo takorekoč vsak dan. Pa mislim, da bo to poglavje iz začetnika naredilo dobrega igralca.

V zadnjem poglavju govorim o težjih končnicah, ki imajo tudi boljši igralci z njimi težave. Program je z njimi izčrpan, je pa tako obširen, da bo najširši plaštem naših šahistov zadostoval. Zato bo imela knjiga približno 320 strani in kakih 200 diagramov na njih. Vsak naročnik dobi knjigo vezano v platno. Naročila naj se naslovijo izključno na naslov: dr. Milan Vidmar, Ljubljana, Aškerčeva ulica št. 11.

Naslednjo partijo sta igrala Euwe in Flohr v drugi polovici svojega dvoboja:

1. e2—e4 c7—e6
2. d2—d4 d7—d5
3. Sb1—c3 Sg8—f6
4. Le1—g5 d5×e4
5. Sc3×e4 Lf8—e7

Tu je mogoče 5. — Sb8—d7 boljše.

Flohr ima to varianto rad, je pa zelo nevarna. Baš zato jo češkoslovaški prvak rad igra.

7. Dd1—d2 f6—f5
Ta poteza ima globljo vsebino nego se zdi. Črni mora preprečiti c2—c4 in d4—d5, kar bi razbilo črno pozicijo. Zato je dobro prebrati skakača pravčasno na c3.

8. Se4—c3 je bilo nameravano 8. c7—c5.

8. — c7—c5 c7—c6
Preprečiti je bilo treba d4—d5.

9. 0—0—0 Sb8—d7
10. g2—g3 b7—b6?

To ni dobro. Lani je na Bledu dr. Aljehin zašel z isto potezo proti dr. Astalošu v zgubljeno pozicijo. Črni kmetje na daminem krilu so sedaj preslabotni. Boljše je 10. — Dd8—c7.

11. Lf1—g2 Le8—b7
12. Sg1—h3 Dd8—c7
13. Dd2—e2

Beli nastavlja past. Na 13. — 0—0—0? bi rad igral 14. d4—d5.

13. — d4—d5 Sd7—f6
14. Th1—e1 Ke8—f8?

Flohr se ne upa rokirati. Dolga rokada bi bila res nevarna. Toda kratka rokada je bila dobra.

15. Sh3—g5
Grozi 16. De2×e6! 17. Sg5×e6+ z napadom na črno damo.

15. — d7—d6
16. f2—f4 h7—h5 in

Tudi to ni dobro. Boljše je h7—h5 in Th8—h6.

17. Sg5—f3 Sf6—d5
18. Sf3—e5
19. Lg2×d5! c6×d5

20. g3—g4! c6×d5
Začetek odločilnega napada.

20. — f5×g4
21. De2×g4 h6—h5
22. Dg4—f3 a7—a6

23. f4—f5
Euwe napada zelo energično.

23. — Le7—g5! Kf8—e7
24. Kc1—b1 Kf8—e7

25. f5×e6 f7×e6
26. Te1—g1 Lg5—h6
27. Td1—f1

Težka artiljerija strelja grozovito.

28. a2—a3
Ta skromna potezica je spravila nasprotnika na kolena. Flohr se je vdal. Njegova dama nima pametne poteze. Študirajte pozicijo, zelo je poučna!

Drevi: Nočni plavalni miting na Iliriji

ob 20.30 v kopališču Ilirije

Drevi ob pol 9. se bo pri večerni razsvetljavi vršil v kopališču SK Ilirije plavalni dvomatch GAK : Ilirija. GAK je eden najboljših avstrijskih klubov, ki goji že desetletja plavanje in je na tem sportnem polju zabeležil že lepe uspehe. Klub daje stalno svoje plavalce v avstrijsko reprezentanco. Med njegovimi favoriti je v prvi vrsti omeniti Rödigerja, večkratnega sprinterskega prvaka, in druge. Za dvomatch s graškim prvakom vlada v Ljubljani precejšnje zanimanje. Program prireditve je naslednji:

100 m hrbtno, dvomatch,
100 m hrbtno, gospodje;

50 m hrtno, dame;
50 m prosto, dvomatch;
50 m prosto, gospodje;
50 m prosto, dame;
4×200 m prosto, dvomatch;
Schwel - stafeta 50×100×200×100×50
prosto juniorji in seniorji Ilirije;
100 m prsno, dvomatch;
100 m prsno, gospodje;
100 m prsno, dame in waterpolo.

Razen tega obsežnega sportnega programa je vzela Ilirija v spored še nekatere povsem nove atrakcijske točke, ki bodo gotovo pri občinstvu vzbudile mnogo zanimanja.

Lahkoatletski dvomatch KAC : Primorje

Jutri ob 15 na igrišču Primorja

Dobro reklamo za svoj nedeljski nastop proti Primorju in dober glas o svoji odlični kvaliteti so si ustvarili Celovčani s krasno zmago nad drugoplasiranim klubom avstrijske lahke atletike »Reichsbund« z Dunaja in odličnimi rezultati, s katerimi so ozmagali v večini disciplin. V teknu na 3000 m je Leban postavil nov avstrijski rekord v času 9:00.3 (jug. rek. Tučan, Hašk, 9:16.2); v teknu 800 m Kuntschitz 1:59.7, koroški rekord (jug. rek. Tučan, Hašk, 1:59.8); v olimpijski stafeti 3:39.5, koroški rekord (jug. rek. Primorje 3:47.2); stafeto 4×100 m so pretekli v času 45 sekund, nov koroški rekord; v skoku v vi-

šino in daljino je zmagal Egger z rezultati 1.70 m, cizroma 6.33 m; v metu diska in krogla Russ z rezultati 35.08 m, oziroma 11.435 m; v metu kopja Kryza 47.25; v teknu na 400 m Sussitti A. 53.5 sek., ki mu je sledil Hirtl s časom 53.7.

Atleti Primorja, ki so dosegli že na svojem propagandnem mednarodnem mitingu dobre rezultate, bodo morali te uspehe v znatni meri izboljšati, če bodo hoteli častno zastopati barve naše lahke atletike. Slednje pa pričakuje od njih vsa naša javnost, kajti njihova zmaga nad odličnimi Celovčani bi v veliki meri dvignila renome našega mladega sporta.

Slovan : Celje

Jutri ob 16. se bosta srečala gornja klub v drugi kvalifikacijski tekmi za vstop v ligo. Celje, ki si je z lepimi zmagami nad domačimi nasprotniki priborilo prvenstvo, bo skušal tudi v Ljubljani edinstveno zmago in priti v ligo. Seveda bo tudi Slovan napel vse sile, da pride kot četrti ljubljanski udeleženec med ligaške klube in se revanžira za prvi poraz v Celju. Obeta se nam lepa in napeta igra. Predtekmo bosta odigrala Svoboda in Grafika ob 14.30. Da bo vstop mogoč vsakomur, je vstopnina minimalna: stojišča 7 dinarjev, dijak 4 Din. Obe tekmi na igrišču Primorja.

Mariborski Rapid v Celju

SK Rapid (Maribor) : SK Jugoslavija

3:0 (1:1)

V tekmi med obema kluboma, ki se je vršila danes popoldne na Glaziji pri Celju, je zaslužen zmagoal SK Rapid proti mnogo obetajočemu mlademu celjskemu klubu. Sodnik g. Ochs je sodil precej površno. Občinstva je bilo okrog 200.

Službene objave LNP

(S seje p. o. dne 7. septembra)

Navzoči: Stanko, Novak, Brumen, Šetina R., Zupanc, Petrič, Anke.

V nedeljo 11. septembra se določi druga kvalifikacijska tekma Slovan : Celje ob 16. na igrišču Primorja. Dovolci se predtekma Svoboda, Ljubljana: Grafika ob 14.30. Službujoči odbornik g. Malovrh. Slovan mora postaviti šest rediteljev.

Določijo se prvenstvene tekme 11. sept. v Hrastniku ob 16. Hrastnik : Dobrna, Trbovlje, predtekma rezerve. V Zagorju ob 16. Zagorje : Rudar, Hrastnik, predtekma rezerve. V Trbovljah igrišče Amaterja ob 16. Retje : Trbovlje, predtekma rezerve. Službujoči odborniki določijo MO.

Dovolci se odigranje prijateljskih teken Korotan, Kranj : Disk, Domžale prvo in drugo moštvo 8. septembra v Kranju. Domžale : Grafika, Ljubljana 8. t. m. v Domžalah. Dovolci se odigranje tekme Korotanu, Kranj 11. t. m. v Kranju.

Odobrijo se poskusne tekme Sloga, Loke : Retje, Trbovlje 8. t. m. v Trbovljah. Sloga, Radna : Zagorje 8. t. m. v Sevnici in druga tekma 11. septembra v Sevnici.

Pokalna tekma železnica : Maribor se določi 18. septembra v Mariboru. Opozarja se MO na točno izvedbo.

Priziv Amaterja, Trbovlje št. 181/32 z dne 9. 8. proti verificiranju pokalne tekme Amater : Dobrna, odigrane 31. 7. v Trbovljah, se v smislu pravil JNS kot praksom vložen zavrne in verificira rezultat tekme 2:1 za Dobrno.

Protest Slovana, Ljubljana z dne 6. 9. proti verificiranju kvalifikacijske tekme Celje : Slovan, odigrane 4. t. m. v Celju, se odstavi SZNS v Ljubljani v izjavo.

Vzamejo se na znanje zapisniki MO Maribora z dne 8. 8., 22. 8. in 29. 8., zapisnik MO Trbovlje z dne 5. t. m., nadalje dopis Čakovečkemu SK Čakovec št. 207/32 z dne 2. t. m. in Pustakovečkemu SK Čakovec št. 35/32 z dne 6. t. m. Opozarja se na PSSK Čakovec, da v smislu pravil objavlja tekme LNP, odnosno MO Maribor.

Vzame se na znanje razpored prvenstvenih teken mariborskega okrožja Mura : Pustakovečki SSK v Murski Soboti, 2. Pustakovečki SSK : Svoboda v Čakovcu, 3. Svoboda : Mura v Mariboru.

Preda se u. o. LNP železnica, Maribor, ker ni pravočasno prijavil mednarodne tekme s S K Kastner Öhler, Gradec dne 3. 9. in SK Sturm 4. 9. v Gradcu.

Verificirajo se s pravom nastopa dne 10. septembra za Rudar, Hrastnik: Čurčić Zdr., Podlunšek Franc, Zibret Franc, Muhovič Ivan, Dolanc Jože, Urana Edi. s pravom nastopa dne 17. septembra za Zagorje, Zagorje: Fajn Ciril za Hrastnik, Hrastnik: Rodenšek Lado, Kmetič Franc, za Grafiko, Ljubljana: Flohr Franjo.

S pravom nastopa dne 17. septembra za mednarodne dne 7. decembra za prijateljske in dne 7. marca 1933 za prvenstvene tekme se verificira za SK Rapid, Maribor: Klippstätter Julius. Poziva se železnica, Maribor, da pošlje njegove legitimacije do prihodnje seje. Tajnik II.

Razpis plavalne tekme. V svrhu propagande plavalnega sporta razpisuje SK Elan, Novo mesto, za nedeljo 11. septembra t. l. propagandno plavalno tekmo s sledečim sporedom: 50 m, 100 m, 4×50 m prosto, 100 m hrtno, 100 m prsno in 3×100 m mešano; oboje za dame in gospode. Tekma bo ob 14. v mestnem kopališču na Krki. Prijave se sprejemajo do starta. Prijavnine ni. Zaradi propagande je start dovoljen tudi neverificiranim plavalcem.

Nogometna sekcija SSK Celja, Drevi ob 19.30 bo važen sestanek prvega moštva v klubski sobi v Zdravstvenem domu zaradi odločilne kvalifikacijske tekme s SK Slovanom 11. t. m. v Ljubljani.

SK Trbovlje, nogometna sekcija. Za prvenstveno tekmo, ki bo v nedeljo 11. tega meseca s Retjem, naj bodo točno ob 14. v klubski sobi tile igralci: Pleskovič, Stusej, Hudalist, Pintarič, Razboršek, Kašman, Rugl, Berger, Belinc, Juvan, Gračnar, Načelnik.

SK Grafika. Igralci Stupica I., Mihelič, Novak, Pipan, Potrota, Katavič, Mekina, Urbančič, Božan, Stupica II., Stromajer, Kobal in Trobeček morajo biti jutri točno ob 14. na igrišču Primorja. Posebno se opozarja Pipan!

SK Svoboda Ljubljana. V nedeljo ob pol 8. morajo biti na igrišču Ilirije zaradi juniorske tekme sledeči: Gorenc, Vinšek, Simon, Habicht II., Uhan, Simič, Zavrl, Verhovc, Pungertar, Repotočnik, Dervovšek, Bervar, Serš, Bizjak. — Popoldne ob 14.30 igra prvo moštvo prijateljsko tekmo z Grafiko kot predtekmo Slovan : Celje. Ob 14. se morajo javiti: Manojlo, Potekal, Boncelj, Bögme, Habicht I., Starman, Vili, Janežič, Andrej, Bončar, Stane, Jakša, Boncelj II. — Načelnik.

TSK Slovan. V nedeljo ob 15. morajo biti na igrišču Primorja: Zavrl I., Marchiotti II., Schlegel, Grm, Volkar, Marchiotti II., Bögel, Ključec, Thuma, Srebotnjak, Poljšak in Zavrl II. Stranski sodnik: Legat. Reditelji: Fuček, Senčar, Dejak, Grm, Globelnik.

Jutrišnje državne prvenstvene nogometne tekme se bodo vršile v Zagrebu, Beogradu in Novem Sadu, in sicer med Concordio in Viktorijo, med BSK in BASK in med Vojvodino in Jugoslavijo. Naslednji termini so bili zaradi lahkoatletskega mitinga za drž. prvenstvo v Zagrebu (18. septembra) in medmestne tekme Zagreb : Beograd (2. oktobra) deloma spremenjeni. Po sedanjem razporedu se bosta oba finala vršila dne 30. oktobra oziroma 6. novembra.

Domžalski Disk v Kranju, SK Korotan : SK Disk (Domžale) 4 : 2 (0 : 1). Na praznik v četrtke se je v Kranju odigrala prijateljska nogometna tekma med gornjima kluboma. Tekma je bila izrazito borbeno in se je vršila povsem v stilu prvenstvene tekme. Takoj v početku premoč Diska, ki je skoraj dosegel vodstvo 1 : 0. Na lastnih tleh so se to pot domačini znašli kasneje kot pa gostje. Zadnjih 15 minut prvega polčasa pa so že domačini povsem prevladovali in neprestano oblegali nasprotnikova vrata, toda zgoda, ki ni našla prave poti, kar je pripisati deloma smoli domačih, deloma pa odlični obrambi gostov. V drugem polčasu je tempo še silnejši. Domačini zopet prevladujejo, končno izenačijo in skoro nato preidejo tudi v vodstvo. Domačini so končno v lepem finishu zaslužen zmago 4 : 2. Predtekma obeh rezerv se je končala s 6 : 2 za domačine in je trpela predvsem zaradi skrajne nediscipliniranosti gostov, ki so ugovarjali sodnikovim odločitvam. V nedeljo bo gostovala prvič v Kranju Svoboda iz Zaloge in igrala prijateljsko tekmo s Korotanoovo rezervo. Pričetek tekme bo že ob pol 14. V nedeljo 4. t. m. je gostoval v Domžalah proti Disku SK Avstria prvak koroškega nogometnega saveza. Za Domžale je bilo to srečanje pravi sportni praznik ter se je zbralo na igrišču za sedanje razmere ogromno število občinstva, preko 600, ki so bili s predvedeno igro zelo zadovoljni. Igra je potekala v skoro stalni premoči domačinov, ki so predvedli gotovo do sedaj svojo najboljšo igro. Končala je z rezultatom 2 : 1 za goste, polčas 0 : 1 za domače. Domači so dosegli edini gol iz upravičeno dobitne enajstmetrovke. Tekmo je zelo dobro sodil domači sodnik g. Stražar, ki bi bil proti gostom lahko diktral še dve enajstmetrovki, kar pa je z ozirom na značaj tekme opustil.

Z ozirom na našo nedavno notico »Domžalski Disk v Kranju« ugotavljamo resnici na ljubo, da SK Disk še nikoli ni bil provincialni prvak LNP, pač pa je to že četrto leto SK Elan iz Novega mesta. Prvo leto na je bil SK Javornik z Rakeka, SK Disk je imel letos priliko boriti se s SK Elanom za naslov prvaka, vendar pa je prvenstvo prepuštil par forfalt Elanu.

Nova pridobitev za smučarje. Kakor je pred dnevi poročal »Slovenski Narod«, je naš znani sportnik in večkratni državni prvak v maratonskem teku Stane Šporn več let poskušal, da bi — kot aktiven smučar in planinec — napravil smuč, ki bi bile enakovredne hickory-smučem in bi vendar kot izdelek iz domačega lesa ne bile tako drage. Dolgotrajni poskusi so se končno posrečili, in sicer v obliki sestavljanja iz dveh vrst lesa. Gornji del smuč je iz jesena, dolnji pa iz neke vrste hrške, ki ima zelo malo vlaken in je pri tem zelo trpežen ter prožen. Velika prednost teh špornih smuč je tudi njihova majhna teža, kar bo ugalajo posebno smučarjem, ki tega zimskega sporta ne goje toliko kot sport, temveč bolj za zabavo. Glavna vrtilna tega domačega izdelka pa je seveda daleko nižja cena kot jo je treba plačati za inozemsko blago. Poskusi na terenu so pokazali prav dobre rezultate in tako se nam obeta za prihodnjo sezono v smučarski opremi neva domača pridobitev, s katero bo v današnjih časih gotovo ustrezno marsikomu.

Zagorski sport. Preteklo nedeljo je SK Sloga iz Lok odigral svojo prvo polkusno tekmo na igrišču zagorskih klubov, in sicer s SK Zagorja, ki je to pot nastopil v deloma izmenljani nastavi, ki je zelo prijetno iznenadila. Mirna in dostojna igra, ki jo je predvedel SK Zagorje, tovariško stremeljenje za skupno zmago, smotreno delo vseh poindincev ter povezanost poindelnih členov, vse to je doprinelo preple-

valno lepo zmago 3:1 nad slogaši, ki so morali kljub neutiljivi poirtvovalnosti častno kloniti. Na tem višku stoječih iger, ki vzgajajo sportno publiko, si še želimo. Sodnik g. Marin je iz neznanih vzrokov skrajšal drugi polčas za skoro 20 minut. Bil je dober, v presojanju rok pa prepo-

puštljiv. Predtekma rezerv imenovanih moštve je končala z zaslužen zmago SK Sloga. Domačji napad ne pozna ne tehnike, niti skarta, niti taktike. Uprava SKZ naj posveti svojim juniorjem največjo pažnjo, saj to je vendar kader prvega moštva. Sodnik g. Hirselj je priznal en očiten ofside gol, sicer je bil dober. Rezultat 4:0. V nedeljo 11. t. m. bomo imeli priliko gledati prvenstveno tekmo SKZ : SK Rudar iz Hrastnika na našem igrišču. Zunanja moštva, osobito Hrastnik, so vedno največja privlačnost za našo publiko, ki bo s to prvo tekmo imela priliko velikega sportnega užitka, zato naj ne zamudi tekme in s svojo navzočnostjo pomore klubu do zadovoljive finančne stanja, ki edino more postaviti na spored tekmovanja s moštvi izven Zasavja, ki pa vedno mnogo stanejo. Začetek tekme ob 16.30 na igrišču SK Zagorja.

Repertoarji

Gledališke predstave na prostem med jesenskimi razstavi Ljubljanskega velesejma. Sobota, 10. ob pol 20.: Sen kresne noči, Tivoli.

Nedelja, 11. ob pol 16.: Mascotta, Tivoli. Nedelja, 11. ob pol 20.: Slehernik, Kongresni trg.

Repiza Shakespearejeve komedije »Sen kresne noči« bo drevi točno ob pol 20. v Tivoljskem parku. Izvrstna komedija nesmrtnega gledališkega klasika je prišla pri predstavi na prostem skoro gotovo do lepše vaje, kakor pa na odru samem. Vsi sodolujoci so izvrstno rešili svojo nalogo. Sodeluje še operni orkester pod vodstvom kapelnika dr. Švare, operni zbor in balet ter cela vrsta drugih sodelavcev, vsi pod umetniškim vodstvom prof. Osipa Sesta. Začetek je točen in ponovno prosimo, da se s preproznim prihodom ne moti predstave. Predstava bo brez presledka ter bo končala po 21. Zato bodite vsaj 5 minut pred pol 20. na prostori. Prodaja vstopnic danes v opernem gledališču od 10. do pol 13. in od 15. do 17. od pol 19. dalje pa pred Tivoljskim gradom. Dohod je naravnost od gradu proti Švicarji za prostorom orkestra.

Nedeljski program. Jutri bosta poslednji dve predstavi za časa velesejma. Popoldne točno ob pol 16. se bo vrtilorila v Tivoliju opereta »Mascotta« v režiji g. Bratka Krelta. Prva uprizoritev tega dela je imela v resnici lep uspeh. Občinstvo, ki je do zadnjega kotička zasedlo vse prostore, se je izvrstno zabavalo. Nekaj povsem novega je bila bitka, ki jo je ustvil režiser med delanje proti koncu operete. Sodelovalo je nad 100 vojakov 40. Triglavskega peš. polka, kolesarskega bataljona in 16. artiljerijskega polka s svojimi poirtvovalnimi vodniki vred. V nedeljo bo ista zasedba posameznih vlog kakor v sredo. Konec »Mascotte« bo pred 18. uro. — Zvečer ob pol 20. pa se bo uprizoril na trgu pred Nunko cerkvijo Hofmannthal-Zupančičev »Slehernek«, ena najboljših dramskih uprizoritev, kar jih je imela do sedaj Ljubljana. Od Levarya, ki edinstveno izajva ogromno in težko vlogo Slehernika, pa do zadnjega sodelavca so vsi z ljubozno in navdušenjem pri stvari, tako da mora globoka vsebina prevzeti vsakega poslušalca. Konec predstave je ob 21. Predstavo vodi prof. Šest, sodelujejo operni orkester in zbor ter del zbora Glasbene Matice. Prodaja vstopnic za obe nedeljski predstavi je danes v soboto od 10. do pol 13. in od 15. do 17. jutri v nedeljo pa od 10. do pol 13. pri dnevnih blagajni v operi. Za »Mascotto« je prodaja potem od pol 15. dalje pred gradom Podturmom v Tivoliju, za »Sleherneka« od pol 19. dalje v bližini kavarne Zvezda in pred univerzo.

Radio

Izveleček iz programov

Sobota 10. septembra. — LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Čas. plošče. — 17.30: Predavanje o razstavi »Sodobna gospodinja«. — 18: Salonski kvintet. — 19: Gimnastične vaje. — 19.30: Zabavni kotiček. — 20: Pevski koncert g. Mirka Jelčina. — 20.30: Salonski kvintet. — 22: Čas. poročila. — 22.15: Tamburaški sektelet.

Nedelja 11. septembra. — LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10: Prenos iz Uniona. — 10.30: Prenos z razstave konj na velesejmu. — 11: Salonski kvintet. — 12: Čas. poročila. Plošče. — 15.15: Izbrana tekma harmonikarjev. — 16: Slovenski vokalni kvintet. — 16.45: Zabavni kotiček. — 17: Koncert zbora balalaik z velesejma. — 20: Čelo solo (Leskovic). — 20.45: Salonski kvintet. — 22: Čas. poročila. salonski kvintet.

BEograd 12.30: Operetna glasba. — 20: Domača glasba. — 21.35: Violinjski koncert. — 22.15: Pesmi. — 22.45: Plesna glasba. — ZAGREB 11.30: Orkester. — 17: Plesna glasba. — 20.30: Koncertni večer. — 21.15: Nadaljevanje koncerta. — 22.40: Godba za ples. — PRAGA 19: Koncert iz Brna. — 20: Opereta. — 22.25: Plošče. — BRNO 19: Orkester. — 20: Program kakor v Pragi. — VARŠAVA 18.20: Vojška godba. — 20: Orkester. — 22: Plesna glasba. — DUNAJ 10: Orgle. — 10.30: Simfonični koncert. — 11.45: Lahka glasba. — 15.30: Haydnovi godalni kvarteti. — 16.50: Orkester. — 19.10: Klavirski koncert. — 20: Prenos operete »Dunajska krč«. — BERLIN 20: Godba na piha. — 20.30: Koncert orkestra. — Plesna glasba. — KÖNIGSBERG 18: Nabožna glasba. — 20: Opereta iz Berlina. — 22.45: Nočni koncert. — MÜHLACKER 19.30: Plesni. — 20: Slihoirza. — 22.50: Nočni koncert. — BUDIMPESTA 18.45: Klavirski koncert. — 19.15: Zborovsko petje. — 20.20: Operetna glasba. — 22.40: Jazz. — RIM 17: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Operetni večer.

Priložnostna prodaja.

Rabljene automobile

na novo preurejene, tovrne in luksuzne, po najugodnejših cenah prodaja

JUGOSKODA, Zagreb, Račkova 2.
Telefon 6306. 11228

Iz življenja in sveta

Kraljevski strelec

Danski kralj Kristijan oddaja prvi strel na danski narodni svečanosti, s katero se odpira jesenska sezija v Kodanju

Brezžična pisma

Pred znanstvenim torumom v Londonu je predaval izumitelj senator Marconi svoj najnovejši izum, brezžično prenašanje strojne pisave. V mestu Chelmsfortu je bil montiran oddajni aparat, ki je na poseben način zgrajen pisalni stroj, v Londonu pa sprejemnik, ki je nekakšna kombinacija filmskega aparata in televizorja. V Chelmsfortu so natipkali nekoliko besed in skoraj v istem hipu so se te besede prenesle brezžično na sprejemnik, ki je tako napravljen, da fiksira tekst takoj na film oranžne barve in ga napravi tudi takoj vidnega. Važno pri novem izumu je to, da ga je Marconi izpopolnil z nekaterimi novimi izumi, ki izločajo po možnosti atmosferske motnje, tako da se tekst prenese na sprejemnik čist in jasn. Aparatura dela skrajno hitro, v eni minuti je mogoče oddati kakšnih 120 besed. Daljva ne igra nobene vloge, kakor je ne igra

pri navadni radiotelefografiji, in tako bo mogoče oddajati pisma brezžično na največje razdalje, iz Evrope na Kitajsko, v Ameriko ali pa tudi v Avstralijo. Priprava ni posebno draga in zato jo bodo začeli po vsej priliki že v kratkem izdelovati na debelo. Posebno važno je to, da je mogoče z njo oddajati brezžično tudi slike. Napravili so poskus in slike so se pokazale v Londonu v vseh najfinjših odtenkih. Ob isti priliki je imel Marconi kratko predavanje o bližnji, smrtih brezžične tehnike. Naslednja etapa bi bila brezžični prenos električne energije v velikem stilu. V manjšem se je to, kakor vemo, že posrečilo, toda stvar je treba izpopolniti toliko, da bo mogoče n. pr. brezžični pogon lokomotiv. Marconi sam se bavi s takšnimi poskusi, a doslej še ni imel velikih uspehov. Vendar upa, da bo še sedanje pokolenje rešilo ta problem.

Izumitelj plinske maske

Lorenski kirurg in zrakoplovec Jean François de Rozier je bil prvi, ki je izumil masko zoper strupene pline.

Rozier se je bavil zelo vneto z fizikalnimi in kemičnimi deli in je bil tudi prvi, ki se je z balonom lastne konstrukcije 2. novembra 1783 dvignil v zrak. Dve leti pozneje se je na drugem zračnem potovanju smrtno ponesrečil. Kratko pred tem usodnim poletom je predložil pariški Akademiji znanosti pripravo, ki jo je imenoval respirator in s katero bi bilo mogoče stopati in delati v prostorih, napolnjenih s strupenimi plini. Iz priloženega opisa je razvidno, da je bil ta respirator majhna pločevinasta skatla, ki jo je nosilec imel na hrbtu in je bila napolnjena s čistim zrakom. Iz tega rezervoarja je vodila cev iz gumirane svilu do nosa in medena zavojica v notranjosti ji je dajala trdno obliko. Nosilec je vdihaval zrak iz rezervoarja skozi nos, izdihaval pa je prosto skozi usta. Rozier je to pripravo, predhodnico plinske maske, sam preizkusil v jamaš in vodnjakih, ki so imeli zastrupljeno ozračje.

Brez klobuka v cerkvi

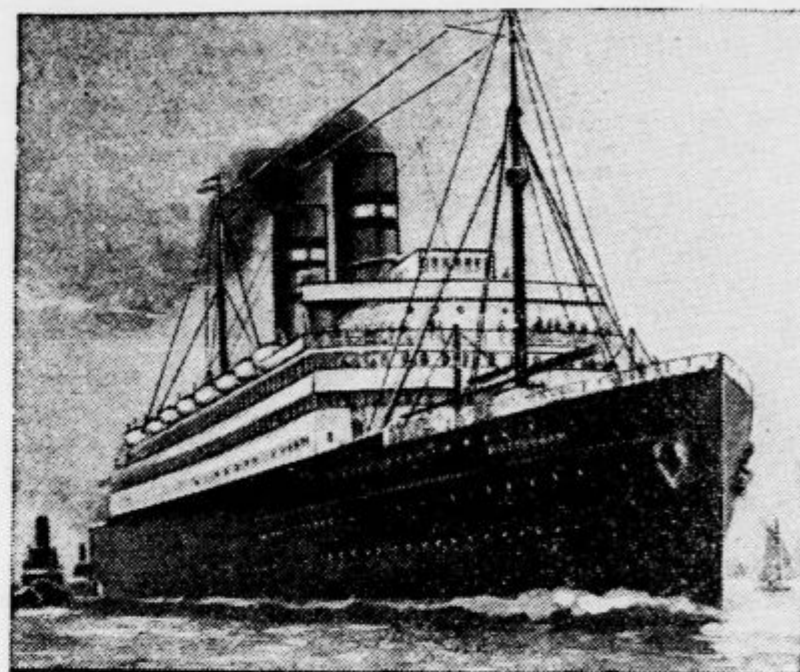

V londonsko katedralo sv. Pavla so smele doselej ženske le s klobukom na glavi. Zdaj so cerkvene oblasti to odredbo omilile

Upor na holandskem prekomorniku

Največja ladja Holandsko-ameriške proga, prekomornik »Rotterdam« je doživel na svoji zadnji vožnji buren upor svoje posadke, upor, ki je izrazil oster ukrep lastniške družbe: prekomornik so zasedli holandski mornarji, ki so prišli s puškami na krov in s svojo navzočnostjo prisilili moštvo, da je hrenilo z ladjo v domače vode.

Moštvo je nato vprašalo za svet stavekovni odbor transportne internacionale. Prišel je odgovor, da ne kaže izzvati konflikta. Toda odgovor ni zadovoljil upornikov, ki so bili zaradi postopanja tako razdraženi, da s niso dali ničesar dopovedati. Slednjilec je dal kapitan Duiken posadki črno na belem, da bo vodil ladjo domov. Vzhle temu je skušal besedo trikrat prelomiti, vsako pot

Holandski prekomornik »Rotterdam«

Ozadje stavke je sledeče: Na vožnji iz Plymoutha v Boulogne je posadka odkrila v kabinah potnikov oklice, da se ladja ne bo po predpisih vrnila v Rotterdam, ampak bo izkrcala potnike v Boulogneu. Družba je preko kapitana sporočila potnikom, da jim bo plačala vozne listke preko Pariza v Rotterdam. Med potniki na prekomorniku je bilo tudi holandsko olimpijsko moštvo, ki se je vračalo iz Los Angelesa. Seveda se je polastilo potnikov velikansko razburjenje, kajti ob nestopu vožnje je bila prevzela lastnica prekomornika obveznost, da pripelje potnike naravnost v Rotterdam. Vozne cene so veljale do rotterdamskega pristanišča, kar pa je skušal kapitan ignorirati. V Boulogneu je nastal med potniki in posadko ter kapitanom Duikenom oster spor. Potniki se niso hoteli izkrcati in moštvo na ladji se je njihovim zahtevam pridružil v polnem obsegu, ker je kapitan postopal proti predpisom. Nato je skušal Duiken posadko prisiliti, da bi po ovinkih vodila ladjo v Southampton. Skliceval se je pri tem na neke zastarele pogodbe o pomorskem oseboju, ki pravijo, da se ima posadka pokoriti kapitanovi volji, dokler je ne privede domov.

Z drugačno zahrbtnostjo. Vsa tri pta je posadka odgovorila s tem, da je stopila v stavko. Kurjači so bili pogasili ogenj pri kotlih in ko se je ladja ustavila v bližini kraja West Hinder, je bil ogenj pod vsemi kotli pogasjen.

Holandska vlada, ki je bila obveščena o dogodkih, je nato v domnevi, da je na ladji izbruhnil upor, poslala kapitanu na pomoč šalupo z 32 mornarji. Pozneje so je ekspedicijski pridružili še torpedolovce. Tako je prekomornik polagoma nastopil vožnjo v Rotterdam, kjer so se izkrcali potniki, moštvo pa so po popisu izpustili začasno na svobodo z izjemo nekaterih inozemskih mornarjev, ki so bili glavni podpihovalki uporniške akcije.

Pri zasliševanju mornarjev v Rotterdamu se je pokazalo, kaj je prav za prav bil vzrok, da je posadka zastavkala. Kapitan Duiken je bil doznal, da vkrca v Southamptonu lahko 1000 potnikov za Ameriko. Te prilike za zaslužek ni hotel opustiti in je na vse kriplje silil v Southampton. Toda moštvo s častniki vred se mu je postavilo po robu in Duiken je prišel ob provizijo, katero je hotel zaslužiti na račun svoje izmučene posadke.

Električno sidro za zrakoplove

Nemški inženjer Otto Krell je izumil umno pripravo za privezovanje zrakoplovov pozimi in na polarnih ekspedicijah. Gre za sidro, ki se da kuriti z elektriko. Čim ga spustijo iz zrakoplova na led, se z električnim tokom segreje in led se okrog njega raztaja. Tok se nato odklopi, led zmrzne okoli sidra in ga drži trdno. Zrakoplov je zasidran. Če ga hočejo oprostiti, spustijo v sidro znova električni tok. Pozimi bo zrakoplove torej brez nadaljnjega mogoče zasidrati v zaledenela tla ali vodovja. Važno je to, da je sidro lahko iz lahke kovine, saj ne učinkuje s svojo težo, temveč le s svojo zlepljenostjo z ledom.

Gambettovo oko

Ko je bil Gambetta, slavni francoski državnik, še neznan odvetnik, so mu morali odstraniti desno oko in ga nadomestiti z umetnico. Zbiratelji redkosti so se že dolgo razbijali glave z ugibanjem, kam je prišlo izrezano oko. Te dni se je ta uganka pojasnila.

Mlad zdravnik, asistent znamenitega kirurga, ki je izvršil to operacijo, si je oko obdržal in konserviral, ker ga je njegova bolezen še posebej zanimala. Ko je postal Gambetta velik državnik, je zdravnik tem bolj čuval njegovo oko kot relikvijo. Nekaj dne pa mu je ponudil neki ameriški pacient za oko veliko vsoto in zdravnik se je po dolgem oklevanju odločil, da mu ga proda. Tako je prišlo Gambettovo oko v Zedinjene države.

Največja kazen v Španiji

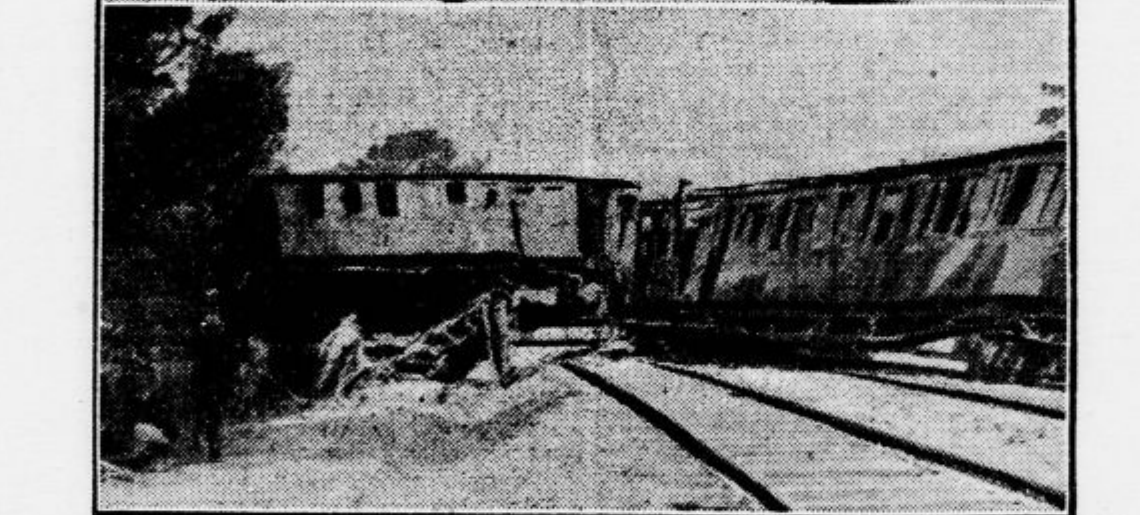
Španski parlament je sprejel določbo, ki odpravlja smrtno kazen in dosmrtno ječo. Največja kazen, ki more doleteti oboje, je v Španiji, je dvajset let ječe. Pijanost se bo pri vsaki sodbi smatrala za olajševalno okoliščino.

Kohinoor

Na jugu Indije, v deželi Golkondi, ki jo zavidajo vsi sosedi zaradi njenih demantov, je živel davno pred našim štetjem kralj, ki je slovel po čudežnem demantu Kohinoor, ki bi mu rekli po naše »Gora svetlobe«. Dragulj je bil vdelan v njegovi kroni. Okoli tega dragulja so se plele legende in njegova slava se je razširila daleč preko hindustanskih mej. Nastalo je kraljestvo velikih mogulov, najmočnejše dinastije, kar jih je svet kdaj videl. Bliše vseh evropskih dvorov je obledel pred bliščem teh indskih vladarjev, ki so se obdajali s praviljnim sijem. Ko je Babar, lev, prihrumel iz notranjosti Azije, premagal domače kralje in osnoval svojo dinastijo, je padel Kohinoor v njegove roke. Ko je prvič videl ta dragulj, je baje vzkliznil: »Ta kamen naj bo polovico tega vreden, kar se na svetu potroši dnevno!«

Kohinoor je romal iz roke v roko, dokler mu ni postal lastnik šah Džehan, ki je zgradil čudovito palačo Tadž Mahal, o kateri pravijo še danes, da je najlepša zgradba, ki jo je kdaj zasnoval človeški duh. O šahu Džehanov pripovedujejo, da je sedel na prestolu, ki je bil vreden poldrug milijardo dinarjev. Toda šahovo življenje je bilo polno tragike. Žena, ki jo je neskončno ljubil v svoji mladosti in ki je v nje spomin postavil bajni Tadž Mahal, mu je umrla že po enem letu, nje sin pa ga je pozneje razstolil in ga držal ujetega. Hči ga je negovala v njegovem ujetništvu. Nekeč je nerodna sužnja prevrnila oljenko in carčina je dobila težke opekline, Oca

Železniška katastrofa brzovlaka Pariz-Ventimiglia

Med Marsemom in Ventimiglio se je te dni iztiril prvi vlak Pariz — Ventimiglia. Lokomotiva se je nagnila na stran, vagoni so se odpeli in deloma zdrobili, pet potnikov je bilo hudo, sedem pa lahko ranjenih

je dal pozvati iz Surata pri Bombayu nekoga angleškega zdravnika, ki je opravil svoj posel tako dobro, da mu je stari šah brez nadaljnjega dovolil trgovinski privileg v Bengaliji, ko ga je zdravnik zanj prosil. Toda to je bil začetek Britske Indije. Ko je šah Džehan umrl, je zvesta hči prepustila Kohinoor svojemu bratu s preokbo, da bo kmalu konec njegove dinstije. Ta prerokba se je izpolnila, kajti 1739 je pridrl v Indijo perzijski šah Nadir, ki je hotel imeti praviljčni dragulj, in je premagal mogula. Mogul je nosil demant vedno pri sebi v gubah svojega turbanu. Šah Nadir bi si ga lahko prilastil z nasiljem, a je izbral drugo pot. Povabil je premagane vladarja k sebi, ga slavnostno pogostil in mu je med gostijo po stari orientalski navadi ponudil, naj bi si v znak medsebojnega spoštovanja in ljubezni izmenjala turbanu. Nesrečni mogul je bil v škripcih, a si ni vedel pomagati. Pristal je in tako je demant s turbanom vred prešel na Nadirjevo glavo.

Stara pripovedka veli, da prinaša Kohinoor svojemu lastniku vedno nesrečo, samo ženskam ne. In tako je tudi šah Nadir umrl po morilčevih roki, eden njegovih generalov se je polastil prestola in dragulja. Novi kralj je osvojil Kandahar in osnoval današnjo državo Afganistan.

Okrog 1. 1810. je tudi njega zadelo prekletstvo. Izgnali so ga bil iz Afganistana in je pobegnil na dvor Randžita Singa, leva pumđabskega. Lev ga je sprejel, a je zahteval od njega Kohinoor v plačilo za to, da mu pomaga na afganistanski prestol. Šah šuja, kakor se je imenoval nekdanji perzijski general, se je tudi umrl

kot vladar v Afganistan. Randžit Sing je umrl 1839 in deset let pozneje so Angleži zasedli veliko državo, ki jo je bil ustanovil na indskem severu. Z državo so se polastili Kohinoora. Dali so ga v varstvo siru Johnu Lawrenceu, vrhovnemu komisarju v Lahoru, da bi ga pozneje izročil kraljici Viktoriji. Sir John Lawrence je bil sila raztresen mož in je imel važnejše skrbi po glavi nego demant. Vtaknil ga je v mali žep, kakor da gre za vreden gumb. Nekoliko dni pozneje se je spomnil nanj — medtem je bil dal suknjič v perilo. Za srečo je bil njegov služabnik zaletel na demant, ki ga je smatral za kos stekla, in ga shranil. Tedaj je sir Lawrence poslal dragulj v varnejšo shrambo v Bombay.

Pozneje so ga izročili kraljici Viktoriji, a danes krasi krono angleške kraljice Mary.

Opazke angleškega tiska

V Northamptonu je pribežala neka ovca v finančni urad. Žival je menda mislila, da jo lahko tam ostrijejo prav tako dobro kakor drugje.

»Dobro predavanje lahko poslušam cele ure, ne da bi vstal,« pravi neki romanopisec. — Ta zna vsak zakonski mož in dela tako celo čisto.

Neki učitelj glasbe pravi, da mislijo mnogi tenorji, da bi zmogli tudi bariton. Vse vinga. To mislijo tudi mnogi basisti.

Budilka s kavo

Pariški sejem izumiteljev prikazuje celo vrsto svojvrstnih iznajdb. »Slagere« razstave pa je vsekakor originalna budilka. Človek naraven n. pr. kazalec budilne naprave na 7. uro zjutraj. Namestu da bi ob tem času začel peti zvonec, se vključijo kontakti električne pečice, v kateri je že pripravljena voda. Kadar začne voda vreti, se prenaša para po cevi v vezano posodo, od tam pa kaplja kava v skodelico, ki je pritrjena na koncu. Ko se skodelica napolni, pritiska njena teža mehanično na gumb, ki sproži gramofonsko ploščo. Nato zadoni kakšna koračnica ali vesela popevka in zaspanec, ki je do tega časa mogoče dvignilo glavo z ležišča, se lahko iztegne ter posrka skodelico dišečega osvežilca.

Spomin na bitko pri Marni

Vsako leto 6. septembra slavijo Francozi v Parizu »šudež bitke na Marni«. Tako je bilo tudi letos. Dne 6. septembra 1914 je namreč ustavil general Gallieni naval nemških čet proti Parizu. Rekviriral je vse avtomobile in tovorne avtobuse na pariških ulicah ter jih porabil za transport vojaških oddelkov na bojišče. Vsa rezerva je s tem bila na razpolago vojskovodjem in sovražnik se je moral ustaviti.

Smrt najstarejše francoske gledališke umetnice

V Nici je te dni umrla v starosti 97 let francoska gledališka igralka Bossu de Mes-sine. Delovala je pod imenom Lovely in je žela velikanske triumphe zlasti v tretjem cesarstvu na odru Francoske komedije.

Najhitrejša letalka

Američanka Mrs. Mae Haislip

iz Clewelanda v Ohio je potokla vse dose-danje ženske rekorde v brzini s tem, da je dosegla 407 km na uro

Trockij na Češkoslovaškem

V drugi polovici septembra se pripelje v češkoslovaško kopališče Piešťany Lev Trockij, ki je bil že lani prosil praško vlado za dovoljenje bivanja na njenih tleh. Njegova tedanja bivanja je ostala nerešena. Zdaj pa je ministrski svet pod posebnimi pogoji dovolil Trockemu, da pride v državo. To pa so ne sme zgoditi pred 15. septembrom, t. j. pred koncem glavne se-zije. Trockij je moral tudi predložiti dovoljenje turške vlade, da se po lečenju v Piešťanyh vrne zopet v turško republiko in podpisati reverz, da ne bo zlorabil svoje bivanja v Češkoslovaški v politične svobe.

Tretji Piccardov vzlet v stratosfero?

Spiro vesti, da kam ameriški fizik dr. Millikan vzleteti v stratosfero, poročajo iz Bruslja, da je prof. Piccard pripravil že vse potrebno za tretji vzlet v stratosfero. Ta vzlet se bo vršil v Hudsonovem zalivu. Z njim hoče Piccard prekositi številne konkurente, ki so se pojavili v zadnjem času.

»Harold Lloyd zračnih višav«

V Clevelandu se je pri nekem tekmoval-nju smrtno ponesrečil umetni letalec Al Wilson, ki si je s svojimi drznimi zračnimi akrobacijami pridobil ime »Harold Lloyd ozračja«. Že zgodaj je začel v filmu kazati svoje neverjetne umetnije, ki jih je izvajal brez trikov. Tako je kot prvi pričel skakati iz letečega aeroplana v drugi leteči aeroplan. V Hollywoodu je bil zelo znana osebnost in je v ostalem izumil tudi poseben stroj za proizvajanje vetra, ki ga pri snemanju filmov tam zelo uporabljajo. Napisal je tudi vse polno drobnih letalskih zgodb, ki so jih ameriške revije rade priobčevale.

Samomor ameriškega profesorja

V Filadelfiji je izvršil univerzitetni profesor William C. Schuller samomor v kaj nenavadnih okoliščinah. Neka mlada črka, ki je poslušala pri njem predavanje iz finančne vede, je zatožila profesorja, da se je bil nad njo dejansko izpozabil in jo udaril. Ko so prišli v profesorjevo stanovanje policijski organi, da bi ga aretirali, jih je profesor prosil, naj potpre trenutek časa, nato pa odšel v sosedno sobo in se ustrelil.

ANEKDOTA

Za časa kralja Luja Filipa je prišel v Pariz neki prosilec, da poišče mogočnega ministra, ki ga je govorica označevala za brezvestnega in podkupljivega. Prosilec se je najprvo prepričal, da je sam z ministrom, nato je dejal s skrivnostnim glasom:

»Gospod minister, tukaj sva sama. Evo vam 10.000 frankov, nihče ne bo o tem zvedel.«

Minister se je zazrl v bankovce, nato je dejal:

»Veste kaj, dajte mi 25.000 frankov in povejte to, komur hočete.«

Vsak dan ena

»Teci k gospodu podnajemniku, pa mu povej, da ne išče več radija, ker je tukaj za mamo.«

Michel Zévaco:

139

Pardaillanov sin

Zgodovinski roman.

Prijel je zanj in napel vse moči, da bi jo zaprl. Težki kamen se ni premaknil. Gringaille je odnehal.

»Očividno ga zapira skrta vzmet,« si je dejal.

Krenil je nizdol in spotoma štel stopnice. Ko je stopil na šesto, je videl, da se je kamen sam od sebe vzdignil in zaprl odprtino.

»Krasno!« je zamrmral. »Stvar je preprosta, da bolj biti ne more. Zdaj gre za to, kaj je treba storiti, da se pokrov odpre.« Bil je v temi. Prižgal je svojo slamnato kito in jel iskati. Šel je do konca stopnic. Dvanaest jih je bilo. Ko ni ničesar našel, se je vrnil. Opazil je, da je bila šesta stopnica — tista, ki je zapirala poklopce — na enem koncu obkrožena. Odlomljeni kos je bil sirovo pritrjen. Ko je pritisnil z nogo na ta kos, se je plošča odprla. Ista stopnica je torej odpirala in zapirala vhod. Gringaille je nekajkrat poizkusil in vselej je šlo kakor ura.

»Čudovito!« je dejal sam pri sebi.

Vrnil se je po tovariša. Čez deset minut so bili spravili v klet vse orodje, železni drog, drva, trske, slamo in seveda tudi vsa živila in kuhinjsko pripravo. Ko so skrbno zaprli poklopce, so se čutili kakor doma.

»Tu smo varni,« je rekel Gringaille. »Ni verjetno, da bi nas kdo odkril. Lahko si zakurimo brez skrbi, da bi nas dim izdal. In zdaj si oglejmo klet natančneje; podlež bo še vedno časa, da se lotimo večerje.«

Prostor, v katerem so bili, je ulegel biti deset korakov dolg in sedem ali osem korakov širok. Nasproti stopnic je bil hodnik, tako prostoren, da sta dva lahko vstric stopila vanj. Ta hodnik se je dokaj strmo spuščal nizdol.

Krenili so vanj. Po kakih dvajsetih korakih so prišli v drugo klet, ki je bila bolj podobna prostorni, obokani votlini brez vidnega izhoda. V tej votlini jih je čakalo veliko presenečenje.

Najprej so zagledali v kotu kakih dvanajst snopov slame. Zraven njih je bila skladanica plamenic. Hitro so vzeli eno in jo prižgali: v primeri z njihovimi slamatimi kitami je vendarle pomnila napredek.

Dva sode. Pretrkali so ju in spoznali, da sta polna. Odmašili so prvega: vino! Spogledali so se in usta so se jim raztegnila do ušes. Hitro so odmašili drugi sod: vino, še boljše od prvega! Kar zaplesali so. Ta votlina je bila čudovita reč!

A to še ni bilo vse. Štiri velikanske skrinje. Odprli so jih. Dve sta bili polni orožja: mečev, bodal, popolnih oklepov, halebard, samokrasov, arkebuz... Toliko je bilo vsega, da bi bili lahko oborožili celo stotnjo vojakov.

»Človek nikoli ne ve!« je zamišljeno dejal Gringaille, ko so zaprli dve skrinji.

Tretja skrinja je bila polna pepela. Pobrskali so po njem... Klobase, gnjati! Klobas in gnjati brez konca in kraja!... Vriskali so, se smeiali kakor iz uma in od veselja bunkali drug drugega, s pestmi. Nikoli še niso bili doživeli takega praznika. Pomislite: stanovanje in živež za več mesecev naprej, ne da bi jim bilo treba odrediti le belič denarja!

Planili so na četrto skrinjo, prepričani, da jo najdejo polno zlata in drugega kamenja. Na žalost ni bilo tako! V skrinji so našli samo osem majhnih sodčkov. Pa ne da bi bila tudi v teh pljača? Vraga, to ni bilo nápak! Vsekako je moralo biti kaj posebnega, sodeč po tem, da je bilo toli skrbno spravljeno.

Vzdignili so prvi sodček. Zelo težak ni bil — komaj kakih dvajset liver. Nu, a zato jih je bilo osem! Odmašili so ga: Nikakega duha po vinu!

»Kaj je to vraga? Saj je poln!«

Escargasse je zgrabil sodec in ga nagnil... Vsi trije so odskočili in odreveneli, prepadeni, bledi kakor smrt...

V sodcu je bil smodnik!... In oni so z gorečo plamenico v rokah že deset minut iztikali okoli njega!

V razumljivi opreznosti so postavili plamenico v oddaljen kot in nadaljevali pregled. V šestih sodcih je bil smodnik. V dveh so bile svinčene.

»Nu, nu,« je dejal Gringaille, »z vsem tem se ne ustrašimo niti oblege.«

In zamišljeno je ponovil:

»Človek nikoli ne ve!«

Ni nam treba omeniti, da so nevarno skrinjo skrbno zaprli. Na srečo je bila zadnja v vrsti. Stala je v najbolj oddaljenem kotu votline. Naši znanci so se preseleli s svojo plamenico v nasprotni kot.

Ker je bil zdaj pregled končan, so zakurili ogenj ter si spekli obe kokoši in jajčnico. Seveda so si privoščili tudi nekaj klobas in lepo, dišečo gnjat. Take pojedine se niso zlepa spominjali v svojem pustolovskem življenju!

»Ne pozabita, gospoda,« je modro rekel Gringaille, »da bodo naše kokoši, med tem, ko bomo skriti živež v tej votlini in jih naša navzočnost ne bo plašila, dan za dnem nesle sveže jajca. Kot skrbni ljudje bomo ta jajca pobirali. V zameno za jajca bomo dobivali svetinje, s sliko njegovega veličanstva Henrika IV., ki jih imenujejo solde, liyre in srebrnjake, kakršna je pač velikost in iz kakršne kovine so, srebrne ali bakrene. Za te svetinje nam bomo povsod radi dajali vse, česar potrebujemo... In tako bi skoraj sodel, da smo prišli na dobro pot.«

To dokazuje, da gospod Jehan sam ni vedel, kaj govori, ko je rekel, da bomo od gladi poginili, in postanemo pošteni.

Nato so si s polnimi želodci natresli nekaj slame in se blaženo zlekli po njej. Čez pet minut je trojno smrčanje glasno odmevalo pod oboki začarane votline.

Nova gledališka sezona

Ljubljana, 9. septembra.

Repertoar, ki je določen za nastopajočo gledališko sezono 1932/33 je skrbno sestavljen in izredno lep in bogat. Drama otvori sezono dne 17. septembra z izvirno Kreftovo dramo Celjski grofje. V ostalem bo izvajala naslednja dela: Bartol: Lopez, Vomerger: Voda in Cankar: Hlapec. Iz med jugoslovanskih dramskih avtorjev so na repertoarju: Križar: Galicija, Milošević: Avtomat, Nušić: Mister Donar. Slovenska dela zastopajo: Dvok: Don Kichot, Langer: Spreobrnitev Ferdiše Pyštore, Dosiojevski: Zločin in kazni, Gogolji: Revizor, Gorki: Na dnu, Merežkovski: Aleksej, Tolstoj: Car Fjodor. Iz tujih literatur: Bruckner: Elizabeta Angleška, O' Casey: Plug in zvezde, O'Neill: Strast pod brestom, Shaw: Sveta Ivana, Ibsen: Gospa Inger, Schiller: Walenstein, Shakespeare: Hamlet in Zuckmayer Veseli vinograd.

Opera ima v svojem repertoarju: Baranović: Strizeno-košeno, Gotovac: Morana, Harze: Adel in Mara iz jugoslovanskega repertoarja. Slovenska dela zastopajo: Janeček: Jenufa, Križar: Strah v gradu, Mahovský: Hlapec Jernej, Čajkovski: Pikova dama, Prokofjev: Zaljubljen v tri crtanje iz ostalih literatur so vzeta v repertoar naslednja dela: Auber: Fra Diavolo, Saint-Saens: Samson in Dalila, Brecht-Wiel: Beraška opera in Wagner: Parsifal.

Opereta vpripori dve izvirni deli in sicer: Gregorčičovo Eriko in Santlov Blejski zvon. Iz tuje literature pa je prvič na našem repertoarju Benatzkega opereta Pri belem konjčku.

V ostalem bodo izvajana najboljša dela poslednjih sezon. Pogoji za abonma so laskani in izredno ugodni. Abonma se plačuje v osmih obrokih. Letos imamo stalni sredin abonma, ki bo imel predstave samo ob sredah in abonmaje z označbo A, B, C in D na dotedanji način. Priglasit se sprejemajo dnevno od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Kar ni že zasedeno, je od danes naprej na razpolago po naslovu abonmentov.

SLIVE

za marmelado, sirove, zrele in SLIVOV-KO nudim po povoljni ceni

Milka R. Vasilčić
Bosanska Rača.

11474

Vezenine — zavese

najnovejši slog — nizke cene

Matek & Mikeš, Ljubljana
poleg hotela Štrukelj.

Oglejte si našo razstavo na velesejmu!
11318

SADIKE ananas jagod

z najdebelejšim sadežem, bujnim koreninam, po 20.— Din 100 komadov, z navodilom za gojenje, kakor tudi

Ječulice dvocvetnega hijacinta

v divni barvi, po 20.— Din 10 komadov, z navodilom za gojenje, dobite lahko po povzetju pri trvdki 10.884

HIRŠL LADISLAV

diplomiran umetniški vrtnar, Subotica, Park kralja Petra 5; telefon 10.

Sedaj zasajene jagode donajajo sadež že pomladi.

Brez posebnega obvestila

PAVLA MAJCEN roj. VABIČ naznanja v svojem, v imenu svojih otrok in sorodnikov pretresujočo vest, da je njen nad vse ljubljani soprog, oziroma oče, gospod

SREČKO MAJCEN
nadučitelj v pokolu

v sredo, dne 7. septembra 1932 ob 22. uri, v 72. letu svoje dobe, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagopokojnika se je vršil v petek, dne 9. septembra ob 17. uri iz mrtvašnice v Radvanju pri Mariboru.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 10. septembra ob pol 9. uri v frančiškanski župni cerkvi.

11476

Maribor, dne 8. septembra 1932.

OTVORITVENO NAZNANILO!

Cenjenemu občinstvu Maribora in okolice najvljudneje naznanjam, da sem otvorila v idiličnem kraju Laznica pri Limbušu GOSTILNO, katero sem opremila po vseh pravih higiene.

Zaradi svoje dolgoletne prakse v gostilniški obrti mi bo mogoče svoje cenjene goste popolnoma zadovoljiti.

Slavnostna otvoritev bo v nedeljo 11. septembra t. l. s koncertom godbe gasilnega društva Pekre.

Avtobusna zveza vsako uro od Glavnega trga (ob 15. uri). Železniška zveza do Bistrice, povratek z avtobusom do 20. ure. Zadnji vlak ob 20.58 uri.

Krasna pešpot skozi studenški gozd ob progi do Laznice (brez prahu), 1 uro hoda. Za cenjeni obisk se priporoča vdana

TEREZIJA POGAČNIK, gostilničarka

(teta Rezi od hotela Halbwild), Laznica št. 31.

11477

Sadne lestve

v teži 8 do 12 kg. se kupijo. Nujne ponudbe na naslov:

Koeb, hotel Miklič, Ljubljana.

11475

Stole gostilniške in vrtn, sobnopohištvo

v lepi in ceneni izdelavi, vrtna naslonjača s platnom po Din 45.—, razne lesene potrebščine za kuhinjo in dom nudi Stolarina in strugarna v Sodražici. — Zahtevajte cenike.

11456

Z uporabo

VITEKOVE VAREKINE se prihrani kuhanje perila, se prihrani na kurjavi in času.

Deutsches Töchterheim

(Nemški dekliški dom)

GRAZ, Klosterwiesgasse 34

Odlični uspehi pri pouku. Prijetno rodbinsko življenje. Zmerne cene. 11219

Plačati zamorete v Jugoslaviji v dinarjih

Zahvala

Ob težki izgubi mojega dragega soproga, gospoda

ing. Erasta Šuberskega

podravatelja Jadranske zavarovalne družbe v Ljubljani

se zahvaljujem tem potom vsem prijateljem in stanovskim tovarišem pokojnika, ki so ga spemili na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujem se tudi vsem darovalcem vencev in cvetja ter ruskemu cerkvenemu zboru.

Posebno zahvalo pa sem dolžna ravnatelj Jadranske zavarovalne družbe v Ljubljani g. Ignaciju Zislavskemu za njegovo skrb za pokojnega za časa bolehanja in za iskreno prav prijateljsko sočustvovanje.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1932. 11481

NINA SUBERSKA.

ki krepi in zdravi

ZELODEC

edini proizvajalec

LOVEO SEBENIK

Ljubljana VII.

Andrej Kregar sinova

tovarna pohištva, št. Vid nad Ljubljano. — Telefon 12.

Priporoča se, da si ogledate razstavljeno moderno pohištvo v paviljonu E 41—51.

Ilustrovani ceniki po 10 do 20 Din. — STALNA ŽALOGA.

11400

Zahvala

Ob priliki izgube mojega ljubljene soproga

Cirković Branka

starešine glavnega oddelka finančne kontrole v Kočevju

izrekam gg. dr. Ante Hočevarju, ki ga je do zadnjega požrtvovalno negoval, odposlancu dravske finančne direktije v Ljubljani Deržaju Petru, poverjeniku, organom finančne kontrole, predstavnikom lokalnih oblasti, kakor vsem onim, ki so pokojnika obiskovali v dneh trpljenja in ga spemili k zadnjemu počitku. 11479

Kočevje, dne 7. septembra 1932.

Zalujoča soproga:
ZORA CIRKOVIĆ.

KLEIN & STIEFEL
tovarna strojev za obdelovanje lesa FULDA

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: **Peter Angelo d. z o. z.**
Telefon 3249 **Ljubljana, Dunajska cesta 31** Telefon 3249

Obširno skladišče tovarniško novih kakor tudi rabljenih elektro-mizarskih strojev v največji izbiri za vse panoge lesne industrije: Universal - Tischlereimaschinen, Ablichtmaschinen, Dikthenobelmaschinen, kombinierte Hobelmaschinen, Fräsen, Kreissägen, Bandsägen, Patent-Ketten-Fräsmaschinen, Patent Sandpapierschleifmaschinen, Zimmereimaschinen, Wagnereimaschinen.

RAZNE NOVOSTI!

Bogata zaloga skobeljnih nožev in ostalega strojnega orodja Vam je istotam na razpolago.

Brezkonkurenčno v ceni in kvaliteti! Cene globoko znižane!
NA LETOŠNJEM JESENSKEM VELESEJMU TOKRAT NISMO ZASTOPANI! 11367

Za dekleta

a tudi za vsakogar, ki ljubi ali pa je ljubil, je najbolj priporočljiv roman: Zvestoba do groba. Pošilja ga uprava »Jutra« za Din 55.—, vezan Din 65.—.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljani soprog, oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

Nikolaj Dolenc

poslovodja Mizarske zadruge v Trnovem in hišni posestnik

dne 9. t. m. po kratkem in mukepolnem trpljenju, previden s svetimi zakramenti za umirajočega, mirno preminul.

Pogreb bo v nedeljo, dne 11. septembra 1932 ob 4. uri popoldne izpred mrtvašnice, Stara pot šte. 2, na pokopališče k Sv. Križu.

7 Ljubljani, dne 9. septembra 1932. 11471

Zalujoči ostali

